

Joroisselän etelä- ja länsi- puolisten maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma, Joroinen

Hanna Huovinen

ETELÄ-SAVON YMPÄRISTÖKESKUKSEN
RAPORTTEJA 06 | 2008

Joroisselän etelä- ja länsipuolisten maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma, Joroinen

Hanna Huovinen

Mikkeli 2008

Etelä-Savon Ympäristökeskus

**ETELÄ-SAVON
YMPÄRISTÖKESKUS**

ETELÄ-SAVON YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 06 | 2008
Etelä-Savon ympäristökeskus

Taitto: Piia Viikari
Julkaisun kuvat: Hanna Huovinen
Kansikuva: Etelätalon hakasaareke

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ymparisto.fi/esa/julkaisut

Teroprint Oy, Mikkeli 2008

ISBN 978-952-11-3308-4 (nid.) tai (sid.)
ISBN 978-952-11-3309-1 (PDF)
ISSN 1796-1831 (pain.)
ISSN 1796-184X (verkköj.)

ALKUSANAT

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnittelu eli LUMO-yleissuunnittelu käynnistettiin vuonna 2003. Maa- ja metsätalousministeriön myönsi alueellisille ympäristökeskuksille määrärahan toimialueillaan tapahtuvaan LUMO-yleissuunnitteluun. Käytäntö on jatkunut vuosittain. Vuonna 2008 LUMO-yleissuunnittelua tehtiin Joroisselän etelä- ja länsipuolisella alueella Hyviänniemen, Kerisalon, Multatien ja Joroisniemen kylissä.

LUMO-yleissuunnittelu pyrkii edistämään maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden säilymistä sekä parantamaan luonnon ja vesistöjen tilaa. LUMO-yleissuunnittelussa etsitään tiloilta kohteita, joilla on merkitystä luonnon monimuotoisuudelle sekä vesiensuojelulle ja joille voi hakea maatalouden ympäristötuen erityistukia. Maanviljelijöitä halutaan kannustaa tekemään työtä maaseutuympäristön säilymistä puolesta ja hakemaan tälle työlle korvausta erityistukien muodossa. Myös viljelijöiden, viranomaisten ja neuvojen yhteistyötä halutaan tehostaa.

Joroisselän etelä- ja länsipuolisten maatalousalueiden LUMO-yleissuunnitelma on tarkoitettu viljelijöiden, viranomaisten ja neuvojen käyttöön erityistukihakemuksia ja esimerkiksi maatilan luonnon monimuotoisuuskartoitusta varten, sekä kaikille asiasta kiinnostuneille.

Työtä on ollut ohjaamassa ohjausryhmä, johon kutsuttiin alueellisten tuottaja- ja neuvontaorganisaatioiden edustajat, kunnan ja valtion maaseutuviranomaiset, paikallisen maatalousväestön edustaja sekä suunnittelutyön käytännössä hoitavan valtion alueellisen ympäristökeskuksen edustajat.

Haukipuro ja karjan aikoinaan laiduntamaa Hyviänlahden rantaa.

Vuonna 2008 LUMO-ohjausryhmän muodostivat toiminnanjohtaja Vesa Kallio MTK Etelä-Savosta, maisemasuunnittelija Leena Lahdenvesi-Korhonen ProAgria Etelä-Savo, Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksesta, metsätalousinsinööri Kaija Siikavirta Etelä-Savon TE-keskuksesta, Joroisten maaseutupäällikkö Sirpa Leväinen, riistanhoidonneuvoja Veli-Matti Pekkarinen Etelä-Savon riistanhoitopiiristä, maanviljelijä Kalevi Häyrynen Joroisista sekä insinööri Teemu Tuovinen ja biologi Saara Ryhänen Etelä-Savon ympäristökeskuksesta. LUMO-yleissuunnitelman on laatinut biologi Hanna Huovinen Etelä-Savon ympäristökeskuksesta.

Kiitokset yhteistyöstä ohjausryhmälle, Kerisalon maa- ja kotitalousseuralle sekä julkaisun tekoa avustaneelle piirtäjä Vesa Väisäselle Etelä-Savon ympäristökeskuksesta. Ennen kaikkea kiitos Joroisten alueen maanviljelijöille, jotka lähtivät mukaan suunnitteluun!

SISÄLLYS

1 Johdanto	9
2 Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleis- suunnittelu eli LUMO-yleissuunnittelu	10
2.1. Määritelmä ja tavoitteet	10
2.2 Menetelmät.....	11
2.3 Tiedotus	13
3 Maatalouden ympäristötuen erityiset	14
3.1. Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen	15
3.2. Perinnebiotooppien hoito.....	16
3.3. Monivaikutteisen kosteikon hoito	18
3.4. Suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito.....	19
4 Muita rahoitus- ja hoitomahdollisuuksia	20
4.1 Ei-tuotannollisten investointien tuki	20
4.2 Laidunpankki	20
4.3 Metsäalueiden rahoitusmahdollisuudet	21
4.4 Maatalousalueiden rakennusperinnön vaaliminen	22
5 Suunnittelualue	24
5.1 Suunnittelualueen yleiskuvaus	24
5.2 Suunnittelualueen historiaa	27
6 Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleis- suunnitelma	30
6.1 Yleistä	30
6.2 Kohdekuvaukset	32
7 Tiivistelmä	87
Kirjallisuus	88
Yhteystietoja	88
Liite 1	89
Liite 2	90
Kuvailulehti	91

Kaunista perinteistä maatalousmaisemaa, Ylälinnan niitty kivi- ja pisteaitoineen.

1 Johdanto

Suomalaisen maaseudun ominaispiirteet ovat syntyneet vuosisatojen kuluessa. Luonnonympäristöt ovat muotoutuneet ihmisen toiminnan seurauksena maatalousympäristöiksi. Maatalouden perinteinen rakennuskanta sekä perinteisten käytäntöjen, kuten laidunnuksen ja niiton, synnyttämät ympäristöt muodostavat tuntemamme maaseutumaiseman.

Perinteiset maatalousympäristöt, kuten luonnonlaitumet, pellon ja metsän reunavyöhykkeet, pelloilla sijaitsevat puustoiset ja pensaikkoiset saarekkeet sekä teiden niittypientareet, ovat edelleen tärkeä osa maaseutumaisemaa, mutta maataloudessa tapahtuneiden muutosten seurauksena ne ovat vähitellen jääneet käytön tai hoidon ulkopuolella ja paikoin jopa hävinneet. Samoin on käynyt monille perinteisille maaseudun rakennuksille ja rakenteille. Ladot on purettu tai jätetty paikoilleen lahoamaan ja maatumaan, kiviaidat kaivettu maahan. Viljelystä aiheutuva vesistökuormitus on kasvanut ja kuivatustoimet, kuten uomien kaivaminen, suoristaminen ja raivaaminen ovat lisänneet eroosiota ja köyhdyttäneet vesiluontoa. Kuivatus on vähentänyt myös vesistöihin ja luonnonuomiin kuuluneita kosteikkoja ja tulva-alueita.

Maatalousympäristöt ovat myös luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä. Esimerkiksi pellon ja metsän väliin jäävä puoliavoin reunavyöhyke ylläpitää monimuotoista eliölajistoa. Perinnebiotoopeilla, kuten esimerkiksi niityillä ja hakamailla, elää suuri joukko uhanalaisia kasvi- ja eläinlajeja. Yli neljännes maamme uhanalaisista lajeista on perinneympäristöjen lajeja. Kiviaidat ja hirsiladot tarjoavat suojaa ja elinympäristöjä monille lajeille. Kosteikot puolestaan lisäävät maatalousalueiden monimuotoisuutta tarjoamalla erilaisille kasveille ja eläimille sopivan elinympäristön puhdistuen samalla peltojen valumavesiä.

Maaseutumaisema ja maaseudun luonto koetaan arvokkaiksi ja säilyttämisen arvoisiksi asioiksi. Yhteiskunta haluaa edistää niiden säilymistä eri keinoin. Maatalouden ympäristötukijärjestelmässä luonnon monimuotoisuus on otettu huomioon perus- ja lisätöimenpiteissä sekä erilaisissa vapaaehtoisissa erityistukimuodoissa. Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnittelun avulla etsitään luonnon monimuotoisuuden sekä vesiensuojelun kannalta tärkeitä kohteita ja annetaan tietoa erityistuista, ja helpotetaan siten erityistukien hakemista.

2 Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnittelu eli LUMO-yleissuunnittelu

2.1.

Määritelmä ja tavoitteet

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnittelussa eli LUMO-yleissuunnittelussa etsitään tiloilta kohteita, joilla on merkitystä luonnon monimuotoisuudelle sekä vesiensuojelulle ja joille voi hakea maatalouden ympäristötuen erityistukia. Tavoitteena on maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden säilyminen sekä luonnon ja vesistöjen tilan parantaminen.

LUMO-yleissuunnitelma tehdään yhdelle rajatulle alueelle kerrallaan. Työssä etsitään suunnittelualueella sijaitsevia, luonnon monimuotoisuuden tai vesiensuojelun kannalta tärkeitä kohteita, jotka liittyvät kiinteästi maatalousympäristöön. Tällaisia ovat esimerkiksi luonnonlaitumet, pellon ja metsän tai pellon ja rannan reunavyöhykkeet, pelloilla sijaitsevat puustoiset ja pensaikkoiset saarekkeet, kyläteiden niitypientareet sekä kosteikon perustamiselle sopivat kosteat notkelmat.

Komea vanha maisemapuu kylätien risteyksessä, Hyviänniemi.

Töyhtöhyypät pesivät peltoalueilla, Hyviänniemi.

Luonnon kannalta tärkeiden kohteiden nostaminen esiin ja viljelijöiden tietoisuuteen parantaa jo omalta osaltaan kohteiden säilymistä. Viljelijöitä halutaan rohkaista hakemaan näiden kohteiden hoitoon maatalouden ympäristötuen erityistukia, jotta rahallinen korvaus tehdystä hoitotyöstä johtaisi pitkäjänteiseen ja oikeanlaiseen hoitoon. Lisäksi suunnittelun avulla pyritään kannustamaan kyseisen vesistöalueen viljelijöitä lähtemään joukolla mukaan vesiensuojelutyöhön, sillä laajat suojavyöhykekokonaisuudet ja useampien kosteikkojen ketjut ovat vesiensuojelullisesti tehokkaimpia.

LUMO-yleissuunnittelu on viljelijöille vapaaehtoista ja ilmaista. Löydetyillä kohteilla ei myöskään ole hoito- tai säilyttämismaksua.

Tiedot alueelta löytyneistä kohteista kootaan LUMO-yleissuunnitelmaksi, joka on tarkoitettu viljelijöiden, viranomaisten ja neuvojen käyttöön erityistukihakemuksia ja esimerkiksi maatilan luonnon monimuotoisuuskartoitusta varten, sekä kaikille asiasta kiinnostuneille.

LUMO-yleissuunnittelu myös lisää viljelijöiden, viranomaisten ja neuvojen yhteydenpitoa.

2.2

Menetelmät

LUMO-yleissuunnittelu käynnistyi Etelä-Savon ympäristökeskuksessa keväällä 2008, heti maa- ja metsätalousministeriön rahoituksen varmistuttua. Työssä noudatettiin pääasiassa ympäristöministeriön julkaisun 591 *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitteluopas* ohjeita. Suunnittelutyö päätettiin kohdistaa Joroisten kuntaan, Joroisselän ranta-alueille. Alueen valintaan vaikuttivat muun muassa se, että alue on aktiivista maatalousympäristöä, missä peltoalueen osuus suurempi kuin

muiden maankäyttömuotojen. Alueella on myös useita luonnon monimuotoisuuden ja maiseman kannalta tärkeitä kohteita, mutta ei juurikaan voimassa olevia maatalouden ympäristötuen erityistukisopimuksia tai inventoituja perinnemaisemia. Yhtenä tärkeimmistä alueen valintaperusteista oli Joroisselän ekologinen tila, joka on arvioitu tyydyttäväksi. Vesistöjen ekologinen tila kertoo vesistön tilasta sekä ihmistoiminnan aiheuttamista muutoksista ja Etelä-Savon vesistöjen ekologinen tila on pääasiassa arvioitu hyväksi tai erinomaiseksi. Joroisjoen-Joroisselän alueella pääasiallinen kuormitus on peräisin maataloudesta ja alueen on todettu tarvitsevan toimenpiteitä, jotta sen tila parantuisi. Näin ollen maatalousalueiden vesiensuojelun yleissuunnitelmalle on alueella selkeä tarve.

Suunnittelua ohjaamaan perustettiin edellisvuosien tapaan ohjausryhmä, jonka muodostivat ympäristökeskuksen edustajien lisäksi alueellisten tuottaja- ja neuvontaorganisaatioiden edustajat, valtion alueellinen maaseutuviranomainen ja kunnan maaseutuviranomainen. Ohjausryhmä valitsi suunnitelman tekijän ja suunnittelualueen. Sen jälkeen ohjausryhmää laajennettiin suunnittelualueen riistanhoitopiiriin sekä paikallisen maatalousväestön edustajalla.

Tilalle johtavan tien koivukuja, Multatie.

Suunnittelu aloitettiin esiselvitysaineiston kokoamisella. Suunnittelualan tietoja koottiin eri lähteistä. Tiedot pohjavesialueista, perinnebiotoopeista, muinaismuistoista, voimassa olevista maatalouden ympäristötuen erityistukisopimuksista, uhanalaisten lajien esiintymistä, maisema-arvoista, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueista, Saimaan alueen rantayleiskaavan merkittävistä luontokohteista sekä Joroisten seudun vesiensuojelusuunnitelma käytiin läpi.

Suunnittelun aloittamisesta tiedotettiin tiedotusvälineille. Suunnittelualan aktiiviviljelijöille lähetettiin kutsu kyläiltaan, jossa kerrottiin suunnittelusta. Heihin otettiin myöhemmin yhteyttä myös puhelimitse, ja sovittiin maastokäynneistä. Viljelijöiden yhteystiedot saatiin Joroisten kunnasta.

Maastotyöt aloitettiin kesäkuun puolivälissä ja viimeiset käynnit tehtiin elokuun lopulla. Käynnin aluksi tarkasteltiin mahdollisia kohteita kartalta, ja lähes kaikki maanomistajat olivat myös mukana maastossa. Erityistukikelpoisista, luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävistä kohteista täytettiin lomakkeet, ja kohteita valokuvattiin.

Maastokauden jälkeen maanviljelijät kutsuttiin koulutustilaisuuteen, jossa kerrottiin maatalouden ympäristötuen erityistukien hakemisesta ja tarjottiin mahdollisuus tilakohtaiseen neuvontaan. Tämä loppuraportti koottiin ja postitettiin alueen viljelijöille vuodenvaihteessa 2008-2009.

2.3

Tiedotus

Tiedotus on tärkeä osa LUMO-yleissuunnittelua. Yhtenä tarkoituksena on nimenomaan lisätä maanviljelijöiden tietoa maatalouden ympäristötuen erityistuista, jotta he osaavat tukia hakea. Myös laajemmalle yleisölle halutaan välittää tietoa maatalouden ympäristön- ja luonnonsuojelumahdollisuuksista.

Erittäin suuri merkitys on tilakäyntien yhteydessä tapahtuvalla tiedonvälityksellä. Viljelijältä saatavat tiedot kohteiden historiasta ja nykykäytöstä ovat oleellisia yleissuunnittelun onnistumisessa. Viljelijä puolestaan saa tietoa erityistuista, omista erityistukikelpoisten kohteidensa arvoista sekä niiden hoitotoimenpiteistä.

Viljelijöiden aktivointi ja avustaminen käytännössä hakemuksien ja hoitosuunnitelmien tekemisessä on myös tärkeää, jotta LUMO-yleissuunnittelulla päästään päämäärään eli erityistukisopimuksiin.

Joroisselän alueen LUMO-yleissuunnittelun käynnistymisestä ja kyläillan järjestämisestä tiedotettiin tiedotusvälineille kesäkuun alussa. Alueen viljelijöille sekä yhdistyksille lähetettiin tiedote ja kutsu kyläiltaan. Tilaisuudesta tiedotettiin myös Joroisten lehdessä. Kyläilta järjestettiin Joroisissa Kerisalon Seurapirtissä. Tilaisuudessa kerrottiin LUMO-yleissuunnittelusta ja maatalouden ympäristötuen erityistuista.

Syksyllä viljelijöille järjestettiin Kerisalon Seurapirtissä kaikille avoin koulutus-tilaisuus erilaisten suunnittelussa löytyneiden kohteiden hoidosta ja maatalouden ympäristötuen erityistukien hakemisesta. Suunnittelualan viljelijät sekä yhdistykset saivat kutsun ja lisäksi tilaisuudesta tiedotettiin Joroisten lehdessä. Koulutustilaisuudessa oli mahdollisuus tilakohtaiseen neuvontaan.

Paikallinen Joroisten lehti seurasi LUMO-yleissuunnittelun etenemistä ja kirjoitti aiheesta kaksi kertaa. Myös Warkauden lehti kirjoitti aiheesta kerran.

LUMO-yleissuunnitelman loppuraportti lähetettiin kaikille mukana olleille maanviljelijöille sekä kunnalle. Raportti on tulostettavissa ympäristöhallinnon kotisivuilta osoitteesta www.ymparisto.fi/esa (>Palvelut ja tuotteet >Julkaisut).

Kerisalontien riihi ympäristöineen.

3 Maatalouden ympäristötuen erityistuet

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmakaudella 2007-2013 haettavista maatalouden ympäristötuen erityistuista LUMO-yleissuunnitteluun sisältyvät seuraavat erityistukityypit: luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen, perinnebiotooppien hoito, suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito, monivaikutteisen kosteikon hoito sekä pohjavesialueiden peltoviljely. Nämä kaikki vaativat hakemuksen lisäksi tarkemman suunnitelman, kustannusarvion sekä kartat. Erityistuen määrä pohjautuu kustannusarviossa esitettyihin hoitokustannuksiin.

Lisäksi vuoden 2008 alusta lähtien on ollut mahdollista hakea ei-tuotannollisten investointien tukea koskien perinnebiotooppien alkukunnostusta ja aitaamista sekä kosteikkojen perustamista. Näidenkin kohteiden jatkohoito tapahtuu erityistukien kautta.

Perinnebiotooppien ja monivaikutteisten kosteikkojen osalta erityistukien ja ei-tuotannollisten investointitukien hakijana voi aktiiviviljelijän lisäksi olla rekisteröity yhdistys.

Erityistukisopimusten kohteiden pinta-ala on oltava vähintään 30 aaria, joka voi koostua useammasta lohkoista siten, että kukin lohko on kooltaan vähintään 5 aaria. Poikkeuksena tätä pienemmille, arvokkaille perinnebiotoopeille voidaan kuitenkin myöntää kustannuksista riippumaton, kiinteä tukisumma. Erityistukisopimukset ovat 5- tai 10-vuotisia.

Useamman tilan kohteita voi olla kannattavaa hoitaa keskitetysti, erityisesti jos kohteet ovat pieniä ja niitä on vähän. Myös kohteiden hoitoon tarvittavan kaluston tai omien laiduneläinten puuttuessa voi kohteita vuokrata tai teettää hoitotyön urakoitsijalla. Kohteiden hoitamisen voi järjestää esimerkiksi siten, että yksi viljelijä

vuokraa ja hoitaa useamman tilan kohteet tai urakointityöt voi teettää yhdessä naapureiden kanssa.

Tietoa maatalouden ympäristötuen erityistuista löytyy internetistä Maaseutuviaston sivuilta osoitteesta www.mavi.fi/fi/index/viljelijatuet.html ja puhelimitse Etelä-Savon TE-keskuksesta, Kaija Siikavirta p. 010 60 24053 ja Ossi Tuuliainen p. 010 60 24051.

Erityistukihakemukseen tarvittavan suunnitelman voi tehdä itse tai teettää konsultilla. Opastusta suunnitelmien tekemiseen ja kohteiden hoitoon löytyy internetistä esimerkiksi Keski-Suomen ympäristökeskuksen sivuilta osoitteesta www.ymparisto.fi/ksu (>Luonnonsuojelu >Maatalouden luonnon monimuotoisuus). Lisätietoa suunnitelman tekemisestä ja suunnittelijoista Etelä-Savon riistanhoitopiiristä, Etelä-Savon TE-keskuksesta ja ProAgria Etelä-Savosta, ks. Yhteystietoja.

3.1.

Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen

Erityistuen tavoitteena on maatalousympäristöjen tyypillisten ja uhanalaisten lajien sekä niiden elinympäristöjen säilyttäminen sekä viljelymaiseman avoimuuden ja monipuolisuuden säilyttäminen. LUMO-yleissuunnitelmassa pääpaino on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeissä kohteissa, mutta mukana on myös maisemaperustein valittuja kohteita.

Tällaisia kohteita ovat muun muassa erilaiset pellon reunavyöhykkeet. Pellon ja metsän reunavyöhykkeet voivat olla avoimen niittymäisiä, puoliavoimia tai monipuolisen pensaskerroksen luonnehtimia. Monin paikoin reunavyöhykkeillä on kasvustoa tai ladottua kiviä, joka tuo oman lisänsä reunuksen monimuotoisuuteen. Myös monimuotoiset pellon ja tien tai pellon ja rannan väliset reunavyöhykkeet ovat erityistukikelpoisia.

Pelloilla sijaitsevat metsäsaarekkeet sekä puu- ja pensasryhmät ovat usein jääneet pellon raivauksen yhteydessä jäljelle esimerkiksi kalliopaljastuman tai suuren puun vuoksi. Ne ovat tärkeitä alueita tarjoten suojaa, pesimärauhaa ja ruokailumahdollisuuksia eläimille ja elävöittäen samalla maisemaa.

Avo-ojien pientareiden luontainen kasvillisuus tarjoaa suojaisan paikan monille eläinlajeille ruoka-, pesä- ja suojapaikaksi. Ojien pientareet toimivat avoimessa peltoympäristössä ekologisina käytävinä, joita pitkin eläimet voivat kulkea. Erilaisten saarekkeiden ja reunavyöhykkeiden pientareilla viihtyvät myös monet niitty- sekä mesikasvit.

Puukujanteet kuuluvat vanhaan kulttuurimaisemaan. Ne johtavat yleensä päätieltä taloon. Maisemaa voi monipuolistaa muun muassa yksittäisiä maisemapuita vaalien. Toisaalta joihinkin paikkoihin voidaan tarvita suojaistutuksia. Luonnonmonimuotoisuuspellot esimerkiksi lintujen säännöllisillä levähdyspaikoilla hyödyttävät monia eläimiä ja ovat myös maisematekijä.

Kohteiden yleisin hoitomuoto on raivaus, raivauksella pyritään palauttamaan tai säilyttämään kohteiden avoin, puoliavoin tai kerroksellinen rakenne. Alueiden puustosta tulee muodostaa mahdollisimman monipuolinen laji- ja ikärakenteen suhteen. Raivauksessa poistetaan erityisesti reuna-alueilta vesakkoa ja nuorta puustoa, jotta aluskerros pysyy valoisana ja kasvillisuus monimuotoisena. Raivauksessa suositaan muun muassa lehtipuita, vanhoja ja suuria puita, lahopuita, pötkelöitä, katajia ja marjovia lajeja. Raivaus on hyvä tehdä lintujen muutto- ja pesimäkauden ulkopuolella.

Monilajinen pellon reunavyöhyke latoineen, Hyviänniemi.

Kohteita voidaan lisäksi laiduntaa tai niittykasvillisuutta niittää, jotta kasvillisuus monipuolistuisi ja ei-toivotut kasvit vähenisivät. Niitto- ja raivaustähteet tulee aina korjata pois alueilta, jotta ne eivät jää rehevöittämään maaperää ja peittämään muuta kasvillisuutta.

Erityistukisopimus voi olla 5- tai 10-vuotinen. Vuonna 2008 vuosittainen tuki on enintään 450 euroa/ha. Sopimuksen vähimmäispinta-ala on 0,30 ha, joka voi koostua useammasta 0,05 ha lohokosta.

3.2.

Perinnebiotooppien hoito

Erityistuen tavoitteena on ylläpitää perinnebiotooppien monipuolista lajistoa sekä vaalia kulttuuriperintöä ja maisema-arvoja. Perinnebiotoopit ovat perinteisten maankäyttötapojen, pääasiassa niiton ja laidunnuksen muovaamia ja ylläpitämiä, luonnoltaan monimuotoisia alueita. Itä-Suomessa on lisäksi leimallista pitkään jatkunut kaskeamisen perinne, joka on synnyttänyt koivuvaltaisia metsälaitumia ja hakamaita. Perinnebiotooppeja ei lannoiteta, kylvetä eikä muokata.

Niiton ja laidunnuksen seurauksena perinnebiotoopeille on kehittynyt omaleimainen kasvi-, sieni- ja eläinlajisto. Perinnebiotoopeilla elää suuri joukko uhanalaisia lajeja: peräti 28% maamme uhanalaisista lajeista on perinneympäristöjen lajeja. Uhanalaisten lajien kannalta tärkeimpiä perinnebiotooppeja ovat niityt ja kedot, joilla elää putkilokasvien ohella muun muassa kovakuoriaisia, perhosia, pistiäisiä ja luteita sekä helтта- ja kupusieniä.

Avoimia perinnebiotooppeja ovat muun muassa kuivat niityt eli kedot, tuoreet niityt ja rantaniityt. Hakamailla vaihtelevat avoimet niittyalueet, yksittäiset puut ja

puuryhmät. Metsälaitumet ovat puolestaan laidunnettuja metsäaloja, joiden kasvillisuudessa on vallitsevan metsälajiston ohella myös niittyajajistoa lähinnä aukkopai-koissa.

Puustoiset perinnebiotoopit hoidetaan aina laiduntamalla. Niittyjä voidaan joko laiduntaa tai niittää. Alun perin niittämisen kautta syntyneiden niittyjen paras hoito-muoto on niiton jatkaminen. Niitto toteutetaan heinä-elokuussa niittykasvillisuuden kukkimisen ja siementämisen jälkeen. Laiduntaminen toteutetaan ilman lisäravintoa ja erillään peltolaitumista haitallisen rehevöitymisen estämiseksi. Lisäksi kohteet vaativat yleensä raivaamista. Raivaus toteutetaan samoin periaattein kuin luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen kohteilla. Puustoisilla perinnebiotoopeilla puustoa tulisi raivata ryhmiin, joiden väleihin jää niittyaukkoja. Niitto- ja raivaus-tähteet tulee aina korjata pois alueilta, jotta ne eivät jää rehevöittämään maaperää ja peittämään muuta kasvillisuutta.

Etenkin uusi tai pitkään hoitamattomana ollut perinnebiotooppi täytyy usein kun-nostaa esimerkiksi raivaamalla ennen käyttöönottoa. Perinnebiotoopin alkukunnos-tukseen ja aitaamiseen voi hakea ei-tuotannollisten investointien tukea ja sen jälkeen säännölliseen ja jatkuvaan hoitoon perinnebiotooppien hoidon erityistukea.

Perinnebiotooppien osalta sekä erityistukea että ei-tuotannollista investointitukea voivat hakea aktiiviviljelijöiden lisäksi rekisteröidyt yhdistykset Leader-toiminnan kautta.

Erityistukisopimuskausi on viisi vuotta. Vuonna 2008 vuosittainen tuki on enintään 450 euroa/ha. Sopimuksen vähimmäispinta-ala on 0,30 ha, joka voi koostua useam-masta 0,05ha lohkoista. 30 aaria pienemmille, inventoiduille tai muutoin arvokkaiksi todetuille pienialaisille perinnebiotoopeille (5-30 aaria), voidaan poikkeuksellisesti myöntää kiinteä 135 euron vuosikorvaus.

Kiviset niityt ovat usein jääneet laitumiksi. Lajirunsaatta Ylälinnan niityllä.

Suuriluhdan viereisellä alavalla pellolla on erinomainen kosteikon paikka, Hyviänniemi.

3.3.

Monivaikutteisen kosteikon hoito

Monivaikutteisten kosteikkojen avulla edistetään vesiensuojelua monin tavoin. Lisäksi kosteikot elävöittävät maisemaa ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta tarjoamalla muun muassa vesilinnuille elinympäristöjä. Kosteikoilla voi olla myös riista- ja kalataloudellista merkitystä.

Kosteikolla tarkoitetaan yleensä patoamalla tehtyä veden peittämää aluetta, jossa on avovesipintainen syvän veden alue sekä matalampi, vesi- ja kosteikkokasvillisuuden muodostama kasvipeitteinen alue. Perustettavassa kosteikossa on oltava kiintoainesta laskeuttava vesialue, joka on tyhjennettävissä sinne kertyneestä lietteestä.

Kosteikot estävät vesistöjen liiallista rehevöitymistä pidättämällä ravinteita ja kiintoainetta. Kosteikko hidastaa veden virtausta ja pidentää viipymää, jolloin kiintoaines ja siihen sitoutuneet ravinteet laskeutuvat pohjalle. Kosteikon kasvillisuuteen sitoutuu veteen liuenneita ravinteita. Vedessä elävät bakteerit vapauttavat ilmaan vedessä ja pohjasedimentissä olevia ravinteita.

Kosteikot ja laskeutusaltaat vaativat säännöllistä hoitoa, kuten lietteen poistoa, kasvillisuuden niittoa tai laidunnusta ja rakenteiden hoitoa. Jos kosteikossa on syvemmän veden alue, on sen pohjalle kertyvän lietteen määrää syytä seurata keväisin ja syksyisin. Kosteikon kasvillisuus pyritään pitämään monimuotoisena hoitotoimenpiteillä, kosteikkoa ja sen ympäristöä ei pidä myöskään päästää kasvamaan umpeen. Myös rakenteiden kuntoa, pitävyyttä ja toimintaa on seurattava säännöllisesti.

Monivaikutteisen kosteikon perustamiseen voi hakea ei-tuotannollisten investointien tukea. Kosteikon hoito jatkossa toteutetaan erityistuen avulla. Sekä erityistukea että ei-tuotannollista investointitukea voivat hakea aktiiviviljelijöiden lisäksi rekisteröidyt yhdistykset.

Kosteikon voi perustaa pellolle tai sen ulkopuolelle. Vähimmäispinta-ala on 30 aaria ja vähintään 0,5% valuma-alueesta. Erityistukea voi saada kohteelle, jonka

valuma-alueesta vähintään 20% on peltoa. Erityistukea voi saada myös muulla rahoituksella perustetun kosteikon ja laskeutusaltan hoitoon. Tukea voi saada enintään 450 euroa/ha vuodessa (v. 2008). Erityistukisopimus on 5- tai 10-vuotinen.

Tietoa kosteikoista saa esimerkiksi oppaasta *Maatalouden monivaikutteisten kosteikojen suunnittelu ja mitoitus*, Suomen ympäristökeskuksen julkaisu 21/2007. Julkaisu on saatavana myös internetistä: www.ymparisto.fi/julkaisut.

3.4.

Suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito

Suojavyöhykkeellä tarkoitetaan vähintään keskimäärin 15 metrin levyistä, monivuotisen kasvillisuuden peittämää aluetta vesistön tai valtaojan varressa. Suojavyöhykkeiden tarkoituksena on vähentää eroosiota ja ravinteiden kulkeutumista pelloilta vesistöihin. Mikäli pelto viettää jyrkästi vesistöön tai valtaojaan tai kärsii toistuvasti vettymishaitoista tai tulvista, voi suojavyöhykkeen perustaminen olla aiheellista. Suojavyöhykkeet estävät tehokkaasti maa-aineksen ja ravinteiden huuhtoutumisen pelloilta. Ne vähentävät myös ojien ja rantojen ruoppaustarvetta. Suojavyöhykkeet ovat erityisen hyödyllisiä sellaisilla pelloilla, joilla maan fosforipitoisuus on korkea, sillä fosfori sitoutuu hienojakoiseen maa-ainekseen ja kulkeutuu sen mukana. Fosforia huuhtoutuu vesistöihin runsaasti myös liuenneena pintavaluntavesien mukana.

Suojavyöhyke niitetään vuosittain ja niittotähde korjataan pois. Myös laidunnus on mahdollista, mikäli siitä ei seuraa rehevöitymistä. Suojavyöhykettä ei lannoiteta eikä ruiskuteta kasvinsuojeluaineilla. Suojavyöhykkeen hoitoon voidaan liittää sen ja vesistön väliin jäävällä luonnontilaisella alueella tehtävät hoitotoimenpiteet, jolloin hoitomuotona voi olla myös raivaus.

Sopimuskausi on 5- tai 10-vuotinen. Suojavyöhykkeen erityistuki on enintään 450 euroa/ha vuodessa (v. 2008).

Suojavyöhykkeen perustaminen Enojoen varteen voi olla aiheellista.

4 Muita rahoitus- ja hoitomahdollisuuksia

4.1

Ei-tuotannollisten investointien tuki

Ympäristötukijärjestelmää täydentää vuoden 2008 alusta voimaan astunut ei-tuotannollisten investointien tuki. Tukea voivat hakea aktiiviviljelijöiden lisäksi rekisteröidyt yhdistykset.

Ei-tuotannollisten investointien tuella voidaan rahoittaa ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyviä investointeja, jotka eivät ole tuotannollisia eli toisin sanoen eivät johda maatalon arvon tai tuotannon huomattavaan kasvuun. Ei-tuotannollista investointitukea voidaan myöntää arvokkaiden perinnebiotooppien alkuvaukseen ja aitaamiseen (enintään 675 euroa/ha) sekä monivaikutteisen kosteikon perustamiseen (enintään 4000 euroa/ha). Lisätietoja antaa Etelä-Savon TE-keskus, ks. kohta 3. Maatalouden ympäristötuen erityistuet.

4.2

Laidunpankki

Laidunpankki on internetissä toimiva palvelusivusto, joka auttaa maisemanhoidosta kiinnostuneita nautojen, lampaiden ja hevosten omistajia sekä laidunmaan omistajia kohtaamaan toisensa. Sivuilta löytyy tietoa maisemalaiduntamisesta ja sen toteuttamisesta käytännössä.

Raunion metsälaitumella on säilynyt avoimia niittyaukkoja, vaikka laidunnus on loppunut jo aikaa sitten.

Hiehot hoitamassa niittyä Linnantien varressa.

Laidunpankin hakupalveluun voi jättää oman ilmoituksen, jolla voi tarjota maata laidunnettavaksi tai eläimiä maisemanhoitajiksi. Hakupalvelun kautta voi myös etsiä eläimiä ja laidunalueita paikkakunnittain.

Laidunpankki löytyy internetistä osoitteesta www.laidunpankki.fi. Tiedustelut puhelimitse ProAgria Etelä-Savosta, maisemasuunnittelija Leena Lahdenvesi-Korhonen p.020 7473 575.

4.3

Metsäalueiden rahoitusmahdollisuudet

Metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen sekä muiden arvokkaiden elinympäristöjen, kuten puustoisten perinnebiotooppien, säilyttämiseen voi hakea myös kestävän metsätalouden rahoituslain (Kemera) mukaista ympäristötukea. Ensimmäisiä kohteita ovat rehevät lehto- ja korpikohteet sekä pienvesien lähiympäristöt. Puustoisille perinnebiotoopeille voi hakea ympäristötukea niiden liittyessä muihin metsälakikohteisiin sekä tilanteissa, joissa perinnebiotoopille ei ole mahdollista hakea maatalouden ympäristötuen erityistukea. Metsälain mukaan erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteet tulee säilyttää. Ympäristötuella voidaan korvata metsänomistajalle metsän biologisen monimuotoisuuden tai erityisen tärkeän elinympäristön säilyttämisestä tai muusta luonnonhoidosta aiheutuvia lisäkustannuksia tai menetyksiä. Metsätalouden rahoituslaki on julkaisun kirjoittamisen aikaan muutoksen edessä ja lain uudistuessa sillä on vaikutuksensa myös ympäristötukeen.

Myös erilaisia metsäluonnon hoitohankkeita voidaan rahoittaa kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisella tuella. Erilaisia hankkeita voivat olla esimerkiksi usean tilan alueelle ulottuvat tärkeiden elinympäristöjen hoito- ja kunnostustyöt,

talousmetsien maisemanhoidon kannalta merkittävät metsän kunnostustyöt, metsäojitusalueiden laskeutusaltaiden tyhjentäminen tai metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen estäminen tai korjaaminen (esimerkiksi perustamalla kosteikon), metsäojitusalueen ennallistaminen luonnonarvoltaan tärkeällä alueella sekä muut edellä mainittuja vastaavat metsäluonnonhoitoa, metsien monikäyttöä, maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvoja korostavat alueellisesti merkittävät hankkeet. Metsäluonnonhoitohankkeet suunnittelee ja toteuttaa metsäkeskus.

Lisätietoja puhelimitse Metsäkeskus Etelä-Savosta p. 02077 27400 sekä Metsänhoitoyhdistys Keski-Savosta p. 020 413 4010.

Vapaaehtoisperiaatteella toimivan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (Metso) mukaisia, monimuotoisuuden kannalta keskeisimpiä elinympäristöjä voi tarjota ohjelman kautta suojeluun. Näitä elinympäristöjä ovat muun muassa lehtojen, runsaslahopuustoisten metsien, pienvesien lähimetsien, metsäluhtien ja tulvametsien, harjujen paahdeympäristöjen sekä metsäisten kallioiden ja jyrkänteiden lisäksi puustoiset perinneympäristöt. Lisätietoja Etelä-Savon ympäristökeskuksesta, ks. Yhteystietoja.

4.4

Maatalousalueiden rakennusperinnön vaaliminen

Monilla aikakautensa rakennustapoja edustavilla maaseudun rakennuksilla ja rakennelmilla on sekä historian, maiseman että luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisiä arvoja. Esimerkiksi maalaamattomasta puusta tehdyissä rakenteissa viihtyvät monet harvinaistuneet hyönteiset sekä useat harvinaiset jäkälät. Rakennukset peltojen reunamilla tarjoavat myös suojaa monille linnuille ja nisäkkäille. Metsien kaskirauniot ovat tärkeä osa maataloutemme historiaa.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaille ja maisema-alueiden rakennuksille on valtion talousarviossa määräraha. Rakennusperinnön hoitoavustusta voi hakea muun muassa kaavalla suojeltuihin rakennuksiin, maisemallisesti tai kulttuurihistoriallisesti

Sakastikallion pärekattoinen lato.

Vanhan pihapiirin aitta, Hyviänniemi.

merkittävän alueen kohteisiin ja muutoin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennuksiin. Tyypillisiä maaseudun kohteita ovat muun muassa vanhat talot, torpat, ladot, riihet ja aitat. Rakennusperinnön hoitoavustukset ovat haettavissa Etelä-Savon ympäristökeskuksen kautta. Hakuaikaa on syksyisin 31.10. asti.

Rakennusperinnön hoitoavustusta voivat hakea rakennuksen omistajat ja pitkäaikaiset vuokralaiset omistajan suostumuksella, rakennusperinnön hoitoa edistävät yhteisöt sekä kunnat ja kuntayhtymät. Avustusta voi hakea korjauksiin, joilla edistetään rakennuksen säilymistä (esimerkiksi vesikaton, ulkoseinien, ikkunoiden, ovien, tulisijojen tai perustusten korjaustyöt), kohteiden pihapiirin tai muun välittömän ympäristön kunnostamiseen sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden säilyttämisen edellyttämiin selvityksiin. Avustusta ei myönnetä rakennuksen siirtämiseen, käyttömukavuuden lisäämiseen (esimerkiksi vesijohdon vetämiseen, viemärointiin, sähköistämiseen), väliaikaisiin toimenpiteisiin tai vuosikorjauksiin. Myöskään aktiivikäytössä oleville maaseudun rakennuksille, esimerkiksi maatilamatkailukäytössä oleville rakennuksille, ei voi saada rakennusperinnön hoitoavustusta. Sen sijaan niille voi hakea TE-keskuksesta maatalouden investointitukia. Lisätietoa Etelä-Savon TE-keskuksesta, ks. kohta 3. Maatalouden ympäristötuen erityistuet.

Rakennuksen korjausta suunniteltaessa on otettava huomioon, että korjauksessa säilyvät rakennuksen ja alueen ominaisuudet sekä historiallinen aitous ja että rakennuksen käyttö soveltuu sen tiloihin. Lisäksi rakennusosien tarpeetonta uusimista on vältettävä ja korjattaessa tehtävä mahdollisimman pieniä muutoksia. Työ tulee tehdä rakennuksen rakentamisajankohdan mukaisilla työtavoilla ja rakennukseen sopivilla perinteisillä rakennusmateriaaleilla (esimerkiksi punamulta, aito öljymaali, huopa, tiili, päre ja kalkkirappaus). Hyvistä korjaustavoista saa tietoa esimerkiksi Museoviraston korjauskortistosta. Neuvoa voi kysyä myös maakuntamuseosta, kunnan rakennusvalvonnasta ja korjausrakentamisen neuvontapisteistä.

Seurantalosten korjausavustuksista päättää Suomen Kotiseutuliitto. Rakennussuojelulailla suojeltujen kohteiden sekä yksityismuseoiden ja antikvaarista suojelua edellyttävien rakennusten avustuksista päättää Museovirasto.

Tietoa rakennusperinnön hoitoavustuksista ja rakennusten korjaamisesta löytyy internetistä osoitteesta www.rakennusperinto.fi (>Hoito ja korjaaminen >Rahoitus ja avustukset) tai puhelimitse Etelä-Savon ympäristökeskuksesta, arkkitehti Kirsti Kovanen p. 0400 833 065.

5 Suunnittelualue

5.1

Suunnittelualan yleiskuvaus

Suunnittelualue käsittää Saimaan Joroisselän eteläisillä ja läntisillä ranta-alueilla sijaitsevan alueen, joka rajautuu pohjoisosistaan Haapaselän ja Joroisvirran vesistö-alueisiin ja eteläosissa aluetta rajaavat Vuotsinsuo sekä laajat metsäalueet. Alueeseen sisältyvät Hyviänniemen, Kerisalon, Multatien kylät sekä osa Joroisniemen kylästä.

Maisemamaakuntajaon mukaan Joroinen kuuluu Itäiseen Järvi-Suomeen ja viidennes Joroisten pinta-alasta onkin vettä. Vaikka Etelä-Savo kokonaisuudessaan on maamme vähäsoisimpia seutuja, Joroisissa soiden määrä on silti viidesosa kunnan maa-alasta. Lähes kolme neljännestä Joroisten maa-alasta on metsää. Kasvistossa on yleisesti itäisiä ja eteläisiä aineksia.

Kunnan läpi kulkevista harjunoistaan huolimatta Joroinen on valtaosin muuta Etelä-Savo matalampaa tasanneseutua, muodostaen naapuriensa Rantasalmen ja Juvan kanssa yhtenäisen kokonaisuuden. Peltoviljely on kotiutunut alueelle helpommin kuin läntisemmälle Kymen ja Vuoksen vesistöjen väliselle karulle Savonselän vedenjakaja-alueelle. Maaperä on pääasiassa moreenia, vesistöjen ranta-alueilla on hienorakeisempia maalajeja, kuten savea, hiesua ja hietaa.

Etelä-Savon vesistöjen ekologinen tila, joka kertoo vesistön tilasta sekä ihmistoininnan aiheuttamista muutoksista, on arvioitu pääasiassa hyväksi tai erinomaiseksi. Joroisjoen-Joroisselän ekologinen tila sen sijaan on arvioitu tyydyttäväksi ja sen on todettu tarvitsevan toimenpiteitä, jotta sen tila parantuisi. Joroisjoen-Joroisselän alueella pääasiallinen kuormitus on peräisin maataloudesta sekä vähäisemmässä määrin kalankasvatuksesta sekä puhdistetuista asumajätevesistä. Etelä-Savon pintavesien toimenpideohjelman ehdotuksen mukaan muun muassa Joroisselän yläpuoliselta valuma-alueelta Joroisjoen tuomaa hajakuormitusta ja lisäksi selälle pienemmiltä valuma-alueilta tulevaa hajakuormitusta on vähennettävä etenkin avovesikauden ravinne- ja kiintoainekuorman osalta.

Suunnittelualan alavimmat kohdat on yleisesti raivattu pelloiksi. Pellot ovat pääosin viljeltyjä ja talot asuttuja, tosin aktiiviviljelijöiden määrä on vähentynyt ja peltojen vuokraus on yleistä. Alueella on noin 21 aktiivista tilaa, joista suurin osa on kasvinviljelytiloja ja karjaa on enää harvoilla tiloilla. Loma-asukkaat vilkastuttavat elämää etenkin kesäisin.

Alueen halki kulkee Joroisten, Rantasalmen ja Savonlinnan välinen maantie, joka on perustettu 1600-luvulla. Kerisalontietä on oikaistu viimeksi 1990-luvulla ja vanhaa tienpohjaa on näkyvissä vielä paikoitellen. Kerisalontietä kulkiessa näkymät ovat lähinnä metsäisiä, sillä peltoaukeat sijaitsevat metsäalueiden keskellä, laajempia peltoaukeita avautuu Enojoen ja Kerisalon kyläkeskuksen kohdilla. Kerisalon kyläkeskus, jossa muun asutuksen lisäksi sijaitsevat muun muassa Kerisalon koulu ja Seurapirtti, sijoittuu Kerisalontien varrelle, lähelle Rantasalmen kunnan rajaa. Kylän pohjoispuolitse, suunnittelualan läpi, kulkee myös Pieksämäen ja Savonlinnan välinen rautatie, joka on rakennettu 1911-14. Juna on aikoinaan pysähtynyt myös Kerisalon kylässä, jonka pieni laiturirakennus on edelleen olemassa.

Suunnittelualan läpi virtaa useita puroja ja jokia, jotka lähes kaikki laskevat matalaan Joroisselkään. Pienimpiä ovat Haukipuro, joka laskee Hyviänlahteen sekä Saarapuro, joka laskee Enojoen suulle. Suurempi Enojoki virtaa kirkasvetisenä Rantasalmen puolelta Kolkonjärvestä alkaen suunnittelualan läpi alittaen matkalla Kerisalontien sekä rautatien. Joroisselkään laskevat myös suunnittelualan ulkopuo-

Enojoki virtaa suunnittelualueella peltoalueiden läpi.

lelta laajalta valuma-alueelta vesiä keräävä Joroisvirta sekä kanavaa myöten virtaava Syvänsin, Kolman ja Valvatuksen vesistöketju.

Vaikka Enojokea on perattu ja oikaistu, se kulkee suunnittelualueella sen varrelle sijoittuneiden laajahkojen ja tasaisten peltoaukeiden läpi edelleen mutkitellen. Enojossa lähellä Kerisalon tietä on sijainnut Korholan jauhomylly, joka on aikanaan ollut pitäjän parhaimpia. Enojoen lisäksi myös Haukipurossa on aikoinaan sijainnut mylly. Enojoen suun luhta on Saimaan alueen rantayleiskaavaan merkitty merkittäväksi luontokohteeksi.

Näkymä Hyviänniementieltä.

Hyviänniemessä kylätie kulkee mutkaisena ja kumpuilevana peltoaukeiden läpi. Hyviänniementieltä avautuu näkymä kolmisen kilometriä pitkälle peltoaukealle, joka on sijoittunut kahden luode-kaakko –suuntaisen harjanteen, Matoharjun ja Selänteen, väliseen painanteeseen. Peltoaukeat kylätien varrella lienevät olleet asuttuja jo 1500-luvulla. Karjaa näkee enää vain Hyviänniemen kärjessä, jossa on muun muassa lampaita ja hevosia. Alueella sijaitsee useita luonnon ja maiseman kannalta merkittäviä alueita. Hyviänniemi on kokonaisuudessaan maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Aivan Hyviänniemen kärjestä löytyy Saimaan alueen rantayleiskaavaan merkityt maisemallisesti merkittävät kallioniemekkeet, joissa on kalliopaljastumia ja –jyrkänteitä. Hyviänniemen ja Kerisalonsaaren välissä sijaitsee Hyviänsalmen - Vauhkolanlammen valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan sisältyvä luonnonsuojelualue, jonka lisäksi toisella puolen Hyviänniemeä sijaitsee linnustoltaan arvokas rantayleiskaavan merkittävä luontokohde Hyviänlahden rantaniityt ja ruoikot.

Haukipuron ja rautatien väliin sijoittuvalla alueella sijaitsee 1800-luvulla rakennettu Korholan kartano sekä sotien jälkeen muodostettuja tiloja. Alueella sijaitsevien tilojen pellot muodostavat laajemman yhtenäisen ja melko tasaisen peltoaukean, jota havupuuvaltaiset metsät reunustavat. Tilakeskukset sijaitsevat peltoaukean läpi kul-

kevan kylätien varrella. Kyseisen alueen rannat Marjoniemestä Kiviniemeen saakka ovat vesi- ja lokkilintujen keskeisimpiä esiintymisalueita Joroisselällä.

Multatien ja Joroisniemen alueilla maasto on melko tasaista ja soista. Pienet pellot sijaitsevat erillään toisistaan melko laajojen metsäalueiden keskellä. Linnantiellä kulkijoille aukeaa metsäosuuksien väleistä kauniita perinteisiä ja pienipiirteisiä maa-seutunäkymiä. Multatien ja Linnantien alueilla on myöskin edelleen nautakarjaa. Suunnittelualue rajautuu Lamminpohjan Natura 2000 – alueeseen ja Kerisalontien eteläpuolella sijaitsee myös Vuotsinsuon Natura 2000 –alue.

Suunnittelualueella ei ole aiemmin inventoituja perinnebiotooppeja, mutta LU-MO-yleissuunnittelun maastotöiden yhteydessä alueelta löytyi useita vanhoja pieniä laidunsaarekkeita ja metsälaitumia sekä muutama paikallisesti arvokas perinnebiotooppi.

5.2

Suunnittelualueen historiaa

Alueen historia alkaa noin 10 000 vuoden takaa, viimeisimmältä jääkaudelta, jolloin maamme peittänyt mannerjää alkoi hiljalleen sulaa. Luode-kaakko-suunnassa kulkevat harjujaksot ovat muodostuneet jäätikön sisällä virranneen joen mukanaan tuomasta lajittuneesta sorasta. Suot, mäet ja notkelmat sekä reiteiksi sulautuneet järvet seurailevat näitä samoja poimuja. Suurin osa suunnittelualueesta on moreenin peitossa. Moreenipeite muodostui, kun jään mukana kulkenut, lajittumaton maa-aines jäi niille sijoilleen jään sulaessa. Moreenin kivisyys vaikeuttaa maanviljelyä, mutta metsän kasvuun sillä ei ole vaikutusta. Kivisyydestä kertovat lukuisat ladotut ja kasatut kiviaidat ja kiviroykkiöt peltojen reunoilla ja keskellä.

Jääkauden aikana jäämassat puristivat maakuoren syväksi altaaksi, joka sittemmin täyttyi sulamisvedellä. Vasta vähitellen maa alkoi kohota entiseen muotoonsa, ja tällöin alkanut maankohoaminen jatkuu yhä. Saimaan alue kuroutui maan kohoamisen johdosta Itämerestä itsenäiseksi järveksi. Suursaimaan ylin ranta on vieläkin tunnistettavissa vesistön eri puolilla, erityisesti harjujen rinteillä. Ylimmän rannan korkeus suunnittelualueella on suunnilleen 92,5 metrin korkeuskäyrän (merenpinnasta) kohdalla. Muinaista rantaa on havaittavissa ainakin Ylälinnan ja Alalinnan tilojen koillispuolella sekä Kantolan ja Rauhalan tilojen välillä. Kun Saimaan vedet puhkaisivat Vuoksenniskalla ulomman Salpausselän noin 5 000 vuotta sitten, laski Suursaimaan vedenpinta lyhyessä ajassa monta metriä.

Jäätikön reunan vetäytyessä kaakon-luoteen suunnassa pohjoista kohti sulanut alue houkutteli viileän ilmaston eläimiä alueelle ja niitä seurasi riistanpyynnillä elänyt ihminen. Asutus on muinoin edennyt pääasiassa vesireittejä ja maastoharjanteita pitkin, Joroinen onkin vesiteitse yhteydessä kaukaisiinkin kaupunkeihin. Kivikautiset (n. 7000 eKr. alkaen) ranta-asuinpaikat, jotka edustavat tyyppillistä kampakeramiikkaa, liittyvät kiinteästi Vuoksen syntyä edeltäneeseen Suursaimaan rantaan. Savo on ollut kampakeraamikan kauden (4200-2000 eKr.) keskusalueita ja Joroisten seudulta löytyneet ensimmäiset asuinpaikat voidaan sijoittaa tälle ajanjaksolle. Ajanjaksoa seuranneelta pronssikaudelta (n. 1200 eKr. alkaen) ei koko Suomesta ole juurikaan esinelöytöjä.

Rautakaudella (300 eKr.-1300 jKr.) sisävesistöt olivat saavuttaneet nykyisen muotonsa ja vedenkorkeutensa. Etelä-Savo on ollut rautakaudella hämäläisten sekä karjalaisten eränkäyntialuetta. Eränkäynnin lisäksi joroislaiseen ruokatalouteen on aina kuulunut vesistöjen ansiosta kalastus. Alueella on kuitenkin ollut myös pysyvää asutusta. Joroisissa, kuten muuallakin Savossa, on ollut lappalaisten talvikyliä, joihin lappalaiset kokoontuivat talvisin asumaan. Esimerkiksi kerä-alkuiset paikannimet

sekä Enojoki on saattaneet saada nimensä lappalaisilta, eno tarkoittaa lapinkielessä laajaa vesistöjen rajoittamaa maata. Rautakauden lopulla karjalaiset levittäytyivät alueelle erävaellusten ja aluevaltausten myötä. Karjalaisten ja hämäläisten levittäytyminen alueelle ei ole sujunut aina sopuisasti, vaan heimojen välillä on ollut kahakoita erämaista, myöskin saamelaiset ovat joutuneet väistymään pohjoisemmaksi.

Ensimmäiset merkit tilapäisestä viljelystä Joroisten seudulla on ajoitettu keskiajalle, vuoden 1300 tienoille. Pähkinäsaaren rauhan (1323) valtakunnanraja katkaisi vanhat yhteydet Karjalaan, jolloin savolainen heimo on alkanut muodostua omanlaisekseen. Suunnittelualueella tiedetään olleen pysyvää asutusta Hyviänniemessä ainakin 1500-luvulta lähtien ja Enojoen suun itäpuolelle, nykyisen Korholan lähelle, on 1600-luvulla muodostunut pysyvä talonpoikainen ratsutila Kyllölä. Kerisalon seudulla on mahdollisesti keskiajalla ollut myös vaatimaton ratsukirkko, johon Sakkastikallion ja läheisen Kirkkoniemen nimet viittaisivat, mutta mahdollisen kirkon paikantaminen on tietojen puuttuessa hankalaa.

1500-luvulla tapahtui asutuskehityksen murros, keskiaikainen talous, jossa eränkäynnillä oli tasaveroinen asema kaskiviljelykseen nähden, sai väistyä pääasiassa kaskiviljelykseen perustuvan talousmuodon tieltä. Tämä murros aiheutti voimakkaan uudisasukasvirran suuntautumisen Pohjois-Savon erämaihin. 1600-luvulla eränkäynnin loppuminen sai aikaan karjatalouden merkityksen kasvamisen, mutta viljanviljelykseen nähden se kuitenkin pysyi melko vähäisenä.

Joroisten kirkko- ja hallintopitäjät on perustettu 1600-luvun puolenvälin paikkeilla. Suunnittelualueen Enojoen itäpuoleinen osa, Kerisalo, on aiemmin kuulunut Rantasalmen pitäjään muun alueen kuuluessa Juvan pitäjään. Kirkko- ja hallintopitäjien perustamisen yhteydessä Kerisalokin liitettiin Joroisiin.

Taidokkaasti ladottu ja hyvin säilynyt kiviaita, Hyviänniemi.

Muisto kaskiviljelystä, Alalinnan metsälaidun.

Savo oli 1600-luvulla tervan tuotantoaluetta, mutta vuoden 1664 verollepanossa Joroisten jakokunnista ei 59:llä prosentilla ollut lainkaan tervasmetsiä, vaan metsät oli hakattu loppuun tai sitä oli vain niukasti. 1700-luvulla ja 1800-luvun alkupuolella Joroisissa poltettiin tervaa vain kotitarpeeksi. Tervahautojen jäänteitä on edelleen nähtävissä suunnittelualueella ainakin Rauhalan tilalla.

Kaskiviljely oli pääasiallinen viljelymuoto koko Itä-Suomessa 1800-luvun alkuun saakka. Tuolloin metsien osuus maa-alasta oli jo niin vähäinen kaskiviljelyn takia, että 1800-luvulla siirryttiin vähitellen karjatalouteen ja peltoviljelyyn. Kuitenkin vielä 1800-luvun lopulla kaskia poltettiin seudulla yleisesti, sillä kaskia käytettiin karjan laitumiksi ja peltoja käytettiin lähinnä vain viljan viljelyyn. Karjan talvirehu puolestaan saatiin 1800-luvun loppupuolelle asti pääasiassa luonnonheinää kasvavilta niityiltä.

Suoviljely tuli nuorempana menetelmänä kaskeamisen ja peltoviljelyn rinnalle. Esimerkiksi Enojoen suo on kuivattu ja alettu viljelemään 1800-luvun puolenvälin paikkeilla. Maatalouden muutos huipentui 1800-1900-lukujen vaihteessa, kun karjatalous lisääntyi niin, että aikaa nimitetään lypsykarjavaltaisen maatalouden ajaksi. Maatalous alkoi tehostua ja koneellistua sekä peltoviljely alkoi yleistyä.

Osa suunnittelualan tiloista on perustettu talvi- ja jatkosotien jälkeen, jolloin myös Joroisissa kartoitettiin alueita, joista voitaisiin muodostaa karjalasta tuleville siirtolaisille tiloja. Muun muassa Korholan ja Joroisniemen tilojen katsottiin olevan sopivia jaettavaksi.

Metsätaloudella on ollut kasvava merkitys maatalojen toimeentulolle 1800-luvun lopulta lähtien. Kasvava sahateollisuus tarvitsi puuraaka-ainetta. Kaskeamista ja myös tervanpolttoa seurannut metsien vähäisyys sekä kasvanut kysyntä nostivat puun arvoa, mikä tiesi vaurastumista metsänomistajille. Se näkyi puolestaan maatalouden koneellistumisena ja yleisenä elintason nousuna. Metsätalous tarjosi työtä ja toimeentuloa myös maattomille.

6 Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma

6.1

Yleistä

Kyseessä on yleissuunnitelma, joten tarkemmat kohdekohtaiset hoitosuunnitelmat ovat tarpeen maatalouden ympäristötuen erityistukihakemuksia varten. Pienialaisten kohteiden osalta täytyy tarkistaa maastomittauksin, täyttyykö erityistuen vaatima vähimmäispinta-ala.

Maastokäynneillä on pyritty mahdollisimman kattavaan kartoitukseen, mutta siitä huolimatta kaikkien tilojen kaikkia erityistukikelpoisia kohteita ei varmaankaan ole mukana. Myös viljelijän oma aktiivisuus ja halu kehittää jotain kohdetta voi nostaa sen erityistukikelpoiseksi. Siksi viljelijöiden kannattaa itsekkin vielä miettiä, löytyisikö tilalta muitakin potentiaalisia erityistukikohteita.

Osalle kohteita voi soveltua useampi erityistukityyppi. Sopivaa erityistukityyppiä päättäessä kannattaa tarkastella tilan erityistuet kokonaisuutena. Yksi erityistukihakemus voi sisältää useita kohteita, jotka merkitään omiksi lohkoikseen.

Osa kohteista on luokiteltu luokkaan "Muu". Niillä on merkitystä luonnon monimuotoisuudelle, mutta ne voivat olla esimerkiksi kohteita, jotka eivät kaipa hoitoa tai jotka ovat niin pieniä, että erityistuen minimipinta-ala ei täyty, tai ne eivät jostain muusta syystä ole erityistukikelpoisia. Erityisesti näitä kohteita ei ole kattavasti kartoitettu tiloilta.

Pellon keskellä sijaitseva pieni metsäsaareke, Multatie.

Kukkaloistoa Linnantien pientareilla heinäkuussa.

6.2.

Kohdekuvaukset

(*) = erityistä merkitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta.

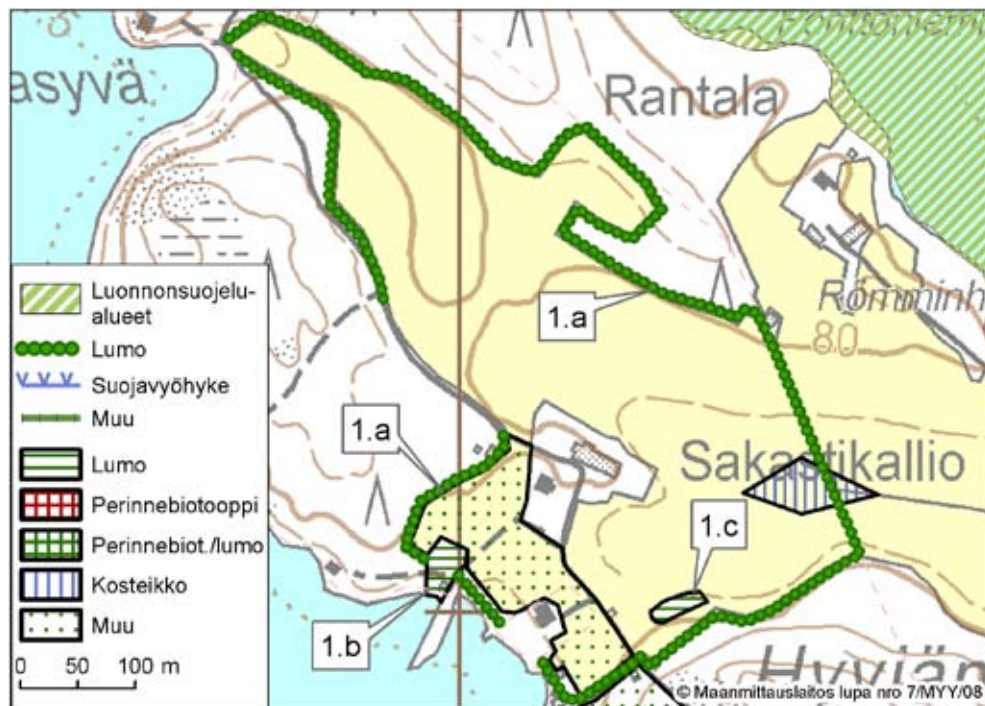
Kohde I. Sakastikallion reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet (a-c)

Sakastikallion kumpuilevia peltoja lähes yhtenäisenä kiertävät reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet, jotka osittain sijaitsevat Joroisselän ranta-alueella. Kohteita hoidetaan erityistukisopimuksella ja lampaat laiduntavat niitä ainakin osittain.

a) Reunavyöhykkeet, joilla on monimuotoista puustoa ja pensaskerrosta, mm. pihlaja, koivut, mänty, kuusi sekä järven ja pellon välissä mm. tervaleppä, koivut, pihlaja sekä pajupensaita. Paikoin on pellolta nostetuista kivistä muodostuneita kiviraunioita. Kenttäkerroksessa pääasiassa vadelma, koiranputki ja maitohorsma. Tilakeskuksen lähellä reunavyöhyke on melko avoin, sillä suurempi puusto on poistettu kokonaan. Avoimella osalla on runsaasti pihlajantaimia ja kenttäkerros on kaadettujen puiden juuriston vapauttamien ravinteiden vuoksi rehevää. Tilatien varrella, sen molemmin puolin sijaitsevat vanhat rakennukset, toisella puolella vanha riihi ja toisella vanha pärekattoinen ja hirsinen lato. Rannassa on myös pieni vanha aittarakennus. Rakennusten ympärillä on avointa heinävaltaista ja rehevää kasvillisuutta. Avoimilla kohdilla kenttäkerroksessa mm. nurmilauha, timotei, niittyleinikki, voikukat, nurmitädyke ja koiranputki. Reunavyöhyke käsittää pellon itäreunalla myös ojan ja sen pientareet, joilla kasvaa mm. pajupensaita.

b) Pellon ja järven välissä sijaitseva pieni koivuhaka, jonka kenttäkerroksessa on hakamaille tyypillistä kasvillisuutta, mm. nurmitädyke, särmäkuisma, ahomansikka, mustikka sekä kastikat.

c) Pellon keskellä sijaitseva kivikkoinen ja koivuvaltainen metsäsaareke. Kenttäkerros on niukkaa, mm. heinät, koiranputki ja vadelma.

I.a-c Sakastikallion reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet

Arvoon vaikuttavat tekijät: Monimuotoinen ja maisemallisesti kaunis reunavyöhyke. Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella. Vanhat rakennukset.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla ja laidunnusta jatkamalla. Laidunnusta olisi hyvä tehostaa esim. laidunkiertoa hyväksi käyttäen aitaamalla laajoja laidunalueita pienempiin lohkoihin. Monimuotoisuuden lisääminen. Ongelmakasveja, kuten nokkosta, sekä eläinten jättämiä hylkylaikkuja on hyvä laidunnuksen lisäksi niittää. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois alueilta. Yksittäisiä maisemapuita voi ottaa esille raivaamalla niiden ympäriltä pienempää puustoa pois. Järven ja pellon välisten reunavyöhykkeiden pitäminen puoliavoimena, jotta maisema ei kasva umpeen. Kuusettumisen ehkäiseminen kuusentaimia poistamalla.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 2. Sakastikallion maisemapellot

Pellot, joita hoidetaan maisemanhoitosopimuksella (maisemakasvin viljely, 2004-2014) niittämällä ja korjaamalla niittotähteet pois, peltoja ei lannoiteta. Kasvillisuus on uusittu n. 5 vuotta sitten ja lähiaikoina se olisi tarpeen taas uusita. Kasvillisuus on heinävaltaista, yksipuolista ja rehevää, heinien lisäksi mm. voikukat, niittyleinikki ja vuohenputki.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti melko näkyvällä paikalla ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Nykyisen erityistukisopimuksen jälkeen tavoitteeksi voisi ottaa alueiden kehittämisen niittymäisiksi ja ravinteisuuden vähentämisen. Tällöin kasvillisuutta ei uusita. Hoitaminen laiduntamalla tai niittämällä ja korjaamalla niittotähteet pois, ilman lannoitteita tai torjunta-aineita.

Rahoitusmuoto: Nykyisen sopimuksen jälkeen luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (lumopelto) tai maisemakasvin viljelyn jatkaminen (ympäristötuen perustoimenpiteet).

Kohde 3. Sakastikallion kosteikko

Kostea painanne pellolla sekä oja, joka jatkuu järveen, Hyviänsalmen-Vauhkolantilammen luonnonsuojelualueelle, saakka. Notkelma on usein kostea ja vaikeasti viljeltävä. Alueella on runsaasti linnustoa, mm. kalatiira on pesinyt alueella, maastokäyntien aikaan näkyi mm. lokkeja, kurkia, kyyhkysiä, joutsenia.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella ja lähellä Hyviänsalmen-Vauhkolantilammen luonnonsuojelualueutta.

Rahoitusmuoto: Ei-tuotannollisten investointien tuki perustamisvaiheessa ja jatkossa monivaikutteisen kosteikon hoidon erityistuki.

Kohde 4. Sakastikallion metsälaidun

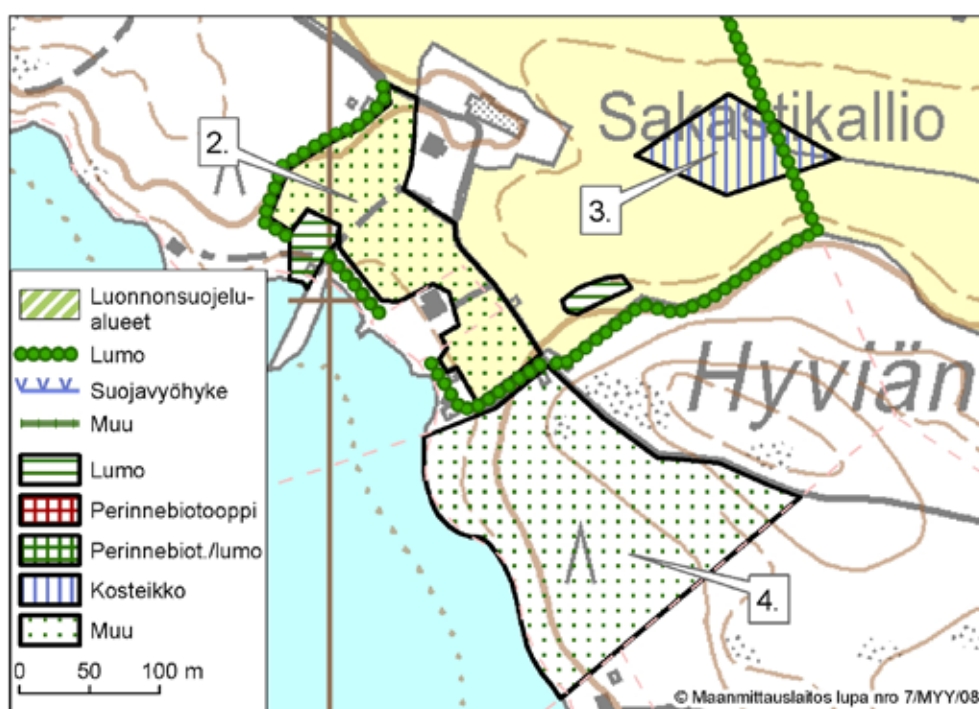
Kallioisessa rinteessä sijaitseva ja tilatiehen sekä järveen rajautuva vanha metsälaidunalue, jota lampaat laiduntavat. Alueelta on hakattu suurempaa puustoa reilut 10 vuotta sitten ja sille on jätetty vain muutamia suurempia mäntyjä sekä jokunen koivu. Alueella kasvaa runsaasti pihlajan ja koivun vesakkoa. Kenttäkerros on kaadettujen puiden juuriston vapauttamien ravinteiden vuoksi hyvin rehevää ja yksipuolista,

mm. nurmilauha, nokkonen, maitohorsma, voikukat, koiran- ja vuohenputki sekä vadelma, eikä perinnebiotoopeille tyypillistä kasvillisuutta juurikaan ole.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Laidunhistoria ja alueen ainoita käytössä olevia metsälaidunalueita. Sijainti melko näkyvällä paikalla ja osittain maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Tavoitteeksi alueen hoidossa kannattaa ottaa sen kehittämisen hakamaiseksi sekä ravinteisuuden vähentämisen. Laidunnusta erillään peltolaitumista kannattaa jatkaa. Vesakkoa ja puiden taimia olisi hyvä raivata siten, että jätetään alueelle monimuotoista puustoa pieniin sopiviin ryhmiin ja että järvi näkyisi joistain kohdin puiden lomasta tilatielle. Laidunnus on hyvä aloittaa heti alkukesästä ja kun alue on syöty loppuun, eläimet siirretään välillä toiselle laitumelle. Ongelmakasvillisuutta (esim. nokkonen) sekä eläinten jättämiä hylkylaikkuja on hyvä laidunnuksen lisäksi niittää. Raivaus- ja niittotähteet tulisi tuoda pois alueelta ja voidaan syöttää lampaille muualla kuin hakamaa-alueella, jotta ne eivät jää rehevöittämään maaperää.

Rahoitusmuoto: Alue ei tällä hetkellä täytä maatalouden ympäristötuen erityistukien sopimusehtoja, mutta tehokkaalla hoidolla arvot voinevat nousta muutamien vuosien kuluessa, jolloin alueelle voisi käydä perinnebiotooppien hoidon erityistuki.

Kohde 5. Salmelan laidunsaarekkeet ja reunavyöhykkeet (a-f) (*)

Salmelan tilan kaikki järven ranta-alueet, metsäsaarekkeet ja reunavyöhykkeet ovat n. 30-40 vuotta sitten olleet laidunkäytössä. Ranta-alueet ovat linnustoltaan erityisen rikkaat, Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualueella on pesimälinnustossa yleisten sorsalintujen lisäksi mm. nokikana, härkälintu, punasotka, pikkulokki, naurulokki, ruokokerttunen, kaulushaikara ja ruskosuohaukka. Muuttoaikana alueella tavattuja lajeja ovat lisäksi mm. suokukko, valkoviklo, liro ja metsähanhi.

a) Peltojen keskellä sijaitsevan ja järveen rajautuvalla kallioisella kumpareella sijaitseva maisemallisesti ja rakenteellisesti kaunis vanha hakamaasaareke. Puusto on harvaa ja lehtipuuvaltaista, mm. harmaaleppä, tuomi, pihlaja, koivut ja punaherukka. Lahopuita on jonkun verran. Kenttäkerroksessa on runsaasti heiniä sekä perinnebiotoopeille tyypillistä kasvillisuutta mm. särmäkuisma, ruusuruoho, ahomansikka, kielo, pukinjuuri, metsä- ja kangasmaitikka, nurmitädyke ja kielo.

b) Tuomaanniemessä sijaitseva vanha haka, jonka puusto on monimuotoista, mm. vanhoja ja lahoja haapoja, koivut, mänty, kuusi, pihlaja ja kataja. Lahopuita sekä niissä kasvavia kääpiä ja sieniä on alueella erittäin runsaasti. Kenttäkerroksessa metsävarpujen lisäksi mm. metsä- ja kangasmaitikka sekä avoimemmalla pellonreunuksella hieman niittykasvillisuutta mm. pukinjuuri. Alue jatkuu molemmin puolin niemeä järven ja pellon välisenä reunavyöhykkeenä, jossa mm. harvakseltaan pajupensaita, joissa maastokäynnin aikaan lauloi ruokokerttunen.

c) Järven ja peltojen välillä sijaitseva vanha metsälaidunalue, jonka reunavyöhyke on kasvillisuudeltaan monimuotoista. Alueella on mm. nuorehko haaparyhmä sekä koivut, mänty, kuusi ja kataja. Lahopuita on jonkin verran. Kenttäkerroksessa pääasiassa metsävarpuja sekä heiniä. Alueen kaakkoiskulmauksessa, pellon reunassa on lato. Ladon ympärillä sekä paikoitellen muuallakin pellon pientareilla on heinä- ja niittykasvillisuutta, mm. pukinjuuri, nurmitädyke, harakankello, päivänkakkara, lehtosinilatva, aho-orvokki ja siankärsämö.

d) Peltojen keskellä sijaitseva kallioinen kumpare, joka on toiminut aikoinaan metsälaitumena. Saarekkeen pohjoiskulmauksessa on lato. Puusto on monimuotoista, mm. koivut, haapa, kuusi, mänty, harmaaleppä, kataja. Alueella on runsaasti lahopuita. Kenttäkerroksessa on metsävarpujen lisäksi mm. heinät, metsä- ja kangasmaitikka, särmäkuisma, ahomansikka ja nurmitädyke.

e) Pellon ja Hyviänsalmen välissä sijaitseva järven reunavyöhyke, jota on hoidettu raivaamalla. Reunavyöhykkeellä kasvaa muutamia pajupensaita sekä heinä- ja suuruohokasvillisuutta. Reunavyöhykkeellä on myös vesiensuojellista merkitystä suojavyöhykkeenä.

f) Kauempana tilasta sijaitseva pellon ja Hyviänsalmen välinen järven reunavyöhyke. Puu- ja pensaskerroksessa mm. pajut ja koivut, kenttäkerroksessa pääasiassa suuruohot.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella. Ranta-alueiden rajautuminen Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualueeseen. Lahopuiden runsaus ja monimuotoinen kasvillisuus. Laidunhistoria.

Hoitosuositus: Vanhojen laidunalueiden parasta hoitoa olisi laidunnuksen uudelleen aloittaminen, jolloin kaikki ranta-alueet ja metsäsaarekkeet voisivat toimia laidunalueina. Reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeita voidaan hoitaa myös raivaamalla. Avomien kohtien (erityisesti latojen ympäriltä) niittäminen. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois alueilta. Sopivia maisemapuita voi ottaa esille raivaamalla niiden ympäriltä pienempää puustoa ja pensaita.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen (metsäsaarekkeet ja maksimissaan 20 metriä leveä pellon reunavyöhyke) tai perinnebiotooppien hoitamisen erityistuki (laidunnus).

Kohde 6. Salmelan kosteikot (a-b)

Peltojen notkelmakohdissa kulkevat ojat ja niiden pellon ulkopuolella sijaitseva ympäristö, läheiset pellot ovat myös hieman kosteat. Kohteisiin voisi perustaa kosteikot. Kohteet rajautuvat Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualueeseen (ks. kohde 5), joten ne edellyttävät erityisarvojensa vuoksi erityisen huolellista suunnittelua.

- a) Tilakeskuksen lähellä kaksi pelloilta tulevaa ojaa yhtyvät ja laskevat suoraan järveen. Luonnonsuojelualueen ulkopuolella on mahdollinen kosteikon paikka.
- b) Metsäsaarekekumpareen lounaisreunalla sijaitseva oja ja sen ympärille muodostunut kostea luonnontilainen alue. Luonnonsuojelualueen ulkopuolella on mahdollinen kosteikon paikka.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella ja rajautuminen Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualueeseen.

Rahoitusmuoto: Perustamisvaiheessa ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa monivaikutteisen kosteikon hoitamisen erityistuki.

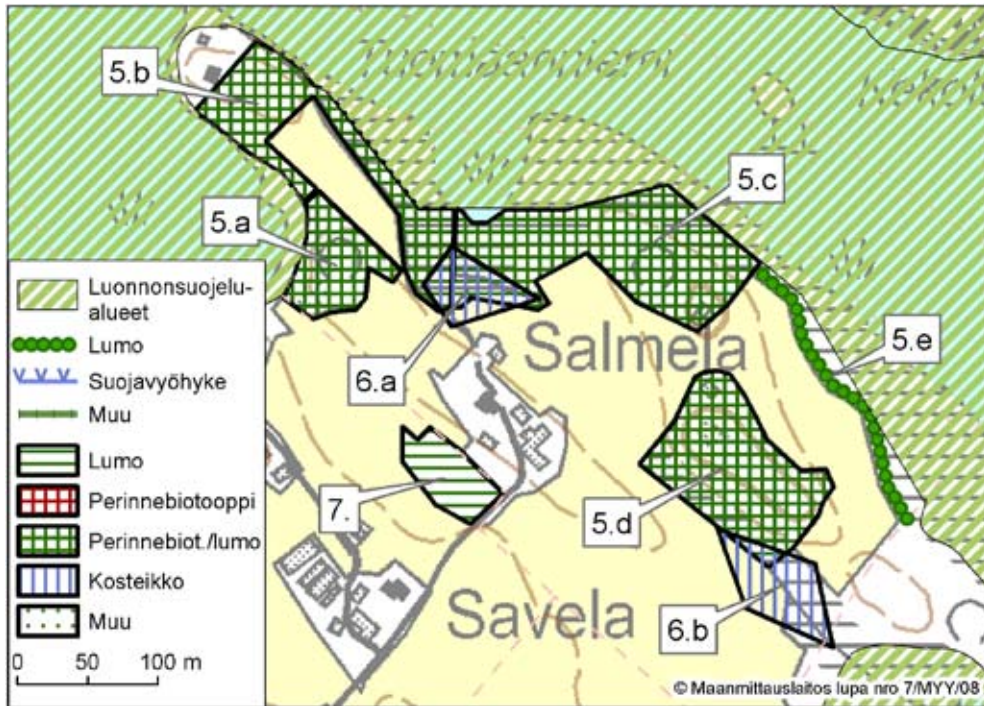
Kohde 7. Savelan kosteikkosaareke

Peltojen ja tilatien välissä sijaitseva pieni kostea saareke. Alueella on aiemmin ollut puustoa, mutta kosteusolojen muuttuessa puut ovat kuolleet ja ne on poistettu. Alueella kasvaa pajupensaikkaa ja aluskasvillisuudessa mm. suurruohoja ja osmankäämiä. Luonnon monimuotoisuusarvojen lisäksi alueella on vesiensuojelullista merkitystä, sillä peltojen salaojat laskevat alueelle.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla, jotta alue ei pusikoidu aivan umpeen. Raiwaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

5.a-e Salmelan laidunsaarekkeet ja reunavyöhykkeet (*)
 6.a-b Salmelan kosteikot
 7. Savelan kosteikkosaareke

Kohde 8. Hoviniityn reunavyöhyke ja peltotien piennar

Pellon ja metsän reunavyöhyke, jossa kulkee peltotie ja osan matkaa pellon ja tien välissä on oja. Vaikka reunus avautuu koilliseen, tien ansioista reunus on valoisa. Puusto ja pensasto on monimuotoista, mm. koivut, pajut, harmaaleppä, pihlaja sekä lähellä Hoviniityn tilakeskusta haaparyhmä. Alue jatkuu pellon keskelle peltotienä, jonka pientareilla kasvaa runsaasti niitty- ja mesikasvillisuutta. Kenttäkerroksessa mm. päivänkakkara, koiran- ja vuohenputki, apilat, niittyleinikki, mesiangervo, huopaohdake, harakankello (myös valkoinen muoto) ja voikukat. Läheisillä pelloilla havaittu töyhtöhyyppiä poikasineen.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla ja avoimia kohtia niittämällä. Niittäminen mieluiten niittykasvien siementämisen jälkeen. Reheviä kohtia ja ongelmakasveja voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Haaparyhmä ja muitakin sopivia maisemapuita kannattaa säästää ja raivata esille. Niitto- ja raivaustöiden korjaaminen pois alueelta.

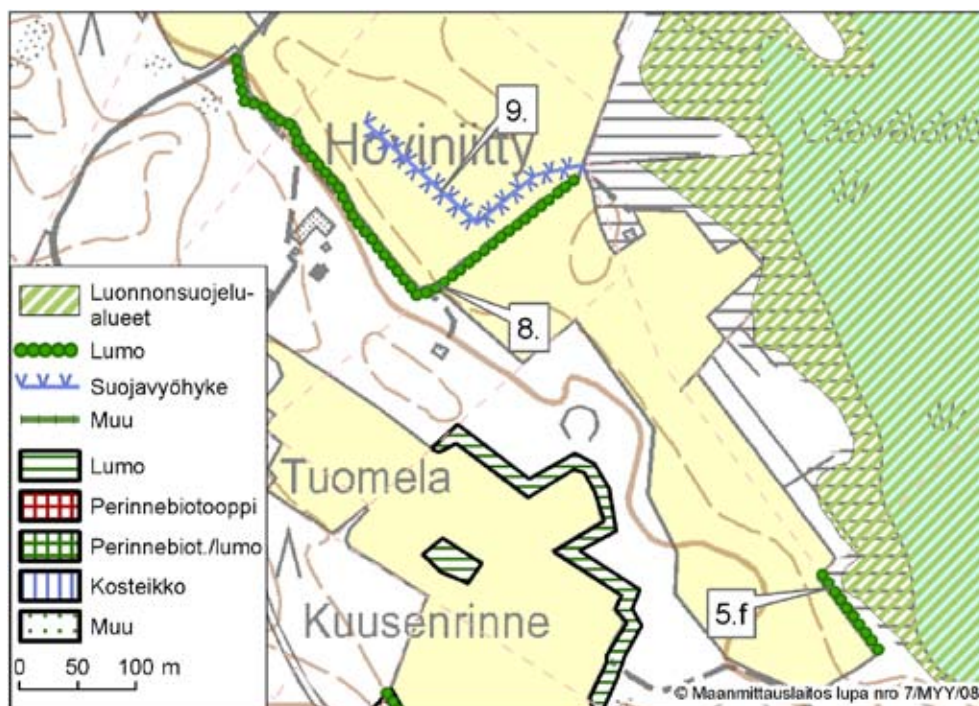
Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 9. Hoviniityn pellon kostea painanne

Hankalasti viljeltävä, peltojen keskellä sijaitseva notkelmakohta. Notkelmassa on järveen, Hyviänsalmen-Vauhkolamman luonnonsuojelualueelle, laskeva oja. Kosteimmalle kohdalle ojan varteen voi perustaa suojavyöhykkeen, myös monivaikutteisen kosteikon perustaminen notkelmaan on mahdollista.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella ja lähellä Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualuetta.

Rahoitusmuoto: Suojavyöhykkeiden perustamisen ja hoidon erityistuki. Jos alueelle perustetaan kosteikko, perustamisvaiheessa ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa monivaikutteisen kosteikon hoidon erityistuki.

5.f Salmelan laidunsaarekkeet ja reunavyöhykkeet
8. Hoviiniityn reunavyöhyke ja peltotien piennar
9. Hoviiniityn pellon kostea painanne

Kohde 10. Niemelän ja Tuomelan väliset reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet (a-b) (*)

Monimuotoiset pitkänomaiset metsäsaarekkeet ja reunavyöhykkeet, jotka kiertelevät usean tilan pienten peltolohkojen reunoja ja välejä.

a) Peltoja kiertelevät reunavyöhykkeet ovat pääasiassa kasvillisuudeltaan sulkeutuneita ja osittain kivisiä. Puusto on monimuotoista, lehtipuuvaltaista ja pensaskerrostoa on runsaasti, mm. koivut, tuomi, pihlaja, harmaaleppä, haapa, kuusi, mänty, kataja, korpipaatsama, raita, punaherukka ja pajut. Kenttäkerroksen kasvillisuus on suurelta osin melko vähäistä ja yksipuolista, mm. vadelma, koiranputki ja maitohorsma. Reunavyöhykkeen keskiosassa pellon keskelle työntyvällä kalliokumpareella on pieni avoin alue, jolla on edustavaa niittykasvillisuutta, mm. ruusuruoho, nurmitädyke, pukinjuuri, ahomansikka, päivänkakkara, siankärsämö sekä huomionarvoiset ketoneilikka ja aholeinikki. Kalliokumpareen reunassa kasvaa komea käkkyräinen mänty. Reunavyöhyke jatkuu rannassa Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualueeseen rajautuen järven ja pellon välisenä kivikkoisena reunavyöhykkeenä. Lähellä Suuriluhtaa, reunavyöhykkeellä on lehtomaista kasvillisuutta, kenttäkerroksessa mm. saniaiset, sudenmarja, tuomi, syyläjuuri, kielo, sudenmarja ja jättipalsami.

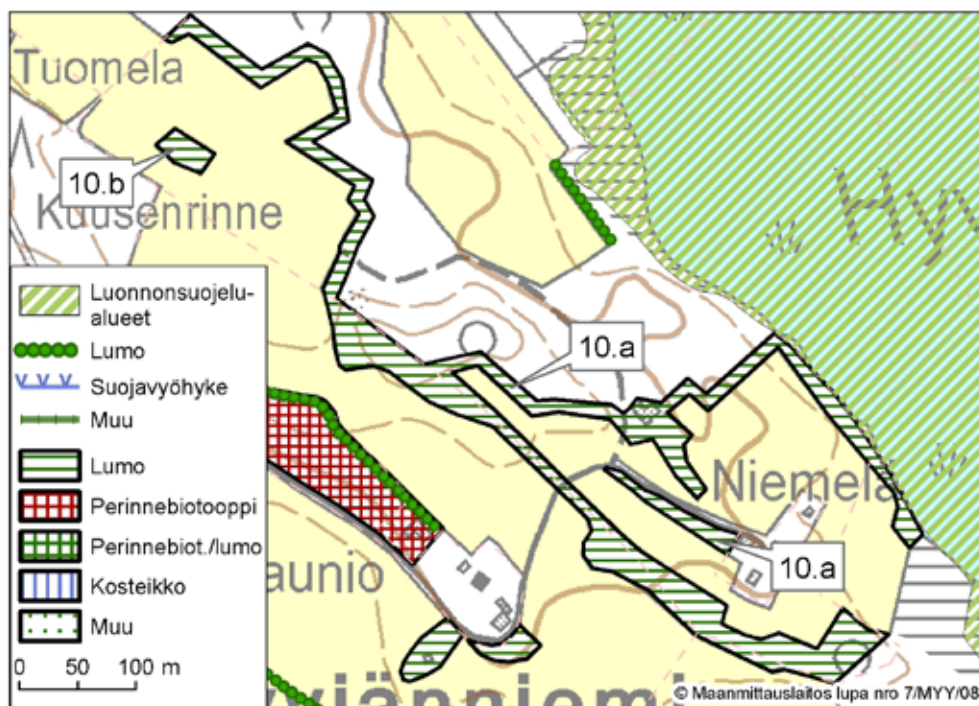
Lisäksi alueella on iso latorakennus, jonka ympäristössä on rehevää avointa heinä- ja mesikasvillisuutta. Maastokäynnillä nähty metsäkauris.

b) Pieni monimuotoinen metsäsaareke pellon keskellä. Saarekkeella kasvaa hyvin tiheästi pajupensaita sekä mm. koivut, harmaaleppä ja tuomi. Kenttäkerroksessa lähinnä suurruohoja, mm. maitohorsma ja koiranputki. Saarekkeen koillispuolella on useampi pieni (alle 0,05 ha) kivisaareke, joilla kasvaa joitakin pajupensaita ja pihlajia.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Monimuotoinen kasvillisuus ja huomionarvoiset lajit. Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Alueiden hoitaminen raivaamalla. Peltojen välisiä metsäsaarekekais-taleita voi raivata hieman avarammaksi, jotta maisema peltolohkolta toiselle avartuu. Kalliokumpareen niittykasvillisuuden säilymiseksi kumpareen reunoilta olisi hyvä poistaa puustoa ja pensaikkoa, jotta alueen valoisuus lisääntyy sekä niittää koiranputki- ja maitohorsmakasvustoja, jotta ne eivät valtaa alaa niittykasvillisuudelta. Myös muiden avoimien kohtien kasvillisuutta on hyvä niittää. Niitto- ja raivaustehneiden korjaaminen pois. Monimuotoisuuden lisääminen mm. lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä. Vieraslajien, kuten jättipalsami ja lupiini, leviäminen on hyvä estää.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen.

10.a-b Niemelän ja Tuomelan väliset reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet (*)

Kohde 11. Raunion metsälaidun (*)

Peltojen keskellä sijaitseva metsälaidunsaareke, jota eläimet ovat joskus vuosikymmeniä sitten laiduntaneet. Erityisesti alueen koillisreunalla on vielä jäljellä merkkejä laidunnuksesta. Puusto on reunuksella monimuotoista ja kenttäkerroksessa on vielä runsaasti perinnebiotoopeille tyypillistä kasvillisuutta mm. ruusu-ruoho, nurmitädyke, aho-orvokki, pukinjuuri, huopakeltano, paimenmatara, aitovirna, metsä- ja kangasmaitikka. Koillisreunalla pellon reunassa on myös kiviaitoja ja niistä muodostuvaa karjakujaa, joka on peittynyt vadelmapensaikon ja muun pensaskerroksen alle. Alueella sijaitsee myös iso latorakennus. Lounaisreunuksen puusto on yksipuolisempaa kuusikkoa, mutta sillä on useita kaskikivikasveja ja se näkyy kylätielle.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Perinnebiotoopeille tyypillinen kasvillisuus. Vanhat rakenteet. Sijainti maisemallisesti keskeisellä paikalla ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Parasta hoitoa alueelle olisi laidunnuksen uudelleen aloittaminen, jolloin koko niemeke voisi toimia metsälaitumena. Reunavyöhykettä voidaan hoitaa myös raivaamalla. Kiviaitojen ja -kasojen säilyttäminen ja kunnossapitäminen. Karjakujan esille raivaaminen ja sen päällä tai vieressä kasvavien puiden ja pensaiden poistaminen, jotta ne eivät juurillaan rikkoisi kiviaitoja. Avoimien kohtien (lähinnä ladon ympäriltä) kasvillisuuden niittäminen. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen (maksimissaan 20 metriä leveä pellon reunavyöhyke) tai perustamisvaiheeseen ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa perinnebiotooppien hoidon erityistuki (laidunnus).

Kohde 12. Hyviänniemen valtaoja pientareineen

Hyviänniementien varressa sijaitsevien peltojen välinen valtaoja ja sen pientareet. Ojan pientareille on jätetty kasvamaan muutamia pajupensaita. Alueella on runsaasti linnustoa mm. töyhtöhyppiä näkyi maastokäynneillä ja alueella on nähty myös suokukkoja.

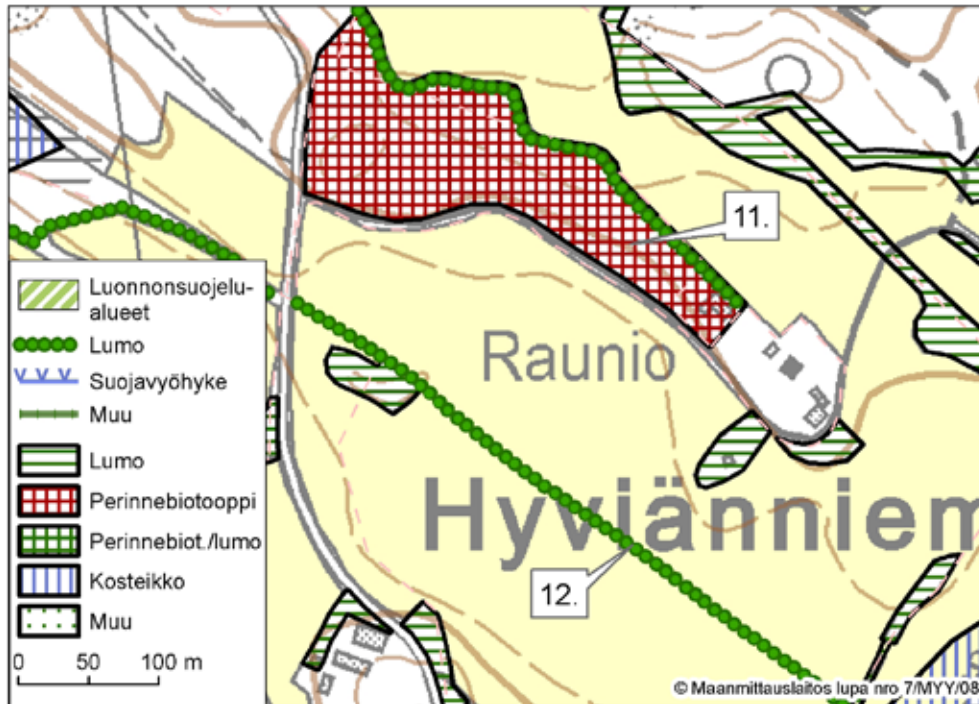
Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Ojanvarteen on hyvä jättää monimuotoista pensaskasvillisuutta antamaan eläimille suojaa. Hoitaminen raivaamalla ja pitäminen puoliavoimena, jotta maisema ei peity ja pusikoidu liikaa. Avoimien kohtien niittäminen. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen

Kohde 13. Hyviänniementien reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet (a-g) (*)

Hyviänniementien molemmiin puoliin sijaitsevat peltojen ja tien väliset kiviset ja puustoiset reunavyöhykkeet sekä peltojen keskellä sijaitsevat metsäsaarekkeet, jotka reunustavat kauniisti peltoaukeiden läpi mutkittelevaa tietä. Kohteet kuuluvat useammalle maanomistajalle ja osa kohteista sijaitsee tilojen rajalla.

11. Raunio metsälaidun (*)
12. Hyviänniemen valtaoja pientareineen

a) Kylätietä reunustava, välillä vain tien toisella puolella sijaitseva reunavyöhyke. Kylätien länsipuolella, lähellä Kuosmalan tilakeskusta on reunavyöhykkeellä vanhaa kylätien pohjaa, kiviraunioita sekä hieman niittykasvillisuutta mm. aho-orvokki, paimenmatara ja niittyleinikki. Tien pohjoispuolella on pieni pätkä vanhaa kiviäitaa. Tien eteläpuolella Kuosmalan tilan kohdalla tietä reunustaa muutaman vanhan kuusen muodostama kuusikujanne. Reunavyöhyke jatkuu Kuosmalan tilan länsireunalla puustoltaan monimuotoisena, kapeana vyöhykkeenä, jolla sijaitsee myös vanha lato. Ladon ympärillä on rehevää, heinävaltaista kasvillisuutta mm. koiranputkea. Pohjoisemmat osat ovat puustoltaan monimuotoisia mm. koivut, mänty, kuusi, pihlaja, harmaaleppä, tuomi, pajut ja katajat. Eteläosissa kasvillisuus on yksipuolisempaa, lähinnä koivua ja kenttäkerroksessa mesiangervoa ja erilaisia heiniä.

b) Hyviänniementien itäpuolella, maisemallisesti keskeisellä paikalla sijaitsee kivinen ja puustoinen metsäsaareke, jonka tien puoleinen osa on kasvillisuudeltaan monimuotoista. Puustossa esiintyy mm. koivut, suuret haavat, kataja, pihlaja ja pajupensaat. Toinen puoli on kasvillisuudeltaan yksipuolisempaa, jolla kasvaa muutamia koivuja ja jolle on jätetty runsaasti raivaus- ja harvennustähteitä. Keskellä saarekettä on pellolta kerättyjen kivien muodostama kiviraunio. Kenttäkerroksessa mm. puolukka, kastikat, kiolo sekä kangas- ja metsämitikka.

c) Hyviänniementien varressa sijaitsee puhelinyhtiön omistama metsäsaareke, jolla on pieni rakennus. Saarekkeella on monimuotoista puu- ja pensaskasvillisuutta, mm. koivut, tuomi, pajut. Kenttäkerroksessa mm. vadelma, erilaiset heinät. Saarekkeen eteläreunalla kulkee tilatie.

d) Peltolohkojen välissä ojan varressa sijaitseva pääasiassa koivuja ja pajuja kasvava metsäsaareke.

e) Peltojen keskellä sijaitseva metsäinen saareke, jolla rakennuksen rauniot ja jonka läpi kulkee tilatie. Saarekkeella on isoja lehtikuusia sekä koivuja. Suuri osa alueesta on avointa, kenttäkerroksen kasvillisuus on rehevää, heinä- ja suurruohovaltaista.

f) Peltolohkojen välisen ojan ja tilatien reunoilla kasvavat pajupensaikat muodostavat pensassaarekkeen, jota tilatie yhdistää muihin metsäsaarekkeisiin. Osa alueesta on avointa. Avoimella alueella ja tien pientareilla on rehevää heinä- ja suurruohokasvillisuutta.

g) Pellon ja metsän väliin jäävä reunavyöhyke, joka jatkuu kylätien reunaan asti ojanpientareena. Ojanpientareella kasvaa paju- ja vadelmapensaikkaa sekä muutamia isohkoja pihlajia. Metsän reunavyöhykkeellä on monimuotoista puustoa mm. suuret haavat, koivut, pajut ja pihlaja. Kenttäkerroksessa on erilaisten heinien ja suurruohojen lisäksi hieman niittykasvillisuutta.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti keskeisellä paikalla kylämaisemassa ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla ja pitämällä reunavyöhykkeet puoliavoina, jotta näkymä tieltä pelloille säilyy. Monimuotoisuuden säilyttäminen ja lisääminen, mm. lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä. Kiviaidan kunnossapitäminen. Kiviaitaa voisi raivata enemmän esille ja sen päällä tai lähellä kasvavia puita ja pensaita on hyvä raivata pois, jotta ne eivät juurillaan rikkoisi aitaa. Avoimien kohtien kasvillisuuden monipuolistamiseksi niitä on hyvä niittää. Kuusikujanne kannattaa säästää ja raivata kuusien välistä muuta puustoa pois. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 14. Raunion metsäsaarekkeet (a-c)

Maisemallisesti näkyvällä paikalla Hyviänniemen kylämaisemassa sijaitsevat metsäsaarekkeet ja reunavyöhykkeet.

a) Pellon keskelle työntyvä saareke, jossa lato ja puoliavointa monimuotoista puustoa ja pensaskerrosta, mm. koivut, pajut, pihlaja ja harmaaleppä. Saarekkeella on pelloilta nostettuja kiviä. Kenttäkerroksen kasvillisuus on rehevää ja heinävaltaista, mm. koiran- ja vuohenputki, niittyleinikki, voikukat ja vadelma.

b) Pellon keskelle työntyvä ja tilatiehen rajautuva pieni saareke, jossa on monimuotoista puu- ja pensaskasvillisuutta, mm. koivut, pajut, pihlaja ja terttuselja.

c) Pellon keskellä sijaitseva kivinen metsäsaareke, jonka puustossa mm. koivut, pajut, haapa ja pihlaja. Saareke jatkuu tilojen rajalla sijaitsevan ojan pientareena, jossa pajupensaita ja muutama koivu.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Saarekkeiden hoitaminen raivaamalla. Latoa voisi ottaa esille sen ympäriltä puustoa ja pensaikkaa raivaamalla ja sen ympäristön avoimia kohtia niittämällä. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 15. Suuriluhdan kosteikko

Peltojen ja luonnonsuojelualueen väliin jäävä alue, jota vuosikymmeniä sitten on laidunnettu ja jolle on 12 vuotta sitten kaivettu sorsalintuja varten aukeampia kohtia. Alue on melko pusikoitunut, puustona mm. koivut, pajut. Myös läheiset (useamman maanomistajan) pellot ovat kosteat ja vaikeasti viljeltävät. Alue rajautuu Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualueeseen, joten linnusto on erityisen run-

sasta ja alueella on havaittu mm. kaulushaikara, töyhtöhyppiä ja maanomistajan mukaan suokukkoja. Alueella olisi hyvä kosteikon paikka.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti Hyviänniemen maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella ja lähellä Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualuetta.

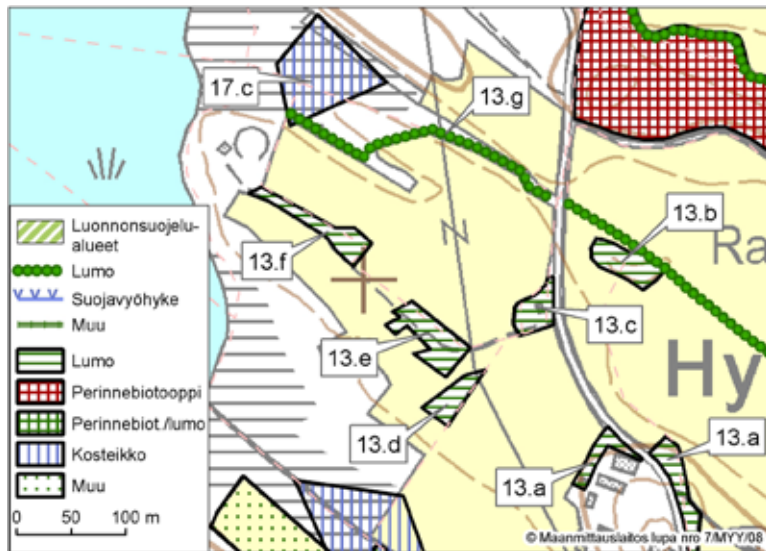
Rahoitusmuoto: Perustamisvaiheessa ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa monivaikutteisen kosteikon hoidon erityistuki.

Kohde 16. Suuriluhdan suojavyöhyke

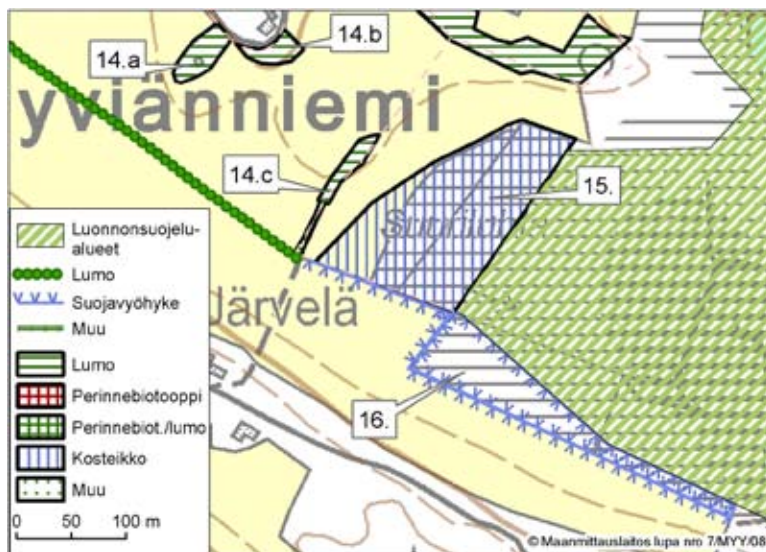
Suuriluhdan ja mahdollisesti perustettavan kosteikon yläpuoliselle, kosteuden takia vaikeasti viljeltävälle pellolle voi perustaa suojavyöhykkeen. Suojavyöhykkeen hoitoon voidaan liittää sen ja vesistön väliin jäävällä luonnontilaisella alueella tehtävät kasvillisuuden hoitotoimet.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti Hyviänniemen maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella ja lähellä Hyviänsalmen-Vauhkolanlammen luonnonsuojelualuetta.

Rahoitusmuoto: Suojavyöhykkeiden perustamisen ja hoidon erityistuki.

14.a-c Raunion metsäsaarekkeet
15. Suuriluhdan kosteikko
16. Suuriluhdan suojavyöhyke

13.a-g Hyviänniemientien reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet (*)
17.d Hyviänlahden rantaniityt ja kosteikot

Kohde 17. Hyviänlahden rantaniityt ja kosteikot (a-d) (*)

Joroisselän matalaan ja leveään Hyviänlahteen laskee useita peltojen valtaojia sekä Haukipuro. Hyviänlahteen laskevat valtaojat tuovat vesiä melko laajoilta peltoaukeilta ja suurin osa niiden valuma-alueesta on peltoa. Valtaojien suualueiden pellot ovat hankalasti viljeltäviä ja alavimmat kohdat tulvivat muutamien vuosien välein. Alueella on useita maanomistajia. Alueelle voisi suunnitella useamman kosteikon kokonaisuuden. Hyviänlahden rantaniityt ja ruoikot ovat rantayleiskaavan merkittävä luontokohde ja arvokas vesistöalue, jonka pesimälinnustossa mm. ruskosuohaukka, kaulushaikara, kalatiira ja pikkulokki. Karja on aikoinaan laiduntanut rantaniittyjä ja laidunnuksen uudelleen aloittamista kannattaisi harkita. Kohde edellyttää erityisarvojen vuoksi erityisen huolellista suunnittelua.

- a) Hyviänniemen laajojen peltoaukeiden välisessä notkossa kulkevan valtaojan suualueen pellot ovat silloin tällöin veden valtaamana. Vesi nousee ojassa usein myös kylätien toiselle puolelle saakka. Lähellä Hyviänlahden rantaa, ojan pohjoispuolella, on vanhoja mutahautoja. Linnusto on runsasta myös pellolla, mm. kuovi ja töyhtöhyypät maastokäyntien aikaan.
- b) Haukipuron itäpuolelle laskee pelloilta valtaoja. Alueella on jo pellon reunassa sijaitseva pieni kaivettu allas.
- c) Haukipuron länsipuolelle laskevien ojien suualueen kosteassa rantametsikössä suualueella on mahdollinen kosteikon paikka, myös pelto on silloin tällöin kostea.
- d) Hyviänlahden itäreunalla sijaitseva kohde. Pelloilta laskevien ojien suualueella on mahdollinen kosteikon paikka.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti Hyviänniemen maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Rantayleiskaavan merkittävä luontokohde Hyviänlahden rantaniityt ja ruoikot (arvokas vesistöalue, lintulajisto).

Hoitosuositus: Kosteikkokokonaisuuden perustaminen. Laidunnuksen järjestäminen rantaniityille.

Rahoitusmuoto: Kosteikkokohteille perustamisvaiheessa ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa monivaikutteisen kosteikon hoidon erityistuki. Vaihtoehtoisesti valtaojan varsille ja vaikeasti viljeltäville peltoalueille suojavyöhykkeiden perustamisen ja hoidon erityistuki. Rantaniityille mahdollisesti perustamisvaiheessa ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa perinnebiotooppien hoidon erityistuki (laidunnus).

Kohde 18. Hyviänlahden rantapeltto

Hyviänlahden rannassa vaikeasti viljeltävä kostea peltolohko. Peltoa hoidetaan maisemanhoitosopimuksen (maisemakasvin viljely, 2004-2014) mukaisesti niittämällä ja korjaamalla niittojäte pois. Kasvillisuus uusitaan aika ajoin. Kasvillisuudessa kosteiden niittyjen lajistoa, mm. rönsyleinikki, heinät ja suursarat, suohorsma, ranta-alpi, suo-ohdake ja valkoapila.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella sekä lähellä rantayleiskaavan merkittävää luontokohdetta Hyviänlahden rantaniityt ja ruoikot.

Hoitosuositus: Nykyisen erityistukisopimuksen jälkeen tavoitteeksi voisi ottaa alueen kehittämisen niittymäiseksi ja kasvillisuuden monipuolistamisen, jolloin kasvillisuutta ei uusita. Myös suojavyöhykkeen perustaminen on mahdollista. Hoitaminen

laiduntamalla tai niittämällä ja korjaamalla niittotähteet pois, ilman lannoitteita tai torjunta-aineita.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (lumopelto) tai suojavyöhykkeen perustamisen ja hoidon erityistuki.

Kohde 19. Matoharjun reunavyöhyke ja metsäsaareke (a-b)

Kylämaisemassa lounais-kaakko –suuntaisesti sijaitseva Matoharju ja sen viereisellä pellolla sijaitseva metsäsaareke. Koko Matoharju on joskus vuosikymmeniä sitten ollut laidunnettu.

a) Matoharjun lounaaseen avautuvalla reunalla on monimuotoinen pellon reunavyöhyke. Reunuksella on vanha hirsinen lato ja monimuotoista puustoa ja pensaikkaa, mm. mänty, kuusi, koivu, pihlaja, pajut, haapa, harmaaleppä ja kataja. Kenttäkerroksessa on pääasiassa reheviä heiniä ja suurruohoja kuten mesiangervo, maitohorsma, koiran- ja vuohenputki.

b) Pellon keskellä, Hyviänniementielle näkyvällä paikalla sijaitseva rakenteeltaan sulkeutunut metsäsaareke. Monilajista puustoa ja pensaikkaa, mm. mänty, kuusi, koivu, pihlaja ja pajut.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Hoitamisen raivaamalla sekä avoimia kohtia niittämällä. Erityisesti ladon ympäristöä on hyvä raivata ja niittää, jotta lato näkyisi kylätielle. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois. Monimuotoisuuden lisääminen mm. marjovia lajeja ja lahoppuut säästämällä.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

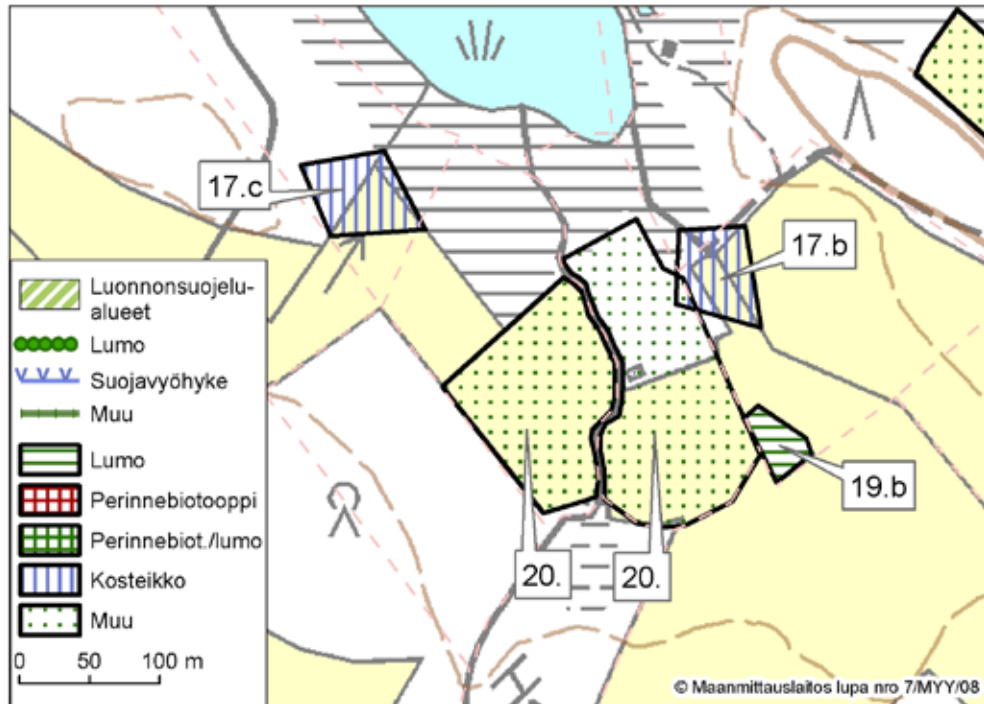
Kohde 20. Haukipuron rantapellot

Haukipuron varrella sijaitsevat, kosteuden takia vaikeasti viljeltävät pellot. Pelto-lohkoja hoidetaan maisemanhoitosopimuksen (maisemakasvin viljely, 2004-2014) mukaisesti niittämällä ja korjaamalla niittojäte pois. Kasvillisuus uusitaan aika ajoin. Kasvillisuudessa kosteiden niittyjen lajistoa, mm. rönsyleinikki, heinät ja suursarat, suohorsma, ranta-alpi ja suo-ohdake. Peltojen reunoilla on pajupensaikkaa.

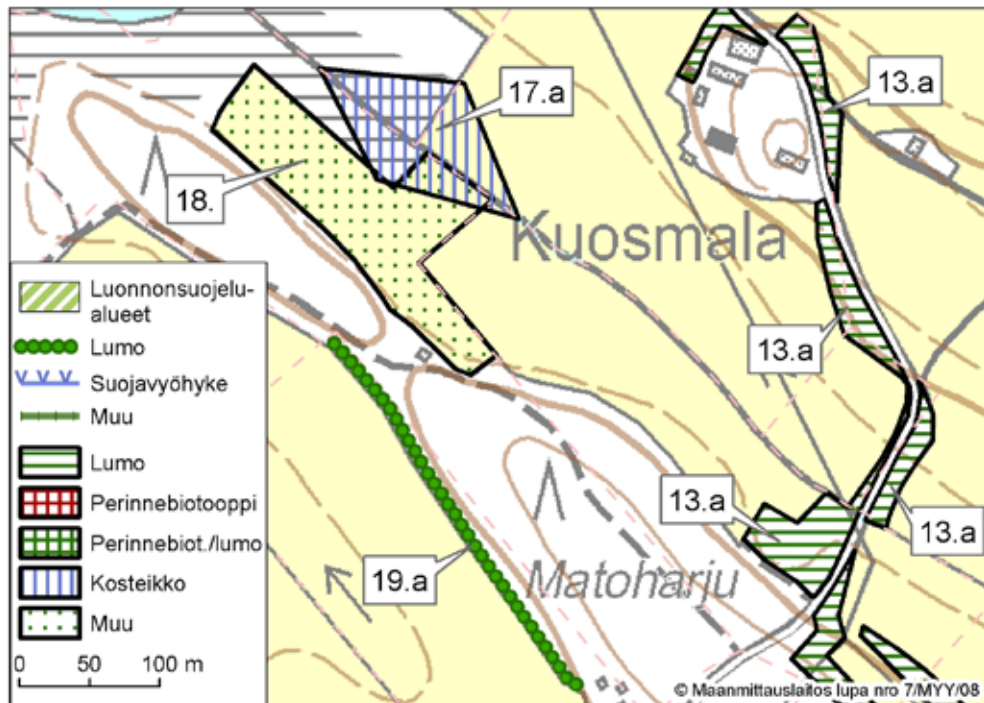
Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti lähellä maakunnallisesti arvokasta Hyviänniemen maisema-aluetta sekä rantayleiskaavan merkittävää luontokohdetta Hyviänlahden rantaniityt ja ruoikot. Joroisselän vesiensuojelu.

Hoitosuositus: Nykyisen erityistukisopimuksen jälkeen tavoitteeksi voisi ottaa alueiden kehittämisen niittymäisiksi ja kasvillisuuden monipuolistamisen, jolloin kasvillisuutta ei uusita. Myös suojavyöhykkeen perustaminen on mahdollista. Hoitaminen niittämällä ja korjaamalla niittotähteet pois tai laiduntamalla, ilman lannoitteita tai torjunta-aineita.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (lumopelto) tai suojavyöhykkeen perustamisen ja hoidon erityistuki.

13.a Hyviänniemetien reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet (*)
 17.a Hyviännlahden rantaniityt ja kosteikot
 18. Hyviännlahden rantapeltto
 19.a Matoharjun reunavyöhyke

17.b-c Hyviännlahden rantaniityt ja kosteikot
 19.b Matoharjun metsäsaareke
 20. Haukipuron rantapellot

Kohde 21. Hyviänniemen ja Kiviharjun reunavyöhykkeet ja metsäsaareke (a-d)

Hyviänniemen laajan peltoaukean koillisreunaa rajaa pitkä harjanne (Selänne), jonka lounaaseen laskeutuvalla rinteellä reunavyöhykkeet ja metsäsaareke sijaitsevat. Reunavyöhyke käsittää useamman tilan peltojen reunukset.

- a) Pellolla sijaitseva pieni kivinen saareke, jolla kasvaa pajupensaita, vadelpusikoita sekä muutama nuori koivu.
- b) Metsää ja osittain vanhaa pihapiiriä reunustavaa reunavyöhykettä, jonka kasvillisuus on monimuotoista, mm. pihlaja, kuusi, koivut, kataja ja punaherukka. Kenttäkerroksessa on lähinnä vadelpuuta, koiran- ja vuohenputkea sekä erilaisia heiniä. Niittykasvillisuutta on paikoitellen, erityisesti vanhan pihapiirin kohdalla, mm. ruusu-uruoho, pukinjuuri, särmäkuisma ja harakankello. Paikoin lupiini on valtaamassa alaa muulta niittykasvillisuudelta.
- c) Metsän ja pellon välinen reunavyöhyke. Monimuotoista puu- ja pensaskerrosta, mm. pihlaja, harmaaleppä ja koivut. Kenttäkerroksessa on lähinnä reheviä suurruohoja, mm. koiranputkea.
- d) Pellon ja talousmetsän välinen kapea reunavyöhyke, jolla kerroksellinen pensas- ja puurakenne mm. pajut, koivu, mänty ja kuusi. Kenttäkerroksen kasvillisuus niukkaa, lähinnä erilaisia heiniä sekä koiranputkea.

Reunavyöhykkeitä voisi mahdollisesti laajentaa käsittämään koko harjanteen reunuksen (piha-alueita lukuun ottamatta), sillä metsien reunukset ovat laajoja peltoaukeita rajatessaan maisemallisesti tärkeitä alueita hoitaa. Tällä reunavyöhykkeellä on myös lato. Tällä hetkellä nämä reuna-alueet eivät kuitenkaan täytä maatalouden ympäristötuen erityistukien sopimusehtoja, sillä metsiä hoidetaan metsätaloudellisesti ja alueelle on tehty avohakkuita. Sopivalla hoidolla ja kasvillisuuden monimuotoisuutta lisäämällä näiden alueiden arvot voinevat vuosien kuluessa nousta.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella..

Hoitosuositus: Reunavyöhykkeiden ja metsäsaarekkeen pitäminen puoliavoimena ja kerroksellisena raivaamalla. Monimuotoisuuden lisääminen mm. lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä. Maisemapuiden säästäminen ja esille raivaaminen. Avoimien kohtien niitto. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois. Lupiinin leviämisen estäminen.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki

Kohde 22. Hyviänniemen reunavyöhyke

Hyviänniemen tilan vanhan pihapiirin lähellä sijaitsevan pienen peltolohkon reunavyöhykkeet, jotka rajautuvat tilatiehen sekä metsiin. Reunavyöhykkeellä on kerroksellista puu- ja pensaskasvillisuutta, mm. koivut, kuusi, mänty, pihlaja, pajut ja harmaaleppä, sekä paikoitellen pellolta nostetuista kivistä muodostunutta kivirau-niota. Lounaisreunalla on mm. vanha puimalarakennus, jonka ympärillä avoin alue, jossa rehevää niitty- ja mesikasvillisuutta, mm. erilaiset heinät, voikukat, valkoapila, koiran- ja vuohenputki, niittyleinikki, maitohorsma, hiirenvirna ja syysmaitiainen. Rakennusten luona myös komeita tuuheaoksaisia maisempuita (kuusi, mänty). Reunavyöhyke ei juurikaan näy kuin omalle tilalle.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla ja avoimia kohtia (erityisesti rakennusten ympäriltä) niittämällä. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois alueelta. Monimuotoisuuden lisääminen mm. lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

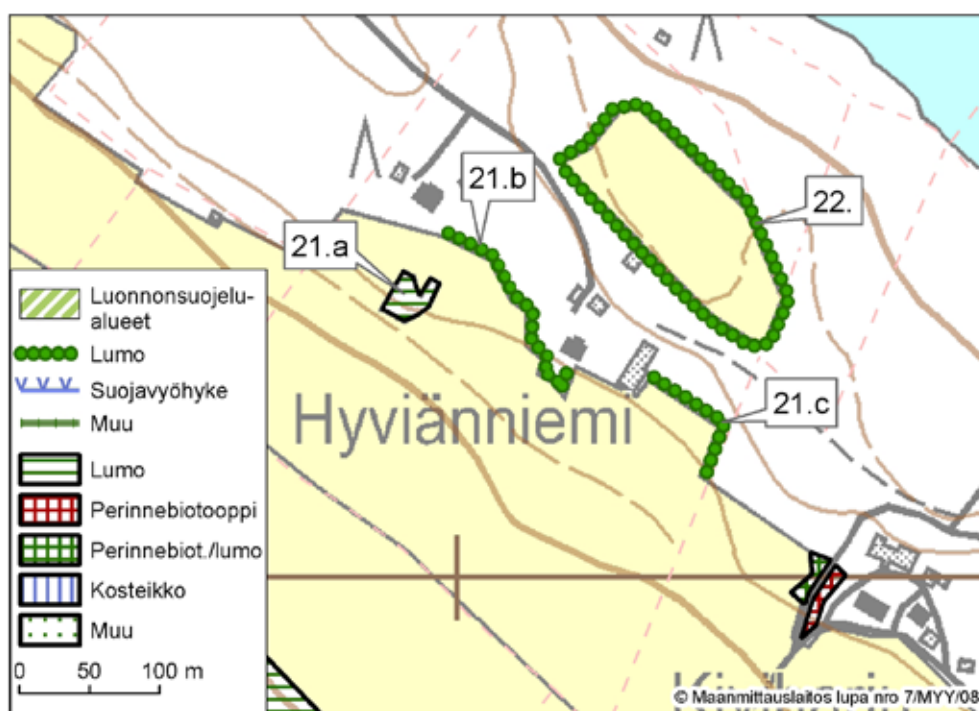
Kohde 23. Kiviharjun niittykumpare

Pihapiirin ja pellon väliin jäävä pieni niittykumpare. Niittykumpareen läpi rakennettu tie jakaa niityn kahteen pieneen lohkokoon. Niitty on ennen tien rakentamista ollut vasikoitten laitumena. Kiviharjuntieltä katsottaessa huomio kiinnittyy niittykumpareella kasvaviin koivuihin ja tuuheaoksaiseen maisemamäntyyn. Kumpareella on myös mm. katajat, kuuset ja pihlajat. Kenttäkerroksessa on tuoreen heinäniityn kasvillisuutta, mm. ruusuruoho, niittynätkelmä, niittyleinikki, aitovirna, harakankello, nurmiröllä sekä muut heinät. Myös ravinteisuutta ilmentäviä lajeja on runsaasti, mm. koiran- ja vuohenputki, nokkonen, maitohorsma, pujo, vadelma ja voikukat. Matala kuusaita rajaa niittyä pihalta päin.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Alueen ainoita niittyjä, mesikasvien runsaus. Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Hoitaminen niittämällä niittykasvien siementämisen jälkeen ja tarvittaessa vesakkoa raivaamalla. Rehevämpiä kohtia voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Jos kohteiden pinta-ala täyttää vaaditun minimipinta-alan, perinnebiotooppien hoidon erityistuki tai pellon reunavyöhykkeelle luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

21. a-c Hyviänniemen reunavyöhykkeet ja metsäsaareke
22. Hyviänniemen reunavyöhyke

21.d Kiviharjun reunavyöhyke
23. Kiviharjun niittykumpare

Kohde 24. Tyrvään ja Tuomalan välinen reunavyöhyke/metsäsaareke (*)

Hyviänniemen laajan peltoaukean ja sen lounaispuolen harjanteen välimaastossa sijaitseva pitkänomainen ja monimuotoinen reunavyöhyke/metsäsaareke, joka käsittää usean tilan peltojen reunukset. Puusto on monimuotoista mm. pihlaja, koivut, mänty, kuusi, haapa, harmaaleppä, kataja, pajut, raita. Paikoin on pelloilta nostetuista kivistä muodostuneita kiviraunioita. Kenttäkerroksessa on lähinnä suurruohoja, mm. vadelma, koiran- ja vuohenputki, maitohorsma, mesiangervo sekä erilaiset heinät. Niittykasvillisuutta on eniten Etelätalon tilan kohdalla reunavyöhykkeen läpi kulkevan peltotien molemmiin puolin, mm. särmäkuisma, nurmitädyke, siankärsämö, ruusuruoho, niittyleinikki, paimenmatara, harakankello, poimulehdet, niittyhumala ja heinätähtimö. Alueen keskiosissa on vanhoja laidunalueita, joilla nyt kasvaa pääasiassa suurruohoja, mm. mesiangervo ja koiranputki, sekä niiden alla vielä joitakin niittylajeja, kuten nurmitädyke, hiirenvirna ja ojakellukka. Tuomalan tilan lähellä kaistale levenee hakamaiseksi saarekkeeksi, jonka puusto on lehtipuuvaltainen ja kenttäkerroksessa on mm. runsaasti heiniä sekä maitikoita. Reunavyöhykkeellä on Etelätalon kohdalla vanha kuivaamorakennus sekä pihapiiriä rajaava patkka hyvin säilynyttä kiviäitää. Läheisellä peltoaukealla huuteli ruisrääkkä.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti keskeisellä paikalla kylämaisemassa ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella. Kasvillisuuden ja rakenteen monimuotoisuus.

Hoitosuositus: Alueiden hoitaminen raivaamalla. Erityisesti peltolohkojen välillä sijaitsevat alueet kannattaa pitää puoliavoimina, jotta maisema ei liiaksi peittyisi. Sopivia maisemapuita ja -pensaita voi ottaa esille raivaamalla niiden ympäriltä pienempää puustoa ja pensaita. Mahdollisuuksien mukaan avoimien kohtien niittämi-

nen, erityisesti teiden ja pellon pientareilta, joilla on niittykasvillisuutta. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois. Kiviaidan säilyttäminen ja kunnossa pitäminen.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 25. Tyrvään kivisaarekkeet (a-d) (*)

Lähellä tilakeskusta peltojen keskellä on useita pieniä kivi- ja puusaarekkeita, joista pienimpiä ei ole edes merkitty karttoihin. Saarekkeilla on runsaasti pelloilta nostettuja kiviä sekä jokunen koivu ja pihlaja sekä kenttäkerroksessa mm. vadelmapensaita, erilaisia heiniä ja koiranputkea.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Maisemallisesti kauniit kivisaarekkeet. Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella

Hoitosuositus: Saarekkeiden hoito raivaamalla ja korjaamalla raivaustähteet pois. Raivauksessa tulisi suosia monipuolisesti lehtipuita ja pensaita sekä erityisesti marjovia lajeja.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki kohteille, jotka täyttävät vaaditun minimipinta-alan.

Kohde 26. Etelätalon hakasaareke (*)

Tilakeskuksen läheisyydessä, peltojen ja Yhdystien välissä sijaitseva maisemallisesti kaunis metsäsaareke, jota vuosia sitten on laidunnettu yhteydessä peltolaitumiin. Puusto on monimuotoista ja sen rakenne on hakamainen, mm. isot haavat, koivut, pihlaja, kuusi, mänty, kataja ja terttuselja. Myös lahoppuita on muutama. Saarekkeen keskellä on vanha lato sekä pätkä kiviaitaa. Kenttäkerroksessa on vielä runsaasti heiniä sekä hieman niittylajistoa mm. nurmitädyke, särmäkuisma ja kangasmaitikka. Myös umpeenkasvamisesta kertovaa vadelmapusikkoa sekä maitohorsmaa on paikoin runsaasti.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Rakenteeltaan ja maisemallisesti kaunis metsäsaareke. Lahoppuit. Sijainti maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Vanhojen laidunalueiden parasta hoitoa olisi laidunnuksen uudelleen aloittaminen, mutta aluetta voidaan hoitaa myös raivaamalla metsäsaarekkeena. Avoimia kohtia (erityisesti ladon ympäriltä) on kasvillisuuden monipuolistamiseksi hyvä niittää. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois. Kiviaidan kunnossapitäminen mm. raivaamalla sen päältä ja läheltä puustoa pois, jotta ne eivät juurillaan rikkoisi aitaa.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki tai perinnebiotooppien hoidon erityistuki (laidunnus).

Kohde 27. Etelätalon metsälaidun ja reunavyöhykeniitty (a-b)

Juntinmäentien ja tilateiden risteyskohdassa sijaitsevat metsälaidun ja niittymäinen alue maisemapuineen. Alueet rajautuvat peltoihin, Juntinmäentiehen ja niittymäinen osa myös osittain tilan talousrakennuksiin.

a) Metsälaidunsaareke, joka vielä n. 15 vuotta sitten on toiminut laitumena. Saarekkeen eteläreunalla on vanha lato. Puusto on harvahkoa ja melko monimuotoista, mm. koivut, kuusi, mänty, pihlaja, haapa sekä pieni tammi. Paikoitellen puiden taimia

ja vesakkoa on runsaasti. Kenttäkerroksessa on pääasiassa metsävarpuja, avoimilla kohdilla tien lähellä heinien lisäksi hieman niittykasvillisuutta, mm. tuoksusimake, särmäkuisma, nurmitädyke, rätvänä, luhtamatara, heinätähtimö ja kangasmaitikka. Ladon ympärillä on vadelmapusikoita.

b) Niittymäinen pellon reunavyöhyke, jolla on muutamia maisemapuita, mm. vankkaoksaiset männyt ja iso kuusi. Suuri osa alueesta on avointa ja sillä kasvaa rehevää niitty- ja mesikasvillisuutta, mm. koiranputki, komealupiini, niittyleinikki, erilaiset heinät, hiirenvirna, huopaohdake, voikukat, harakankello, ruusuruoho, niittynätkelmä, aivotirna, siankärsämö ja mesiangervo. Alue on maisemallisesti hieno ja sillä kasvavaa luonnonkasvillisuutta voivat monet hyönteiset käyttää ravinnonlähteenään.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla ja maakunnallisesti arvokkaalla Hyviänniemen maisema-alueella.

Hoitosuositus: Vanhojen laidunalueiden ja niittykasvillisuuden parasta hoitoa olisi laidunnuksen uudelleen aloittaminen, mutta alueita voidaan hoitaa myös raivaamalla metsäsaarekkeena/reunavyöhykkeenä. Maisemapuut sekä lato kannattaa pitää esillä raivaamalla nousevaa vesakkoa niiden ympäriltä. Avoimien kohtien, erityisesti tienvarren niittymäisen osan, niittäminen niittykasvien siementämisen jälkeen. Ongelmakasveja (esim. lupiini) ja reheviä kohtia voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois. Kasvillisuuden monimuotoisuuden lisääminen mm. lahoppuut ja marjovia lajeja säästämällä.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (pinta-alan ylittäessä metsäsaarekkeille asetetun enimmäispinta-alan, voi pellon reunasta hoitaa maksimissaan 20 metriä leveää reunavyöhykettä) tai perinnebiotooppien hoidon erityistuki (laidunnus).

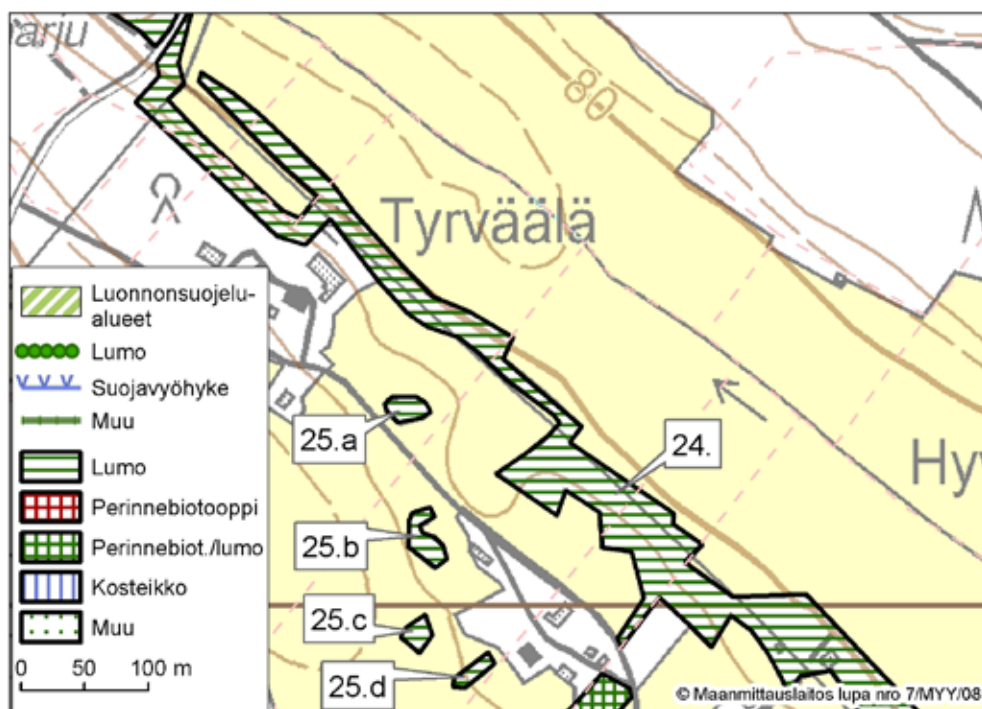
Kohde 28. Juntinmäentien pientareet (a-b)

Juntinmäentien pientareita hoidetaan raivaamalla ja niittämällä, mutta niittotähteitä ei korjata pois. Juntinpellon kohdalla tien länsipuolella kulkee oja, jonka pientareilla kasvaa monimuotoista niittykasvillisuutta. Myös Etelätalon kohdalla tienpientareiden kasvillisuus on monimuotoista. Kasvillisuudessa on mm. poimulehdet, nurmi-puntarpää, aivotirna, niittyhumala, leskenlehti, särmäkuisma, nurmirölli, siankärsämö, harakankello, niittysuolaheinä, päivänkakkara, ojakellukka, aho-orvokki, laukut, nurmitädyke, nurmihärkki, lillukka, metsäkurjenpolvi ja isolaukku. Kasvillisuudessa on runsaasti myös ravinteisuutta ilmentäviä lajeja mm. karhun-, koiran- ja vuohenputki, pelto-ohdake, mesiangervo sekä voikukat. Pientareitten kasvillisuudessa liikkui paljon perhosia.

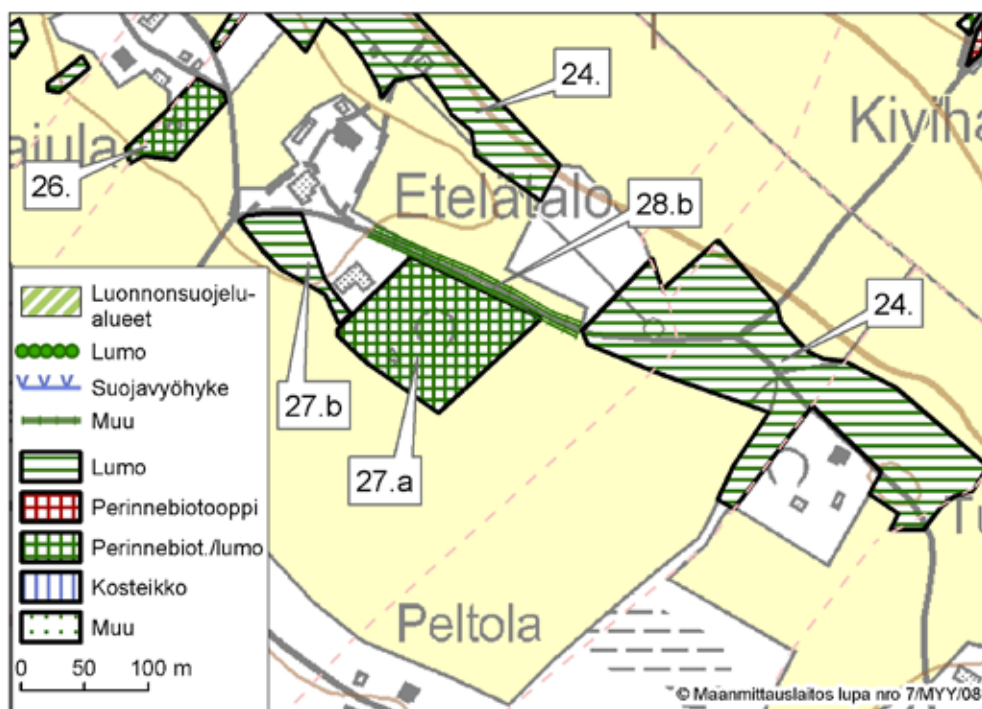
Arvoon vaikuttavat tekijät: Alueen harvoja niittykasvillisuuden kohteita.

Hoitosuositus: Pientareet olisi hyvä niittää vasta niittykasvien siementämisen jälkeen, rehevimpiä kohtia ja ongelmakasvillisuutta voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Tarvittaessa vesakon raivausta. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

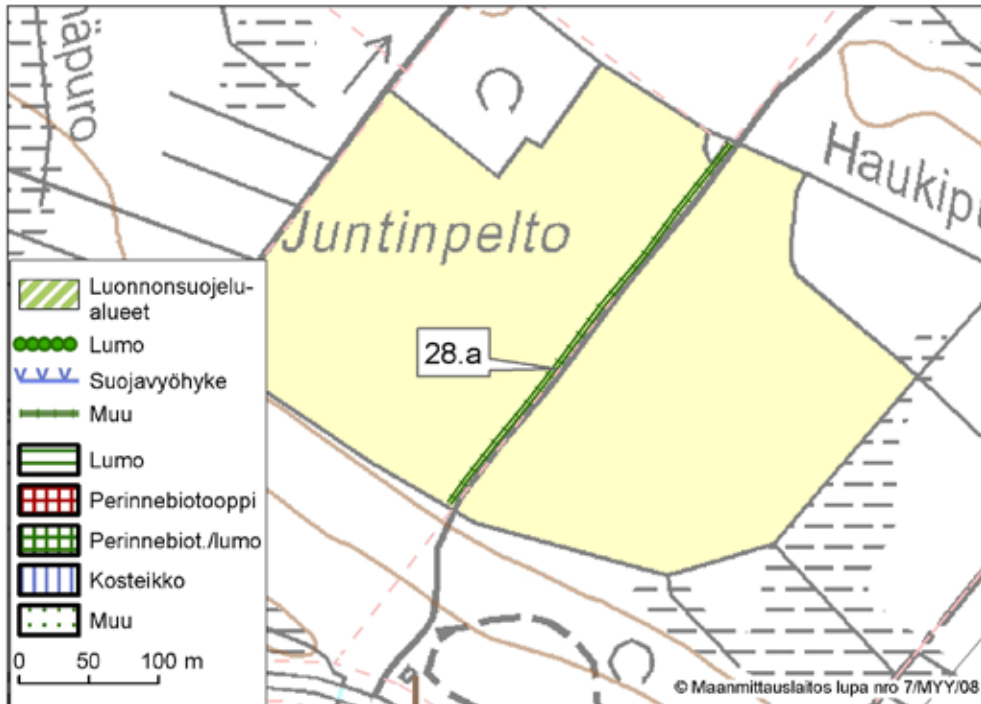
Rahoitusmuoto: -

24. Tyrväälään ja Tuomalan välinen reunavyöhyke/metsäsaareke (*)
 25.a-d Tyrväälään kivisaarekkeet (*)

24. Tyrväälään ja Tuomalan välinen reunavyöhyke/metsäsaareke (*)
 26. Etelätalon hakasaareke (*)
 27.a-b Etelätalon metsälaidun ja reunavyöhykeniitty
 28.b Juntinmäentien pientareet

28.a Juntinmäentien pientareet

Kohde 29. Rajalan reunavyöhyke

Kylätien varrella sijaitsevan pienen ja huonokuntoisen autiotalon takana on kylätielle kauniisti näkyvä pellon reunavyöhyke. Reunavyöhykkeellä on pellolta nostetuista kivistä muodostuneita kiviraunioita ja avointa heinä- ja niittykasvillisuutta. Alueella on muutama maisemakoivu sekä mm. mäntyjä ja raita.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla.

Hoitosuositus: Hoitaminen avoimia kohtia niittämällä ja vesakkoa raivaamalla. Maisemapuiden säästäminen ja tarvittaessa esille raivaaminen. Niitto- ja raivaustöiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 30. Kerisalongtien riihi ympäristöineen ja metsäsaarekkeet (a-c) (*)

Aivan tien vieressä sijaitseva riihi takana sijaitsevine peltoineen on Kerisalongtien ja kyläkeskuksen tärkeimpiä maisemakohteita. Riihen ympäristön lisäksi maisemaan kuuluvat tien toisella puolella sijaitsevat metsäsaarekkeet ja peltotie pientareineen.

a) Riihen ympärillä on avointa heinä- ja ruohokasvillisuutta, joka pääosin on melko rehevää. Ravinteisuutta ilmentäviä lajeja on mm. koiran- ja vuohenputki, voikukat ja koiranheinä. Niittylajeja on kuitenkin jonkun verran mm. niittyleinikki, aitovirna, siankärsämä, puna-ailakki, poimulehdet, niittynätkelmä, nurmitädyke ja harakankello.

b) Kerisalongtien varressa riihen vastapuolella on pieni saareke, jolla kasvaa monimuotoista puustoa ja pensastoa, mm. koivut, pihlaja, harmaaleppä, pajut, terttuselja ja vadelma. Kenttäkerroksessa on lähinnä suurruohoja, kuten maitohorsmaa ja koiranputkea. Metsäsaarekkeen läpi kulkee peltotie, joka jatkuu myös toisen metsäsaarekkeen läpi. Peltotien pientareilla on pääasiassa rehevää heinä- ja ruohokasvillisuutta,

mutta Kerisalontien lähellä on hieman niittykasvillisuuttakin mm. niittyleinikki, aitovirna, siankärsämö, puna-ailakki, poimulehdet, niittynätkelmä, nurmitädyke sekä harakankello.

c) Peltojen keskellä Kerisalontien suuntaisesti sijaitsee kapea metsäsaareke, jonka eteläreunalla kulkee oja. Itäosassa saarekettä kasvaa lähinnä pajupensaita ja yksi suurempi koivu. Länsiosassa saareke on hieman leveämpi ja sillä on pellolta nostetuista kivistä muodostuneita raunioita. Pajupensaiden lisäksi saarekkeen länsiosassa kasvaa harvakseltaan maisemakoivuja. Kenttäkerroksessa koko saarekkeella on lähinnä vadelpusikoita ja suurruohoja, kuten maitohorsmaa. Saareke sijaitsee samalla korkeudella kuin alueen muut muinaisrannat, joten voi olla, että saareke on muodostunut pellolla sijaitsevaan jo valmiiksi kiviseen kohtaan.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla Kerisalon kylä- ja tiemaisemassa.

Hoitosuositus: Riihen ympäristön sekä peltotien pientareitten hoitaminen niittämällä niittykasvien siementämisen jälkeen. Rehevimpiä kohtia ja ongelmakasvillisuutta voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Metsäsaarekkeiden pitäminen puoliavoimina raivaamalla ja monimuotoisuuden lisääminen mm. lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä. Maisemapuiden säästäminen. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois alueilta.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

29. Rajalan reunavyöhyke
30.a-c Kerisalontien riihi ympäristöineen ja metsäsaarekkeet (*)

Kohde 31. Nurmelan metsäsaarekkeet (a-b)

Kyläkeskuksessa sijaitsevat, Kerisalontielle peltojen yli näkyvät metsäsaarekkeet.

a) Pellon keskellä sijaitseva metsäsaareke, jonka puusto on monimuotoista, mm. harmaaleppä, koivut, pihlaja, haapa, mänty ja kuusi. Saarekkeen keskellä on avointa kasvillisuutta, jossa maitohorsman ja heinien alla hieman niittykasvillisuutta mm. särmäkuisma, nurmitädyke, aho-orvokki. Alue on toiminut vuosikymmeniä sitten laitumena ja sen läpi on kulkenut peltotie. Alueella on nähty metsäkauriita.

b) Pitkänomainen metsäsaareke, jonka kasvillisuus peittää sikalarakennusta Kerisalontieltä päin katsottuna. Alue on joskus toiminut myös sikojen laitumena. Puusto on melko nuorta ja tiheää, mm. koivut, pihlaja, mänty, kuusi, pajut, raita. Kenttäkerroksessa mm. maitohorsma, heinät, särmäkuisma, nurmitädyke, harakankello ja rätvänä.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla Kerisalon kylä- ja tiemaisemassa.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla sekä mahdollisuuksien mukaan avoimia kohtia näyttämällä. Monimuotoisuuden lisääminen mm. lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä. Sikalan edessä sijaitsevan metsäsaarekkeen puusto saa olla melko tiheää, jotta se peittää rakennuksen. Sen sijaan toisen metsäsaarekkeen puustoa voi varovasti harventaa, jotta valoisuus lisääntyy. Jonkin sopivan maisemallisesti kauniin pensaan tai puun voi myös raivata esille. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 32. Kerisalontien maisemakoivikot (a-b)

Kerisalon kyläkeskuksessa, Kerisalontien ja peltoaukeiden välissä sijaitsevat metsäsaarekkeet, joiden puustossa on lähinnä koivuja. Kenttäkerroksessa on pääasiassa suuruhoja, mm. runsaasti mesiangervoa.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla Kerisalon kylä- ja tiemaisemassa.

Hoitosuositus: Koivujen harventaminen niin, että maisema laajoille peltoaukeille avartuu. Harvennus on hyvä tehdä siten, että puita jätetään sopiviin ryhmiin, joiden välille jää aukeampia kohtia. Myös luonnon monimuotoisuus on hyvä ottaa huomioon säästämällä monimuotoista puu- ja pensaskerrosta, erityisesti marjovia lajeja on hyvä suosia. Hoitaminen alkuharvennuksen jälkeen raivaamalla, raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 33. Kerisalontien metsäsaarekkeet (a-b)

Kerisalon kyläkeskuksessa, Kerisalontien ja peltoaukeiden välissä sijaitsevat kasvilisuudeltaan ja rakenteeltaan monimuotoiset metsäsaarekkeet.

a) Metsäsaareke, jonka keskellä sijaitsee kaivettu lammikko, jota on ollut tarkoitus käyttää peltojen kasteluun, mutta on sitten jäänyt käyttämättä. Metsäsaareke on toiminut aiemmin sikojen laitumena, laidunkäytöstä muistuttaa vielä mm. pieni katos. Saarekkeen puustossa on mm. runsaasti harmaaleppää sekä mänty, pihlaja ja koivut. Pellon puoleisella reunalla on komeita monihaaraisia maisemamäntyjä. Kent-

täkerroksessa on runsaasti vadelmaa ja maitohorsmaa, joiden alla on vielä hieman niittykasvillisuutta, mm. ahomansikka ja poimulehdet. Jonkin verran sorsa- ja muita vesilintuja on nähty alueella.

b) Peltoon, Kerisalontiehen ja metsään rajautuva saareke, jossa Kerisalontien lähellä sijaitsee vanha tiilitehtaana käytetty rakennus. Puu- ja pensaslajisto on monimuotoista ja kerroksellista, mm. koivut, kuusi, harmaaleppä, raita, mänty ja terttuselja. Rakennuksen ympärillä on avointa vadelman valloittamaa suurruoho- ja heinäkasvillisuutta.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla Kerisalon kylä- ja tiemaisemassa.

Hoitosuositus: Saarekkeiden hoitaminen raivaamalla sekä avoimia kohtia niittämällä. Maisemapuut on hyvä säästää ja niitä voi raivata esille poistamalla niiden ympärillä kasvavia pienempiä puita ja pensaita. Lammikon ympäriltä puustoa voisi hieman harventaa, jotta luonnon monimuotoisuus lisääntyisi. Harvennukset on hyvä tehdä eteläosasta jolloin alueen valoisuus lisääntyy sekä tien varresta, jolloin lammikko näkyisi tielle. Myös veden ylle kaartuvia puita voi tarvittaessa poistaa. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (lammikon pinta-ala vähennettävä kokonaispinta-alasta).

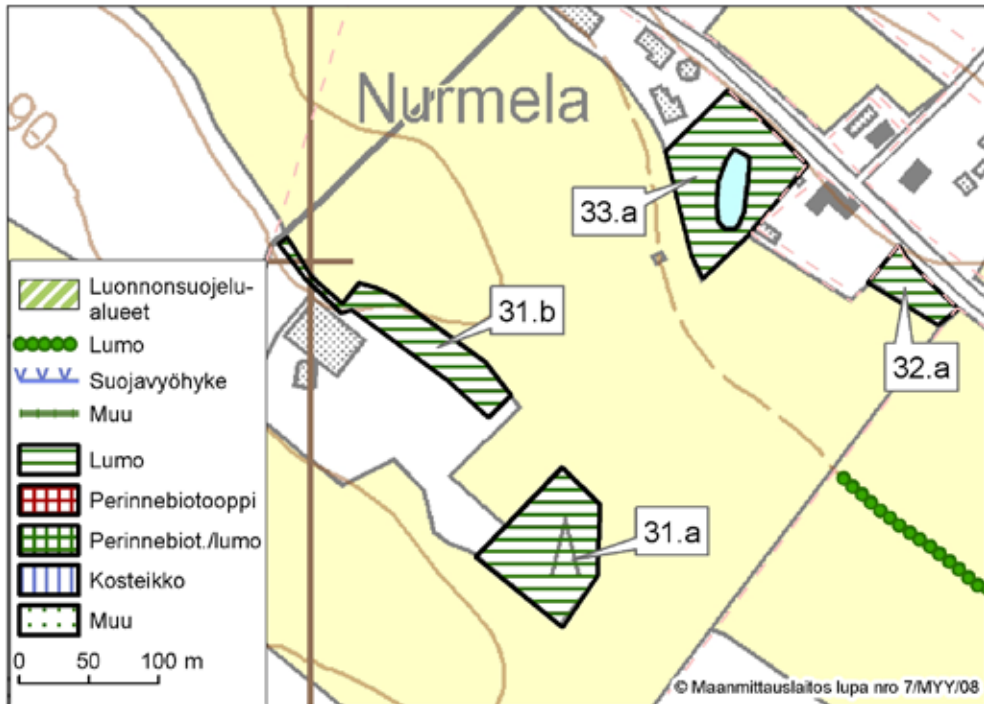
Kohde 34. Radanvarren lato ympäristöineen

Junaradan ja pellon välissä sijaitseva alue, jossa vanhan ladon ympärillä on avointa niittykasvillisuutta sekä pellon reunavyöhykkeellä pajupensaikkaa. Avoimilla kohdilla pääasiassa rehevää ja korkeaa suurruoho- ja heinäkasvillisuutta, mm. vadelma, mesiangervo, koiranputki ja maitohorsma. Ladon luona kasvillisuus on matalampaa ja niittylajistoa on runsaasti, mm. nurmitädyke, särmäkuisma, ojakellukka, metsäkurjenpolvi, aitovirna, hiirenvirna, poimulehdet ja rönsyleinikki. Reunavyöhykkeen runsaalla mesikasvillisuudella sekä pajupensaikoilla on merkitystä mm. hyönteisille sekä linnuille. Puu- ja pensaskerroksessa ladon ja junaradan välissä suuret kuuset ja alueen reunoilla pajujen lisäksi mm. harmaaleppää sekä punaherukkaa.

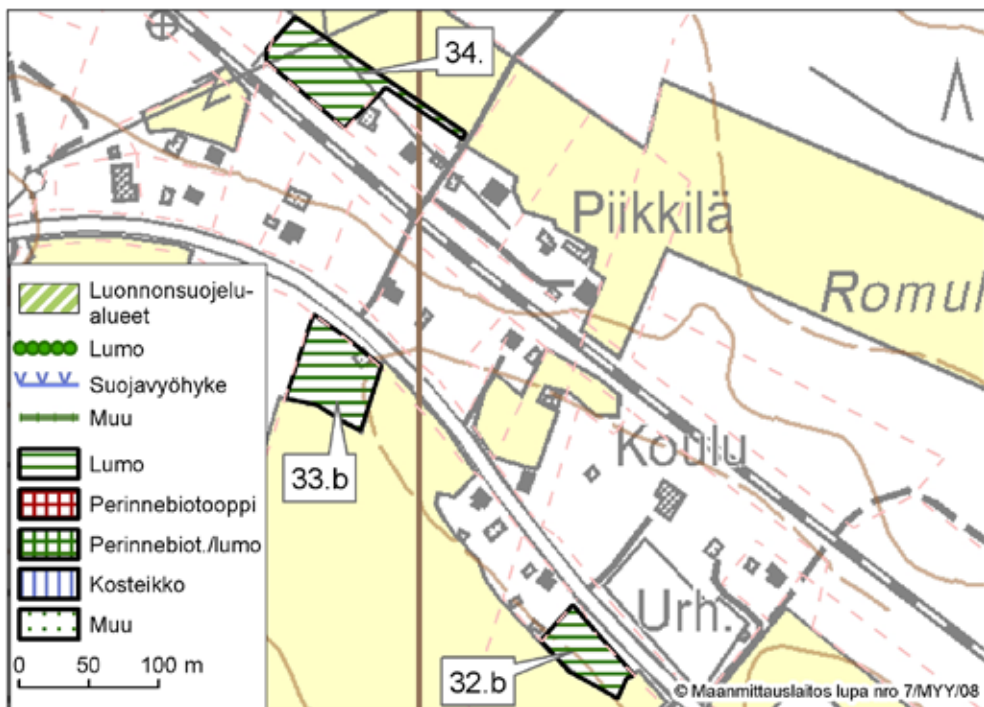
Arvoon vaikuttavat tekijät: Mesikasvien runsaus, niittykasvillisuus, vanha rakennus.

Hoitosuositus: Hoitaminen avoimia kohtia niittämällä sekä pensaikkaa ja vesakkoa raivaamalla. Alueelle on hyvä jättää monimuotoista puu- ja pensaskasvillisuutta, erityisesti marjovia lajeja on hyvä suosia. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

31.a-b Nurmelan metsäsaarekkeet
 32.a Kerisalontien maisemakoivikot
 33.a Kerisalontien metsäsaarekkeet

32.b Kerisalontien maisemakoivikot
 33.b Kerisalontien metsäsaarekkeet
 34. Radanvarren lato ympäristöineen

Kohde 35. Reijolan metsäsaarekkeet (a-b)

Pellon keskellä kylätielle näkyvällä paikalla sijaitsevat pienet metsäsaarekkeet.

a) Pieni metsäsaareke peltojen keskellä, jossa lato sekä muutamia puita, mm. koivut, pajut ja kuusi. Kenttäkerroksessa lähinnä suuruohoja ja heiniä.

b) Pellon keskelle työntyvä niemeke, jonka kasvillisuus on suurelta osin avointa ja rehevää heinä- ja suuruohokasvillisuutta. Runsaalla mesikasvillisuudella on merkitystä hyönteisten ravintona. Alueella kasvaa muutamia puita, mm. koivut, pajut, kuusi ja mänty.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla ja avoimia kohtia niittämällä. Monimuotoisuuden lisääminen jättämällä alueille monimuotoista puu- ja pensaslajistoa, erityisesti marjovia lajeja on hyvä suosia. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois alueilta.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (jos kohteet täyttävät sopimuksessa vaadittavan minimipinta-alan).

Kohde 36. Rauhalan metsäsaarekkeet (a-b)

Laajahkojen peltojen keskellä sijaitsevat metsäsaarekkeet, jotka suurelta osin näkyvät kylätielle.

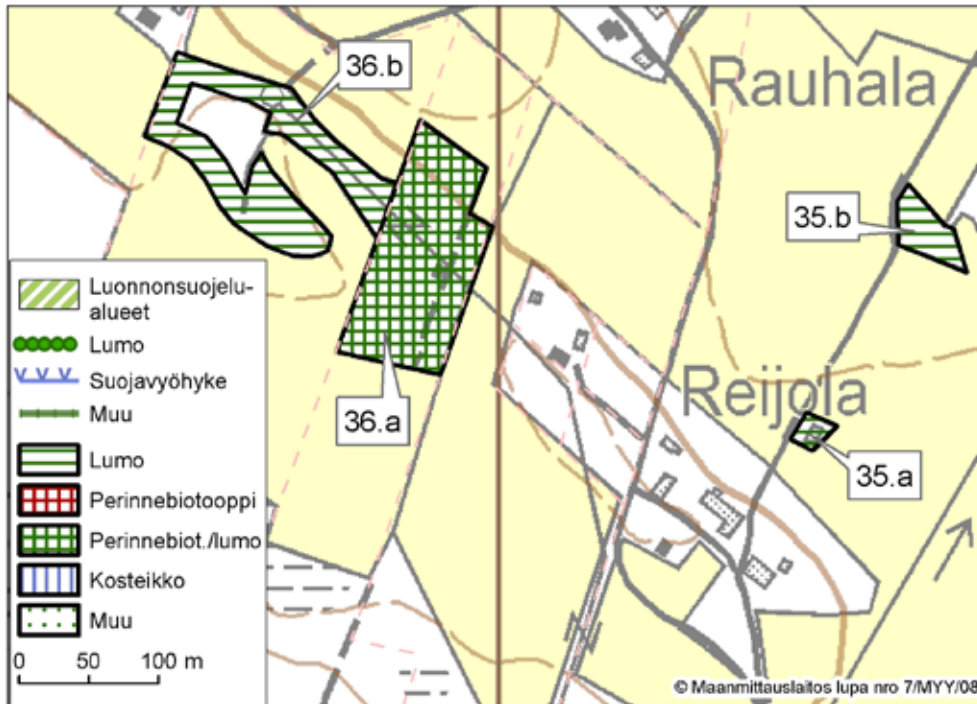
a) Suuri metsäsaareke, joka on toiminut ilmeisesti vuosikymmeniä sitten laitumena. Metsäsaarekkeen pohjoisosa on koivuvaltaista ja kasvillisuudeltaan monimuotoista. Puustossa on koivujen lisäksi mm. haapa, kuusi, pihlaja, mänty, kataja ja harmaaleppä. Eteläosa on kasvillisuudeltaan yksipuolisempaa kuusikkoa, jonka aluskasvillisuus on niukkaa. Kuusien joukossa on kuitenkin myös suuria haapoja ja koivuja sekä joitakin harvennuksista jääneitä pieniä lahoja puunrunkoja maassa. Kenttäkerroksessa mm. heinät, metsä- ja kangasmaitikka, saniaiset, vadelma, metsävarvut, mesiangervo, lillukka, käenkaali sekä paikoin hieman niittykasvillisuutta, mm. nurmitädyke, ahomansikka ja nuokkuhelmikkä. Alueella on muutamia kaskikiviraunioita sekä vanha, romahtanut lato.

b) Peltojen välissä sijaitseva ja niiden ympärillä kiertelevä reunavyöhyke/metsäsaareke, jonka itäosat ovat kasvillisuudeltaan monimuotoiset ja kerrokselliset. Puustossa on mm. koivut, pihlaja, kuusi, terttuselja ja pajut sekä erityisesti sähkölinjan alla vadelmapensaikkaa. Länsiosassa on pääasiassa yksipuolisempaa nuorta koivikkoa. Kenttäkerroksessa on mm. kastikat, maitohorsma ja koiranputki.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla, kaskihistoria.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla ja monimuotoisuutta lisäten mm. monilajista puu- ja pensaskasvillisuutta sekä lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä. Yksipuolisia kuusikkoa ja koivikko on hyvä hieman harventaa jättämällä puita sopiviin ryhmiin. Raivaustähteiden korjaaminen pois. Kiviraunioiden säästäminen ja kunnossa pitäminen.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen (pinta-alan ylittäessä metsäsaarekkeille asetetun enimmäispinta-alan, voi pellon reunasta hoitaa maksimissaan 20 metriä leveää reunavyöhykettä). Kohteelle 36.a myös perinnebiotooppien hoidon erityistuki mahdollinen (laidunnus).

35.a-b Reijolan metsäsaarekkeet
36.a-b Rauhalan metsäsaarekkeet

Kohde 37. Rauhalan metsälaitumet (a-b)

Laajahkon peltoaukean pohjoisreunalla sijaitsevat vanha metsälaidunalue sekä metsälaidunsaareke, jotka näkyvät myös kylätielle.

a) Vanhan metsälaitumen lähellä sijaitseva metsäsaareke, joka on joskus toiminut laitumena. Puusto on havupuuvaltaista, mutta saarekkeella kasvavat myös mm. koivut, pihlaja ja kataja. Kenttäkerros on kasvamassa umpeen, mm. vadelmaa, erilaisia putkikasveja, ohdakkeita sekä metsävarpuja on runsaasti. Laidunnuksen vaikutus on kuitenkin vielä näkyvässä, avoimemmilla kohdilla kenttäkerroksessa on edelleen runsaasti heiniä sekä hieman niittykasvillisuutta, mm. aitovirna, ahomansikka, nurmitädyke, niittysuolaheinä sekä rönsyleinikki.

b) Kylätieltä katsottaessa huomio kiinnittyy metsäsaarekkeen lisäksi peltojen keskelle työntyvällä niemekkeellä kasvavaan mäntyryhmään. Mäntyjen alla kasvaa runsaasti lehtipuuvesakkoa sekä muutama kuusi ja koivu. Kenttäkerroksessa on tavanomaista kangasmetsälajistoa. Pellon reunavyöhyke jatkuu kuusivaltaisena vanhana laidunalueena, joka sijaitsee metsäsaarekkeen takana. Laidunnuksesta kertovat vanhat ja jo maahan painuneet piikkilanka-aidan jäänteet sekä eläinten käyttämät polut. Kuusien lisäksi puustossa on joitakin mäntyjä ja koivuja. Kenttäkerroksessa mm. mustikka, metsä- ja kangasmaitikka sekä kastikat.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Laidunhistoria, sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla.

Hoitosuositus: Vanhoille laidunalueille parasta hoitoa olisi laidunnus. Alueita voidaan hoitaa myös raivaamalla reunavyöhykkeinä ja metsäsaarekkeena. Tiheimmiltä kohdilta ja erityisesti pellon reunoilta puustoa olisi hyvä hieman harventaa, jotta valoisuus lisääntyy. Avoimia kohtia voi myös tarvittaessa niittää. Raivaus- ja mahdollisten niittotähteiden korjaaminen pois. Kasvillisuuden monimuotoisuuden lisääminen säästämällä mm. marjovia lajeja ja lahopuita.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (metsäsaareke ja maksimissaan 20 metriä leveä pellon reunavyöhyke) tai perinnebiotooppien hoidon erityistuki (laidunnus).

Kohde 38. Rauhalan kosteikko

Käyttämättä jääneen pellon keskellä kulkee oja, joka kerää valumavesiä pelloilta ja laskee Joroisselän Hyviänlahteen. Ojan varressa on mm. pajupensaikkaa ja kenttäkerros on heinävaltainen. Vanhalla pellolla olisi hyvä kosteikon paikka.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Joroisselän vesiensuojelu.

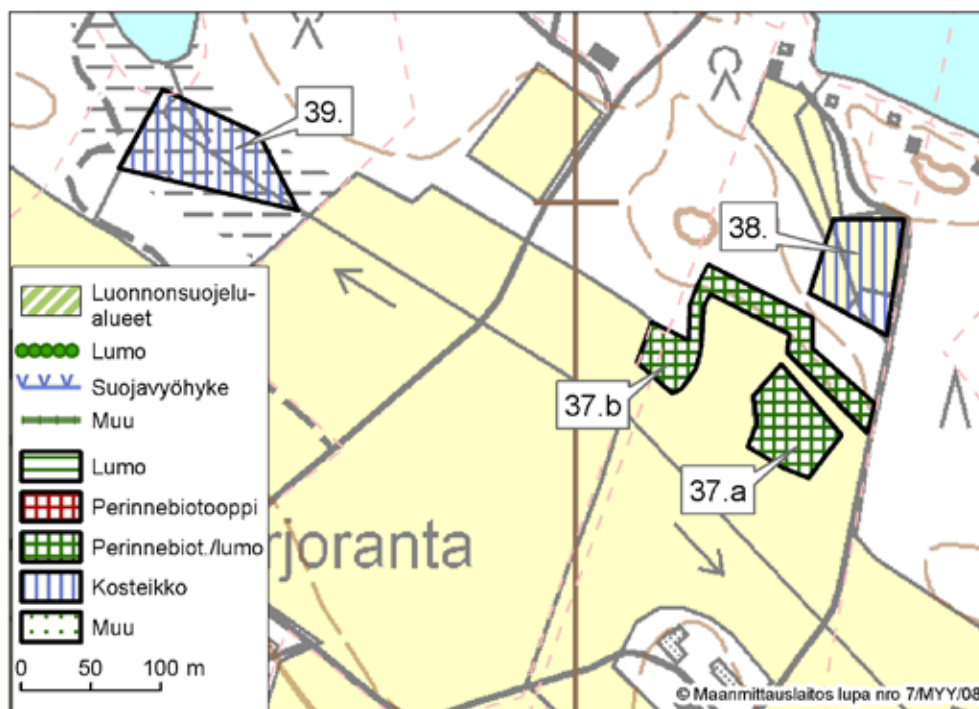
Rahoitusmuoto: Perustamisvaiheessa ei-tuotannollisten inventointien tuki ja jatkossa monivaikutteisen kosteikon hoitamisen erityistuki.

Kohde 39. Vaskelan kosteikko

Kaksi ojaa tuovat peltojen valumavesiä Joroisselän Marjoniemenlahteen, jossa linnusto on erityisen runsasta. Pesimälinnustossa tavallisimpien sorsalintujen lisäksi mm. silkkiuikku ja pikkulokki. Joroisselän ranta-alueiden ruovikoissa esiintyy myös mm. kaulushaikara ja ruokokerttunen. Ojien suulla, kosteassa rantametsikössä voisi olla hyvä kosteikon paikka.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Joroisselän vesiensuojelu.

Rahoitusmuoto: Perustamisvaiheessa ei-tuotannollisten inventointien tuki ja jatkossa monivaikutteisen kosteikon hoitamisen erityistuki.

37.a-b Rauhalan metsälaitumet
38. Rauhalan kosteikko
39. Vaskelan kosteikko

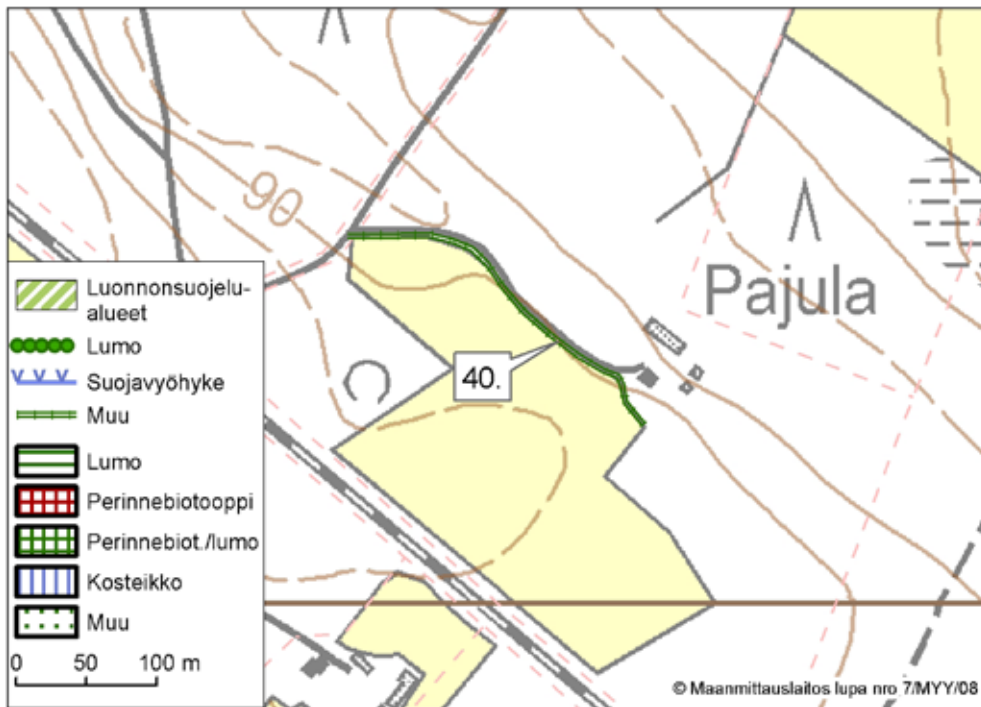
Kohde 40. Pajulan tienpiennarniitty

Pajulan tilalle menevän tien ja pellon väliin jäävä pitkä ja kapea piennar, jolla kasvaa monimuotoista niitty- ja ketokasvillisuutta. Piennar näkyy kokonaisuudessaan kau- niisti Kirkkolahdentielle. Piennar laskee tieltä pellolle päin ja suuntautuu etelään, joten se on aurinkoinen ja melko kuiva. Niittykasvillisuutta edustavat mm. poimuleh- det, peuran- ja harakankello, jänönsara, ahomansikka, paimenmatara, särmäkuisma, ruusuruoho, pukinjuuri, ketohopeahanhikki, ahosuolaheinä ja aitovirna. Myös ravin- teisuudesta kertovia lajeja on jonkun verran, mm. koiran- ja karhunputki, voikukat, maitohorsma ja mesiangervo. Kirkkolahdentien risteyksessä pientareella on myös yksittäinen maisemakoivu.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Alueen harvoja niittykasvillisuuden kohteita. Monimuo- toinen lajisto.

Hoitosuositus: Hoitaminen niittämällä niittykasvien siementämisen jälkeen. Rehe- viä kohtia ja ongelmakasveja voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Puiden ja pensaiden taimien poistaminen. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois. Maisemapuu kannattaa säilyttää.

Rahoitusmuoto: -

40. Pajulan tienpiennarniitty

Kohde 41. Pajalan reunavyöhyke ja metsäsaareke (a-b)

Korholantien läheisyydessä sijaitsevat reunavyöhyke ja metsäsaareke.

a) Pellon ja Kerisalongtien väliin jäävän metsäsaarekkeen pohjoiseen aukeava pellon-reunavyöhyke, jolla mm. suuret maisemamännyt sekä koivut ja pajut. Vanhan Kerisalongtien pohja sijaitsee metsäsaarekkeen keskellä, tilojen rajalla. Kenttäkerroksessa vadelmapusikkaa sekä mm. maitohorsma, koiranputki ja mesiangervo.

b) Peltojen keskellä sijaitseva ja kylätiehen rajautuva metsäsaareke, jolla on myös vanhan ladon rauniot. Puu- ja pensaskasvillisuus on monimuotoista, saarekkeella on suuria maisemamäntyjä sekä mm. koivut ja pajut. Alue jatkuu kylätien varressa tienpientareena, jossa muutamia koivuja sekä pajupensaita. Kenttäkerroksessa vadelmapusikkaa sekä mm. maitohorsma, koiranputki ja mesiangervo.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla. Monimuotoisuuden lisääminen mm. säästämällä lahopuita ja marjovia lajeja. Maisemapuita on hyvä ottaa esille raivaamalla niiden ympäriltä muuta pienempää puustoa. Vanha tienpohja on hyvä säilyttää näkyvissä ja pitää tienpohjaa sekä sen ja pellon välistä reunusta avoimempana. Raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 42. Kerisalongtien peltoniitty ja reunavyöhyke (a-b)

Kerisalongtien varressa sijaitseva maisemallisesti kaunis pieni peltoniitty, joka on jäänyt pois peltoviljelystä n. 15 vuotta sitten Kerisalongtien uuden linjauksen takia sekä sen reunalla sijaitseva metsän reunavyöhyke, jolla on vanhaa Kerisalongtien pohjaa.

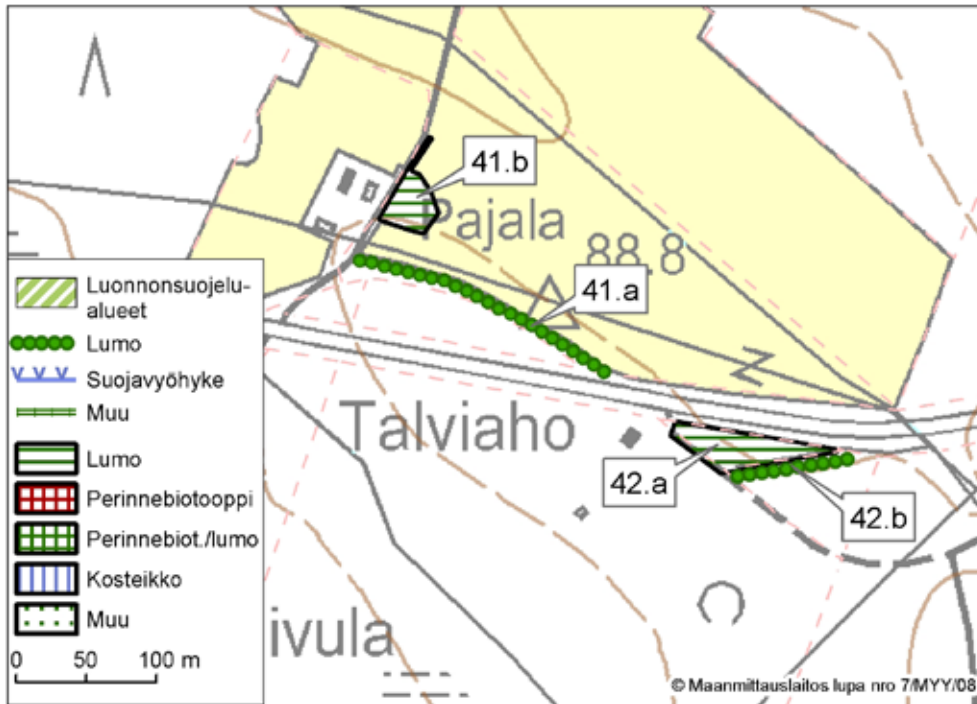
a) Pieni peltoalue, jota on hoidettu niittämällä, eikä sitä ole 15 vuoteen lannoitettu tai muokattu. Kasvillisuus on edelleen rehevää, mutta muuttumassa niittymäiseksi, heinien lisäksi mm. poimulehdet, niittyleinikki, aitovirna, päivänkakkara, harakankello, särmäkuisma, nurmitädyke, paimenmatara, ruusuruoho, iso- ja pikkulaukku sekä apilat. Ravinteisuutta ilmentävät mm. runsaana esiintyvät koiran- ja vuohenputki sekä voikukat.

b) Peltoniityn ja metsän välinen reunavyöhyke, jossa on monimuotoista puu- ja pensaskerrosta, mm. pajut, koivut, kuusi, pihlaja, punaherukka sekä suuri maisemamänty. Kenttäkerroksessa on pääasiassa mm. metsävarvut, vadelma ja maitohorsma, lisäksi Vanhan Kerisalongtien pohjalla on runsaasti niittykasvillisuutta.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla Kerisalongtien tiemaisemassa.

Hoitosuositus: Peltoniityn hoitaminen niittämällä loppukesästä niittykasvien siementämisen jälkeen. Rehevämpiä kohtia voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Reunavyöhykkeen hoitaminen raivaamalla. Maisemapuita voi ottaa esille raivaamalla niiden ympäriltä pienempää puustoa ja pensaita. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

41.a-b Pajalan reunavyöhyke ja metsäsaareke
42.a-b Kerisalontien peltoniitty ja reunavyöhyke

Kohde 43. Enojoen reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet (a-c)

Kerisalontiehen rajautuvat ja sille näkyvät peltojen reunavyöhykkeet sekä metsäsaarekkeet.

a) Pellon ja Enojoentien väliin jäävä alue, jolla on monimuotoista ja kerroksellista puustoa ja pensaikkoa, mm. koivut, kuusi, mänty, haapa, pihlaja, harmaaleppä ja pajut, sekä pelloilta nostetuista kivistä muodostuneita kiviraunioita. Alue jatkuu puustoltaan yksipuolisempänä reunavyöhykkeenä Kerisalontien varressa.

b) Pellon ja Enojoentien väliin jäävä metsäsaareke/reunavyöhyke, jonka läpi eteläreunassa kulkee vanhan kylätien pohja. Vanhan tien pohja on valoisa ja hiekkainen, joten sille on muodostunut jonkin verran niittykasvillisuutta, mm. särmäkuisma, ahomansikka, harakankello, pukinjuuri, siankärsämö, niittyhumala, niittynätkelmä, päivänkakkara ja puna-apila. Metsäsaarekkeen puusto on tällä hetkellä melko nuorta, mm. mänty, koivu, kataja ja haaparyhmä sekä muutama isompi mänty. Saarekkeen lähellä on myös pellon keskellä sijaitseva pieni saareke, jossa muutamia puita ja pensaita (alle 0,05 ha).

c) Kerisalontien ja peltojen väliin jäävä metsäsaareke, jonka reunassa pellolta nostetuista kivistä muodostunutta kivirauniota. Puusto on lehtipuuvältaista, mm. koivut, pihlaja, kuusi, haapa ja pajut. Kenttäkerroksessa on lähinnä vadelmaa, kastikoita ja maitikoita.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla Kerisalontien tiemaisemassa.

Hoitosuositus: Alueiden hoitaminen raivaamalla. Kerisalontien varressa sijaitsevien reunavyöhykkeiden puustoa olisi hyvä hieman harventaa ja raivaamalla pitää niitä puoliavoimena, jotta maisema tieltä laajoille peltoaukeille ei peittyisi. Monimuotoi-

suuden lisääminen säästämällä mm. lahopuita sekä marjovia lajeja. Isompia maisemapuita voi ottaa esille raivaamalla niiden ympäriltä pienempää puustoa ja pensaita. Niittykasvillisuuden monipuolistamiseksi avoimien kohtien (erityisesti vanhan tien pohjan) niittäminen. Avoimia kohtia ympäröivää puustoa ja pensaikkoa on hyvä raivata, jotta valoisuus lisääntyy. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 44. Enojoen peltoniitty ja reunavyöhyke

Kerisalontiehen, Enojentiehen ja Enojokeen rajautuva maaperältään kuivahko pelto, jonka kasvillisuus on monimuotoista ja muodostunut niittymäiseksi. Kasvillisuudessa mm. hiirenvirna, niittynätkelmä, ruusuruoho, särmäkuisma, aitivirna, heinätahtimö, niittyleinikki, päivänkakkara, paimenmatara, harakankello, nurmitädyke, komealupiini sekä huomionarvoinen ketoneilikka (kasvillisuus mahdollisesti kylvöalkuperää?). Myös ravinteisuutta ilmentäviä lajeja on jonkin verran, mm. nokkonen, ohdakkeet, voikukat ja koiranputki. Peltoa on hoidettu niittämällä, mutta niittotähteet on jätetty maahan. Peltoa ei ole ainakaan 5 vuoteen lannoitettu tai muokattu. Peltolohkon ja Enojoen välillä sijaitseva kapeahko reunavyöhyke on puustoltaan monimuotoinen.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla Kerisalontien tiemaisemassa. Niittykasvillisuus.

Hoitosuositus: Peltoniityn niittäminen niittykasvien siementämisen jälkeen. Rehevämpiä kohtia ja ongelmakasvillisuutta (kuten nokkonen, lupiini) voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Joen reunuksen hoitaminen raivaamalla. Puustoa voi hieman harventaa, mutta joenpenkalle on hyvä jättää monimuotoista puu- ja pensaskasvillisuutta sitomaan maaperää. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois. Lupiinin leviämisen estäminen.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 45. Enojoen suojavyöhykkeet/reunavyöhykkeet

Enojoen varrella sijaitseville usean maanomistajan pelloille olisi hyvä perustaa keskimäärin vähintään 15 metrin suojavyöhykkeet. Suojavyöhykkeen perustamisella voidaan myös suoristaa peltolohkojen mutkittelevia reunoja, mikä helpottaa viljelytoimia. Suojavyöhykkeen hoitoon voidaan liittää sen ja vesistön väliin jäävällä luonnontilaisella alueella tehtävät kasvillisuuden hoitotoimet. Pienet peltolohkot voidaan sisällyttää sopimuksen myös tarvittaessa kokonaan.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Joroisselän vesiensuojelu.

Hoitosuositus: Joen pengertä on jyrkkä ja penkereellä kasvavat pensaat ja puut sitovat maa-ainesta juurillaan ja estävät reunuksen eroosiota ja sortumista. Pensaita ja puita voi hieman harventaa tai raivata, jotta maisema ei aivan umpeutuisi. Sellaiseen kohtaan rantapengertä, jolta kasvillisuus puuttuu ja joka helposti sortuu, voidaan tarvittaessa istuttaa pieninä luontaisryhminä kotimaisia, luonnonvaraisia pensaita ja puita. Muuten hoito suojavyöhykesopimusehtojen mukaisesti.

Rahoitusmuoto: Suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito. Vaihtoehtoisesti pellon ja joen väliselle reunavyöhykkeelle luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 46. Hautalahden lato ympäristöineen

Pellon reunavyöhykkeellä sijaitseva lato, jonka ympärillä on monimuotoista puu- ja pensaskasvillisuutta, mm. koivut, kuusi, haapa, harmaaleppä ja pajut. Kenttäkerroksessa lähinnä suurruohoja, mm. maitohorsma, ranta-alpi, koiranputki sekä vadelmaa ja nurmilauhaa. Supikoirien jälkiä näkyi läheisellä pellolla.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Näkyy pellon yli junaradalle. Vanha rakennus.

Hoitosuositus: Reunavyöhykkeen hoitaminen raivaamalla ja mahdollisuuksien mukaan avoimia kohtia niittämällä. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois.

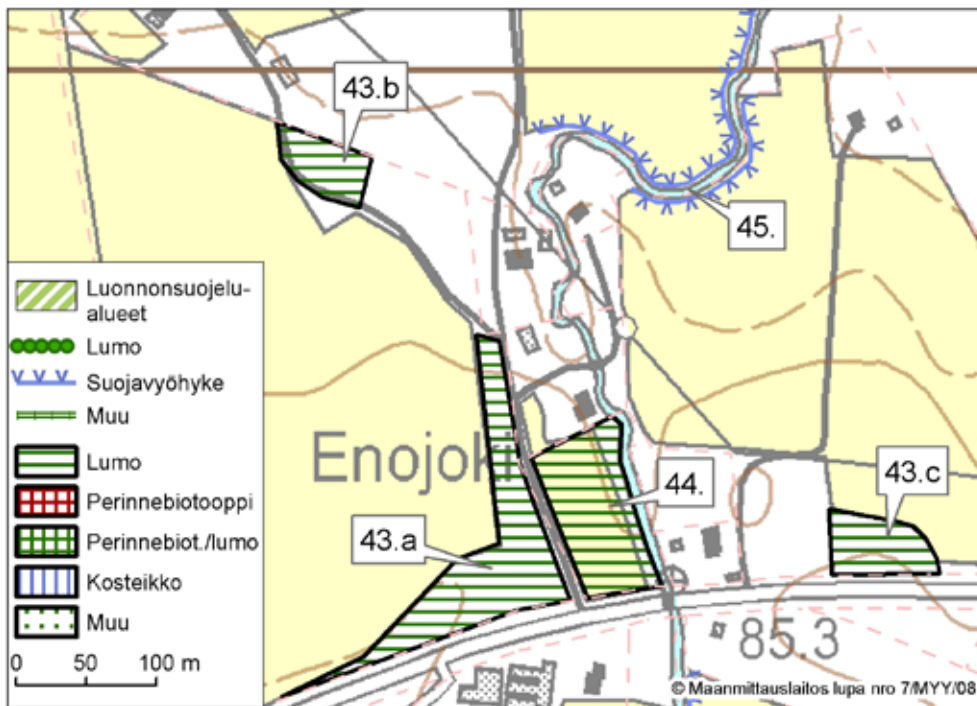
Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 47. Enojoen suun kosteikko

Enojoen varressa pellon kulmauksessa sijaitsee vanha "laskeutusallas", josta on kaivettu maata viereisille pelloille. Enojoen varressa sijaitsevat pellot ovat myöskin jääneet viljelemättä kosteuden takia. Altaasta ja viereisistä kosteista pelloista voisi saada muokkaamalla hyvän kosteikkoalueen.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Lähellä sijaitsee rantayleiskaavan merkittävä luontokohde Enojoen suun luhta (arvokas pienvesistö ja luonnontilaisena säilytettävä alue).

Rahoitusmuoto: Perustamisvaiheessa ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa monivaikutteisen kosteikon hoitamisen erityistuki.

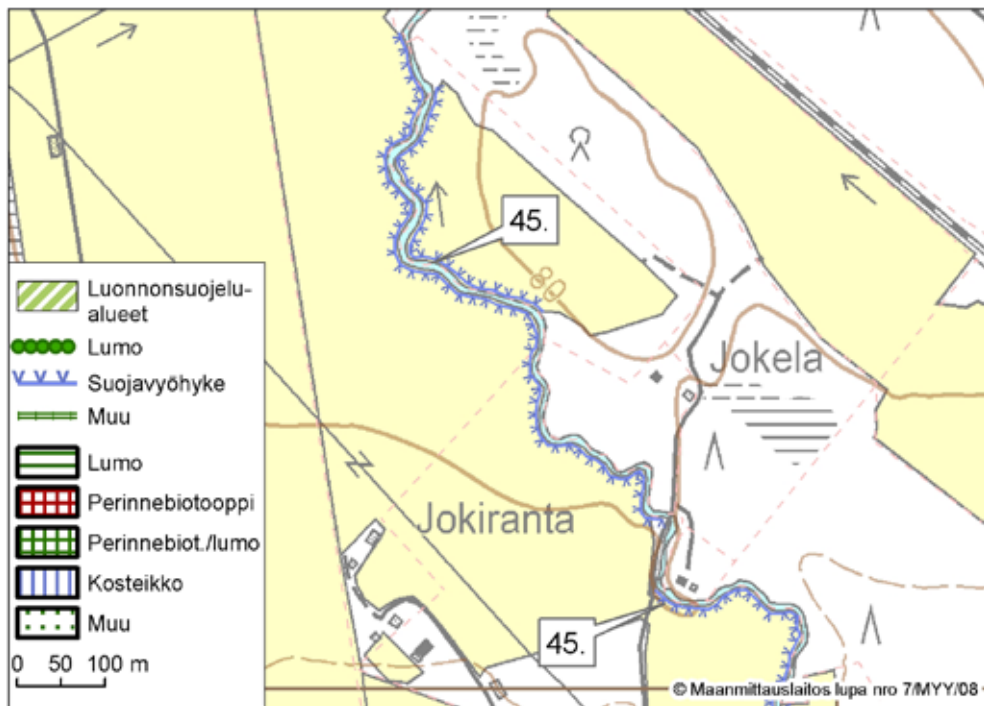
43.a-c Enojoen reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet

44. Enojoen peltoniitty ja reunavyöhyke

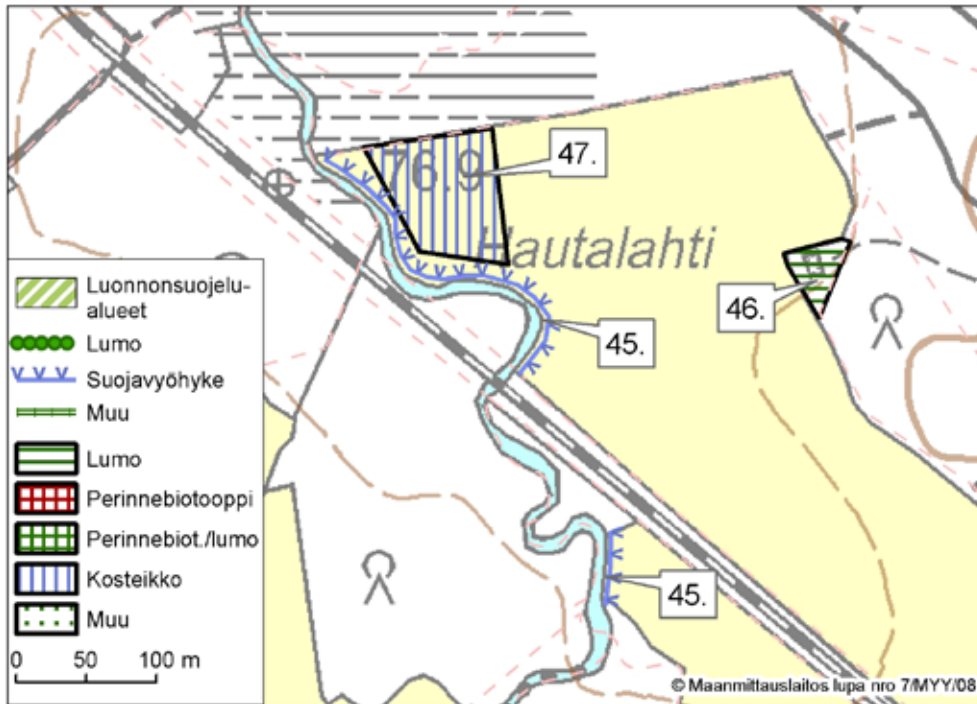
45. Enojoen suojavaiohykkeet/reunavyöhykkeet

45. Enojoen suojavyöhykkeet/reunavyöhykkeet

45. Enojoen suojavyöhykkeet/reunavyöhykkeet

45. Enojoen suojavyöhykkeet/reunavyöhykkeet
 46. Hautalahden lato ympäristöineen
 47. Enojoen suun kosteikko

Kohde 48. Rauhalan metsälaidun

Havupuuvaltainen ja kosteahko, rinteiden alaosassa sijaitseva metsälaidunalue, jota vielä muutama vuosi sitten on laidunnettu. Alueella sijaitsee myös lähteistä vetensä saava kaivettu allas, jossa on vesikasvillisuutta. Puustossa on mm. kuusi, mänty ja harmaaleppä. Kenttäkerroksessa on metsävarpujen lisäksi mm. nurmilauha, maari-ankämmekki, ahomansikka, jänönsara ja nurmipiippo.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Vesiallas lisää alueen monimuotoisuutta, laidunhistoriaa.

Hoitosuositus: Vanhojen laidunalueiden parasta hoitoa olisi laidunnuksen uudelleen aloittaminen. Reunavyöhykettä voi hoitaa myös raivaamalla ja avoimia kohtia niittämällä. Monimuotoisuuden lisääminen mm. lahoppuita ja marjovia lajeja säästämällä. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois alueelta.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (maksimissaan 20 metriä leveä pellon reunavyöhyke) tai perinnebiotoppien hoidon erityistuki (laidunnus).

Kohde 49. Rauhalan metsälaidunsaareke

Peltojen väliin jäävä kumpare, jota on vielä muutama vuosi sitten laidunnettu. Puusto on havupuuvaltainen, mm. mänty, kuusi ja kataja. Alueen keskiosassa on avoin alue, jonka kasvillisuus on heinävaltaista. Kenttäkerroksessa on pääasiassa mm. metsävarpuja, käenkaali, kultapiisku, metsäkastikka, maitohorsma, nokkonen, syysmaitiainen ja puna-apila. Lisäksi paikoitellen on hieman niittykasvillisuutta, mm. nurmirölli, siankärsämä, paimenmatara, nurmitädyke ja ahomansikka.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Laidunhistoria.

Hoitosuositus: Vanhojen laidunalueiden parasta hoitoa olisi laidunnuksen uudelleen aloittaminen. Metsäsaareketta voi hoitaa myös raivaamalla ja avoimia kohtia niittämällä. Monimuotoisuuden lisääminen monimuotoista mm. lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki tai perinnebiotoppien hoidon erityistuki (laidunnus).

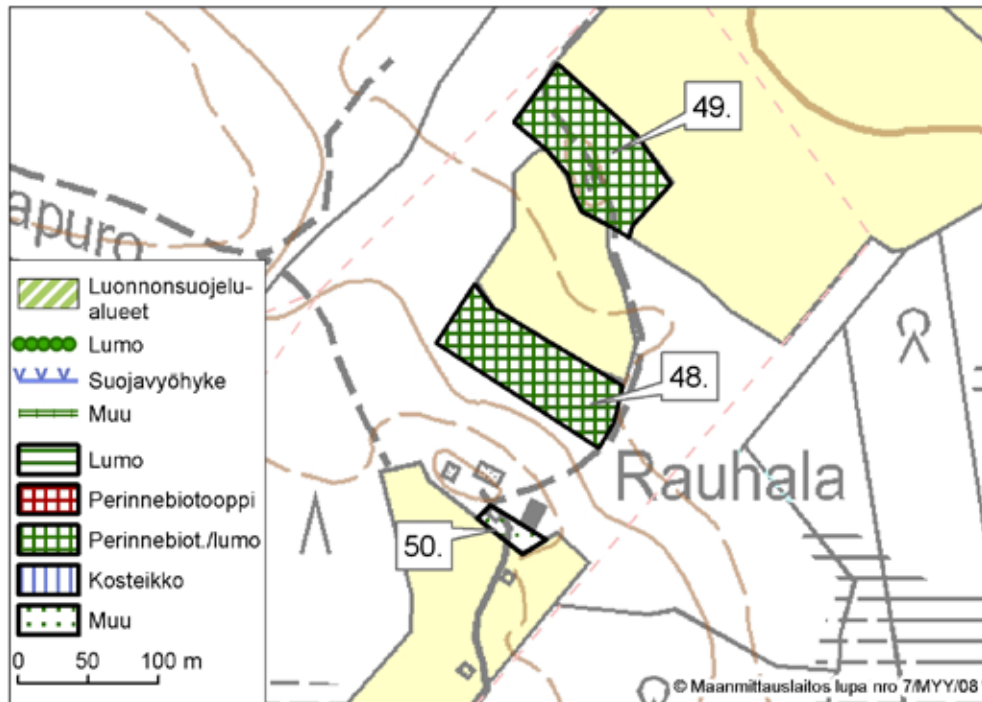
Kohde 50. Rauhalan pihaniitty

Tilatien molemmin puolin pellon reunassa sijaitseva pihanurmikko, jota on hoidettu niittämällä kerran kesässä. Pellon reunalla on myös vanha aitta. Alueella on heinä- ja niittykasvillisuutta, mm. ketohopeahanhikki, keltamaksaruoho, pukinjuuri, ruusu ruoho, ahomansikka, harakankello, siankärsämö, nurmitädyke sekä valkoinen lehtosinilatva aitan luona.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Niittylajisto.

Hoitosuositus: Niittäminen niittykasvien siementämisen jälkeen ja niittotähteen korjaaminen pois. Reheviä kohtia ja ongelmakasveja voi tarvittaessa niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä.

Rahoitusmuoto: -

48. Rauhalan metsälaidun

49. Rauhalan metsälaidunsaareke

50. Rauhalan pihaniitty

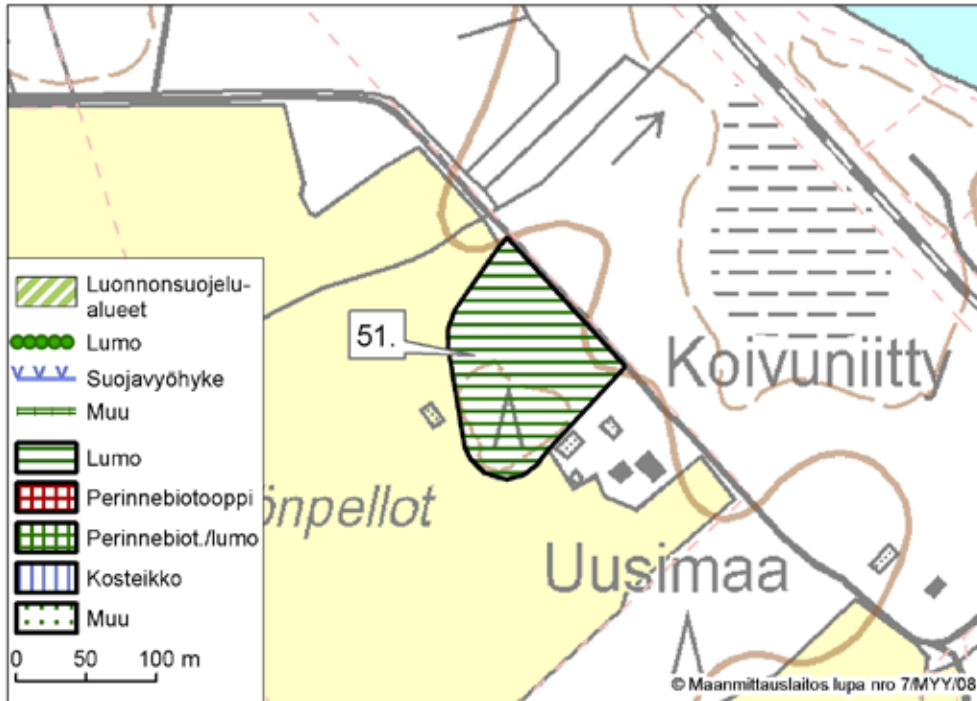
Kohde 51. Koivuniityn metsälaidunsaareke

Tilakeskukseen, peltoihin ja kylätiehen rajautuva suurehko metsäsaareke, joka vielä muutamia vuosia sitten on ollut laidunnettuna peltojen yhteydessä. Metsäsaareke on laaja kumpare, jolla kasvaa isoa männikköä. Kenttäkerroksessa on metsävarpujen lisäksi mm. nurmi- ja metsälauhaa sekä maitikoita. Metsäsaarekkeen vieressä pellon keskellä on lato.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Laidunhistoria.

Hoitosuositus: Alueen kenttäkerroksen pitäminen matalana vesakkoa raivaamalla. Alueelle voi jättää myös monimuotoista pensaskerrosta ja marjovia lajeja, jotka lisäävät alueen arvoa luonnon monimuotoisuuden kannalta. Raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (pinta-alan ylittäessä metsäsaarekkeille asetetun enimmäispinta-alan, voi pellon reunasta hoitaa maksimissaan 20 metriä leveää reunavyöhykettä).

51. Koivuniityn metsälaidunsaareke

Kohde 52. Metsolan reunavyöhyke

Pellon lounaaseen avautuva reunavyöhyke, jota laidunnetaan pellon yhteydessä. Puustona männyn ja kuusen lisäksi pihlaja, kenttäkerroksen kasvillisuus on rehevää ja heinävaltaista sekä paikoin hyvin kulunutta, mm. nurmilauha, syysmaitainen, voikukat ja piharatamo. Pellonpientareella on näkyvä kivimuodostelma, joka ilmeisesti on muinaisrantaa.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Muinaisranta.

Hoitosuositus: Laidunnuksen jatkaminen. Mahdollisesti laidunnetun metsäalueen laajentaminen, jotta kulutus kohdistuisi laajemmalle alueelle. Laidunnuksen lisäksi ongelmakasveja (esim. nokkonen) olisi hyvä niittää. Tarvittaessa vesakon raivausta. Niitto- ja raivaustöiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 53. Multatien metsäsaareke ja puukujanne reunavyöhykkeineen (a-c)

Kahdelle tilalle menevän tien varrella sijaitseva metsäsaareke sekä puukujanteen ja reunavyöhykkeiden yhdistelmä. Puukujanne ja osa reunavyöhykkeistä sijaitsee kahden tilan mailla sekä tilojen rajalla.

a) Pieni ja korkea metsäsaareke tien ja pellon välissä. Puustossa on mm. haapa, kuusi, koivu ja mänty. Kenttäkerroksessa lähinnä metsävarpuja ja kastikoita, tienpientareella hieman niittykasvillisuutta.

b) Multatien länsipuolella tien ja pellon väliin jää korkea kuusivaltainen kumpare, jonka puustossa on myös mm. koivuja ja erilaisia pensaita, kenttäkerroksessa mm. kastikat, metsävarvut ja kieli.

c) Tilatien molemmin puolin on pääasiassa koivuista muodostuvaa puukujannetta, jonka tien itäpuolinen osa jatkuu Multatien varressa pidemmälle. Multatien itäpuolella, pellon reunalla on myös kivirauniota.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti näkyvällä paikalla.

Hoitosuositus: Puukujanteen säilyttäminen ja tarvittaessa uusiminen. Koivujen väleissä on hyvä raivata pois muuta puustoa, kuten kuusentaimia. Alueiden hoitaminen raivaamalla sekä puukujanteen alla sijaitsevaa tienpiennarta niittämällä. Reunavyöhykkeiltä voi poistaa joitakin varjostavia kuusia ja monimuotoisuutta on hyvä lisätä mm. lahopuita ja marjovia lajeja säästämällä. Raivaus- ja niittotöiden korjaaminen pois.

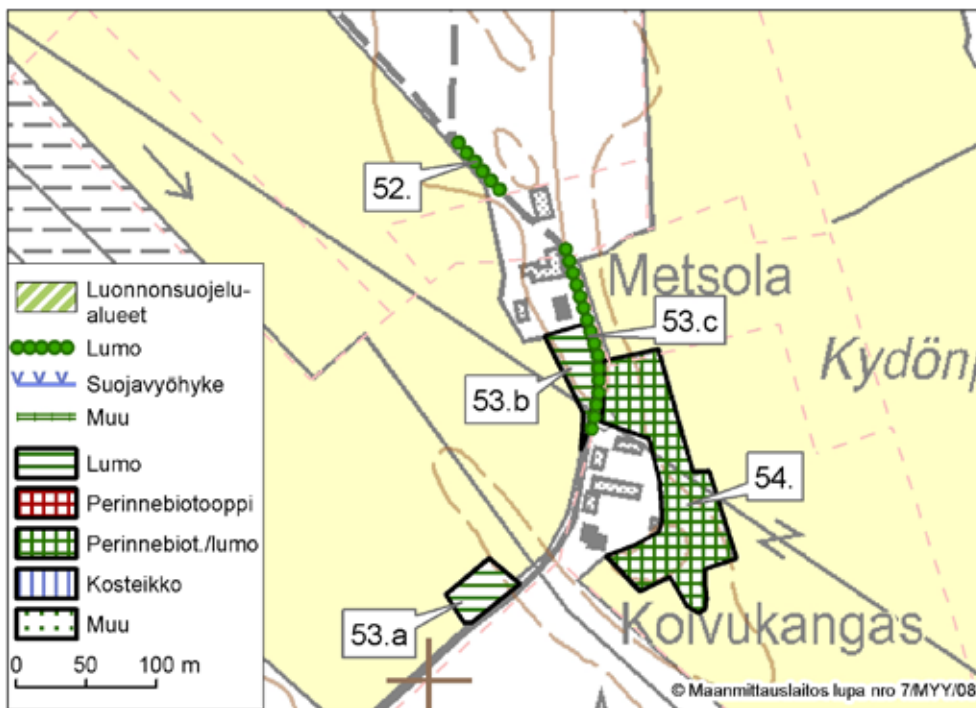
Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 54. Koivukankaan laitumet

Tilakeskuksen ympärillä sijaitsevat, peltoihin ja Multatiehen rajautuvat, vanhat laidunalueet, joilla laidunnusta on viimeksi ollut n. 20-30 vuotta sitten. Avoimia alueita on sen jälkeen välillä niitetty. Eteläosa on havupuuvaltainen ja kenttäkerroksessa on vielä jäljellä laidunnuksen merkkejä, mm. ahomansikkaa on paikoin runsaasti. Paikoin vadelmapusikot ja muu korkea kasvillisuus ovat vallanneet alaa. Alueen itäreunalla ja pohjoisosassa on avoimia alueita, joiden kasvillisuus on rehevää, mm. nurmilauha, koiranputki ja maitohorsma, mutta esim. tien lähellä sijaitsevan kumppareen luona on hieman niittykasvillisuutta, mm. ahomansikka, siiankärsä, syys-

maitiainen, nurmirölli, nurmitädyke, heinätahtimö, kangasmaitikka ja valkoapila. Alueen itäreunalla, pohjoisosassa sekä tien varrella on kiviraunioita, joilla kasvaa monimuotoista puustoa mm. haapa, koivut, pajut, kuusi, koivu, pihlaja sekä suuria maisemapuita, kuten vankkaoksainen mänty. Alue jatkuu Multatien puukujanteena tien reunassa. Alueen eteläkärjen lähellä on pellon keskellä pieni kivinen ja puustoinen saareke, jota ei ole merkitty karttoihin (alle 0,05 ha).

Arvoon vaikuttavat tekijät: Laidunhistoria, avoimilla kohdilla mesikasvien runsaus.
Hoitosuositus: Vanhojen laidunalueiden parasta hoitoa olisi laidunnuksen uudelleen aloittaminen. Alueita voidaan hoitaa myös reunavyöhykkeinä/metsäsaarekkeina. Puustoisten alueiden hoitaminen raivaamalla monimuotoisuutta lisäten, mm. säästämällä marjovia lajeja ja lahopuita. Avoimien kohtien hoito niittämällä niittykasvien siementämisen jälkeen. Reheviä kohtia ja ongelmakasveja voi loppukesästä tapahtuvan niiton tai laidunnuksen lisäksi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois.
Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki tai perinnebiotooppien hoidon erityistuki (laidunnus).

52. Metsolan reunavyöhyke
 53.a-c Multatien metsäsaareke ja puukujanne reunavyöhykkeineen
 54. Koivukankaan laitumet

Kohde 55. Raiskinraivion laidunmetsät (a-c)

Peltolaitumien yhteydessä laidunnetut metsäalueet, jotka sijaitsevat kylätien varrella. Puusto on pääosin havupuuvaltaista ja osittain metsätaloudellisesti hoidettua.

a) Pellon ja metsän välissä sijaitseva laidun, jolta puusto on hakattu pois n. 20 vuotta sitten. Alueen pohjoisosa on avoimempaa ja sillä on runsaasti kuusentaimia sekä reunaosissa hieman muuta puustoa ja pensaita. Eteläosa tien vieressä on puustoisempi, jossa sekapuustoa. Kenttäkerros on rehevää, mutta muuttunut niittymäiseksi, mm. sarjakeltano, metsäkurjenpolvi, ahomansikka, siankärsämö, valkoapila, niittyleinikki,

piharatamo, voikukat, ahosuolaheinä, nurmilauha, nurmirölli, rohto- ja nurmitädyke sekä vuohenputki

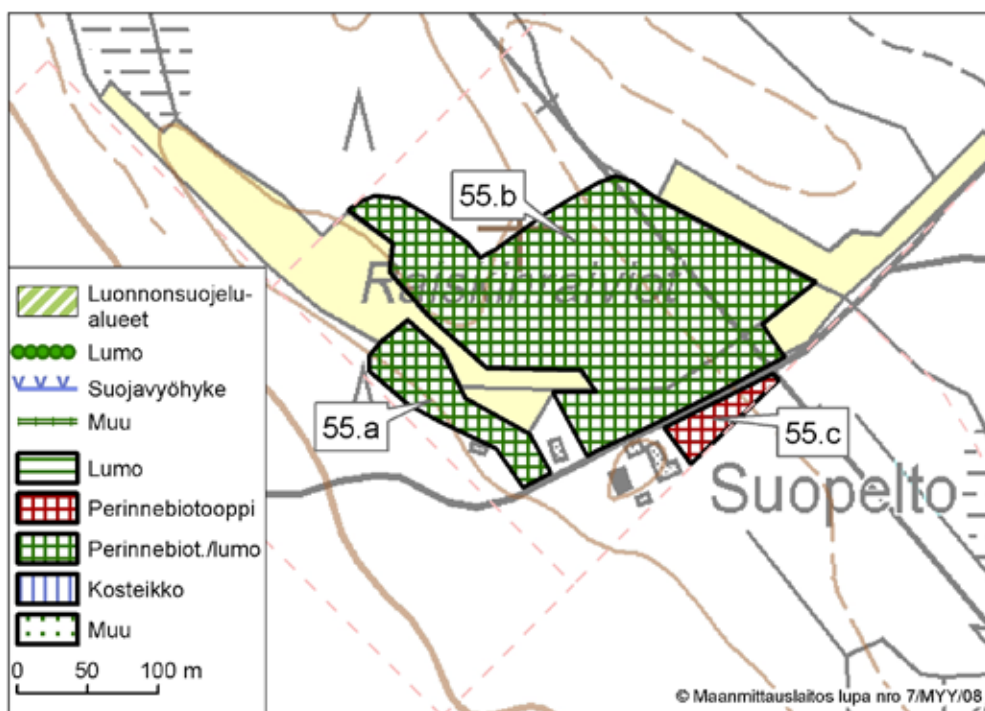
b) Peltojen keskellä sijaitseva laidunnettu metsäalue. Länsireunassa on kuusentaimikkoa, jonka kenttäkerros on rehevää, mutta muuttunut heinäiseksi ja niittymäiseksi, mm. nurmitädyke, oravanmarja, siankärsämö, niittyleinikki, niittyhumala, piharatamo, valkoapila, metsä- ja kangasmaitikka sekä puolukka. Itäreunassa pellon ja sähkölinjan välissä on puustoltaan edustavin sekapuustoinen alue, jonka aluskasvillisuus on heinäistä. Sähkölinjan kohdalla on avoin alue, jonka kasvillisuus on rehevää. Tilakeskuksen lähellä tien varressa on avoimempi ja kosteampi kohta, jonka kasvillisuus on rehevää ja kulunutta.

c) Kylätien varrella sijaitseva pieni sekapuustoinen hakamaa, jota käytetään eläinten jaloittelutarhana myös talvisin. Kasvillisuus on rehevää ja nurmilauhavaltaista, mutta puuston rakenne on hakamainen, puustossa mm. koivut, kuusi, mänty ja harmaaleppä.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Alueen ainoita edelleen käytössä olevia metsälaidunalueita.

Hoitosuositus: Laidunnuksen jatkaminen. Tiheimmiltä kohdilta puuston harventaminen ryhmittäisesti siten, että sopivien puuryhmien väleihin muodostuu aukeampia kohtia. Puulajiston monimuotoisuuden lisääminen. Vesakon raivaaminen ja kuusetumisen ehkäiseminen kuusentaimia poistamalla, raivaustähteiden korjaaminen pois. Ravinteisuuden vähentämiseksi metsälaidunalueet olisi hyvä aidata erilleen pelto-laitumista ja laiduntaa ilman lisäravintoa. Jos erilleen aitaaminen ei ole mahdollista, voidaan peltojen reuna-alueita hoitaa reunavyöhykkeinä.

Rahoitusmuoto: Perinnebiotooppien hoidon erityistuki. Metsäalueet eivät kaikilta osin välttämättä täytä tukiehtoja. Vaihtoehtoisesti peltojen reuna-alueille luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (maksimissaan 20 metriä leveä pellon reunavyöhyke).

55.a-c Raiskinraivion laidunmetsät

Kohde 56. Lepikkosuon metsälaidunsaarekkeet (a-b)

Peltojen keskellä sijaitsevat suurehkot metsälaidunsaarekkeet.

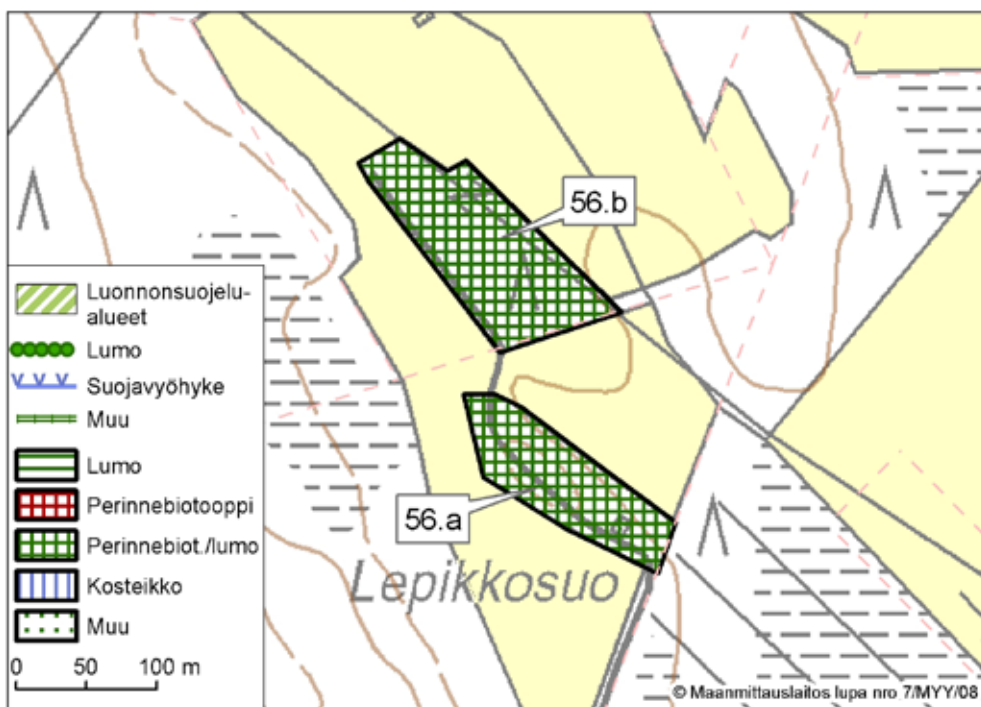
a) Saareke on ollut laidunnettuna pitkään. Saarekkeella on lato ja sen läpi kulkee peltotie. Puustossa on mm. koivut, kuusi, mänty, pihlaja, harmaaleppä ja kataja. Kenttäkerroksessa on metsävarpujen lisäksi jonkin verran rehevää heinä- ja niittykasvillisuutta, mm. harakankello, valkoapila, nurmi- ja metsälauha, oravanmarja.

b) Metsäsaareke on laidunnettu vain silloin tällöin ja kenttäkerroksessa onkin pääasiassa metsävarpuja, joiden lisäksi mm. metsälauha, lillukka, kastikat. Puusto on mäntyvaltainen, myös kuusi, koivut, pihlaja, haapa, harmaaleppä ja kataja. Saarekkeen etelälaidalla on ladottua kiviaitaa ja koillisreunalla kulkee sähkölinja, jonka alla kasvaa pajupusikkaa. Pajupensaiden seassa on kuitenkin hieman niittykasvillisuutta, mm. nurmikaunokki ja päivänkakkara.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Laidunhistoria, kiviaita.

Hoitosuositus: Laidunnuksen järjestäminen vuosittain. Monimuotoisuuden lisääminen mm. marjovia lajeja ja lahopuita säästämällä. Vesakon raivaaminen ja kuusettumisen ehkäiseminen kuusentaimia poistamalla, erityisesti sähkölinjan alta ja muualtakin avoimemmilta kohdilta on hyvä raivata puustoa, jotta valoisuus lisääntyisi. Raivaustähteiden korjaaminen pois. Kiviaidan säästäminen ja kunnossapitäminen. Ravinteisuuden vähentämiseksi ja kasvillisuuden monimuotoisuuden lisäämiseksi metsälaidunalueet olisi hyvä aidata erilleen peltolaitumista ja laiduntaa ilman lisäravintoa. Jos erilleen aitaaminen ei ole mahdollista, voidaan alueita hoitaa metsäsaarekkeina.

Rahoitusmuoto: Perinnebiotooppien hoidon tai luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

56.a-b Lepikkosuon metsälaidunsaarekkeet

Kohde 57. Ylälinnan niitty ja metsälaitumet (a-b) (*)

Tilakeskuksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat, vuonna 2008 inventoidut, niitty ja metsälaitumet. Alueiden laidunhistoria on pitkä ja ne ovat viime vuosiin saakka olleet yhtäjaksoisesti laidunnettuina.

a) Tilakeskuksen takana sijaitseva kivinen niitty ja sitä ympäröivä metsälaidun, jotka rajautuvat peltoihin sekä metsätalousmetsiin. Niityllä monimuotoista ja edustavaa keto- ja niittykasvillisuutta mm. poimulehdet, ruusu ruoho, pukinjuuri, peurankello, ahomansikka, paimenmatara, särmäkuisma, päivänkakkara, huopakeltano sekä huomionarvoiset aholeinikki, ketoneilikka ja ketokaunokki. Niityn etelä- ja itäreunoilla on rehevämpiä kohtia, joissa mm. vadelmaa sekä korkeaa heinä- ja suurruohokasvillisuutta. Niittyä rajaa pihapiiristä matala kuusiaita ja kiviaita pisteaitoiteen. Metsälaitumen itäosa on puustoltaan havupuuvaltainen. Alueen läntisin osa on vanhaa kaskiahoa, mutta joka ei vuosiin ole ollut laidunnettuna. Metsälaitumen alueella on useita niittyaukkoja, joilla hieman niittykasvillisuutta, mm. särmäkuisma, ruusu ruoho ja nurmitädyke. Metsälaitumen itäosien pellon reunassa sijaitsevat reunavyöhykkeet näkyvät kylätielle ja niillä on useampia suuria maisemapuita, mm. mäntyjä, pihlajia ja koivuja. Pellon reunassa on kiviraunioita ja koko metsälaitumen alueella kaskikivikasveja.

b) Linnantien varrella sijaitseva pieni havupuuvaltainen hakamaa, joka tien lisäksi rajautuu navetan takana oleviin tarha-alueisiin sekä metsätalousmetsiin. Kasvillisuus on suurelta osin rehevöitynyttä lisäruekinnan vuoksi, ravinteisuutta ilmentävät mm. nokkonen, koiranputki ja ohdakkeet. Edustavin osa on Linnantien lähellä, jossa kenttäkerroksessa on mm. niittyhumala, niitty- ja rönsyleinikki, harakankello, särmäkuisma, ahosuolaheinä, metsä- ja kangasmaitikka, päivänkakkara, nurmitädyke, poimulehdet ja tuoksusimake.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Inventoidut perinnemaisemat (P), monimuotoinen lajistot, huomionarvoiset lajit, kaski- ja laidunhistoria.

Hoitosuositus: Alueiden parasta hoitoa olisi laidunnus. Rehevöitymisen estämiseksi alueet tulisi laiduntaa erillään peltolaitumista eikä alueille tulisi viedä lisäravintoa. Rehevämpikasvuisia kohtia ja ongelmakasveja (kuten vadelma, nokkonen, ohdakkeet, koiranputki) olisi hyvä laidunnuksen lisäksi niittää. Metsälaidunalueita olisi hyvä hieman harventaa, jotta valoisuus lisääntyisi ja aluskasvillisuus runsastuisi. Harvennusta on hyvä tehdä erityisesti niittyaukkojen ympäriltä ja jättämällä puita sopiviin ryhmiin. Monimuotoisuuden lisääminen mm. säästämällä lahopuita. Pellon reunalla ja reunavyöhykkeellä kasvavat isommat ja tuuheat maisemapuut ja –pensaat on hyvä säästää ja niitä voi ottaa esille raivaamalla niiden ympäriltä pienempiä puita ja pensaita pois. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois. Kiviaitojen, raunioiden ja –kasojen säilyttäminen ja kunnossapitäminen. Niittyä ja pellon reunavyöhykkeitä voidaan vaihtoehtoisesti hoitaa niittämällä sekä raivaamalla.

Rahoitusmuoto: Perustamiseen ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa perinnebiotooppien hoidon erityistuki. Vaihtoehtoisesti luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki (maksimissaan 20 metriä leveä pellon reunavyöhyke).

Kohde 58. Ylälinnan metsäsaarekkeet ja reunavyöhykkeet (a-c) (*)

Linnantielle kauniisti näkyvät, kasvillisuudeltaan monimuotoiset metsäsaarekkeet ja reunavyöhykkeet. Tilan ympäristössä sijaitsee useita inventoituja perinnebiotooppi-

kohteita, jotka yhdessä metsäsaarekkeitten ja reunavyöhykkeitten kanssa muodostavat kauniin ja arvokkaan kokonaisuuden.

a) Pellon ja vanhan kylätien (joka nyt toimii pelto- ja tilatienä) välinen reunavyöhyke, jolla on vanha aitta sekä pellon keskelle työntyvällä saarekkeella pieni saunarakennus. Reunavyöhykkeellä on suuret maisemakoivut ja –kuuset. Niittykasvillisuutta on reunavyöhykkeellä runsaasti (kuten muuallakin tilan pihanurmikoilla), mm. ruusuruoho ja pukinjuuri. Saunan luona kasvillisuus on korkeampaa ja rehevämpää, mm. heinät ja koiranputki. Saunarakennus pellon keskellä on kaunis maiseman kiintopiste.

b) Pellon keskelle työntyvä metsäsaareke, jonka eteläreuna sijaitsee Linnantien reunassa. Metsäsaarekkeen takaa kulkee vanhan kylätien pohja. Linnantien lähellä on myös vanhan rakennuksen rauniot. Puustossa mm. koivut, kuusi, mänty, raita ja pihlaja. Kenttäkerroksessa runsaasti niittykasvillisuutta, mm. ruusuruoho, särmäkuisma, päivänkakkara sekä huomionarvoinen aholeinikki. Myös rehevämpää kasvillisuutta on runsaasti, mm. vuohen- ja koiranputki ja vadelma.

c) Linnantien ja pellon väliin jäävä korkea kivinen metsäsaareke. Puustona mm. kuusi, mänty, koivut ja pihlaja. Niittykasvillisuutta on erityisesti kumpareen eteläpuolella eli Linnantien varrella, mm. peurankello, pukinjuuri, päivänkakkara ja ruusuruoho. Pellon puolella on rehevämpää kasvillisuutta, mm. vuohenputki ja vadelma.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla. Niittykasvillisuus, huomionarvoinen laji.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla ja avoimia kohtia niittämällä. Niitto on hyvä tehdä vasta niittykasvien siementämisen jälkeen. Tarvittaessa rehevimpiä kohtia voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Niitto- ja raivaustähteen korjaaminen pois. Maisemapuiden ja –pensaiden sekä lahopuiden säästäminen.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

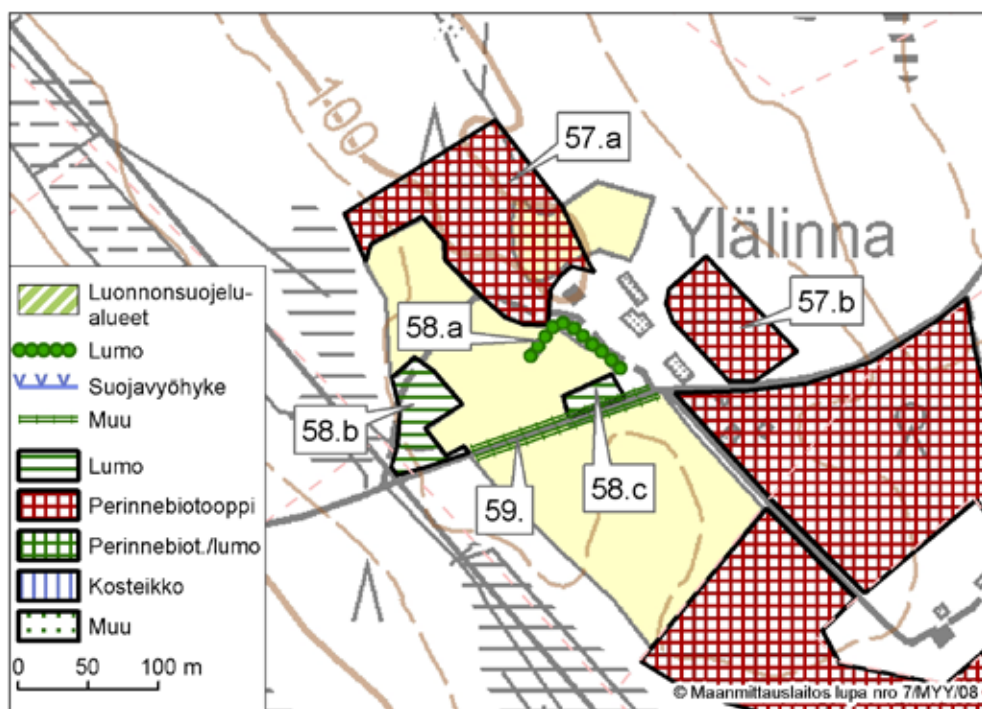
Kohde 59. Linnantien pientareet (*)

Linnantien pientareet Ylälinnan peltojen kohdalla ovat erityisen lajirikkaat. Pientareilla kasvaa runsaasti monimuotoista niitty- ja ketokasvillisuutta, mm. peurankello, pukinjuuri, päivänkakkara, ruusuruoho sekä huomionarvoiset aholeinikki ja ketoneilikka. Myös ravinteisuutta ilmentäviä lajeja on jonkin verran.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Monimuotoinen niittykasvillisuus, huomionarvoiset lajit.

Hoitosuositus: Hoitaminen niittämällä niittykasvien siementämisen jälkeen. Tarvittaessa rehevimpiä kohtia voi niittää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Tarvittaessa puiden taimien poistaminen. Niitto- ja raivaustähteen korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: -

57.a-b Ylälinnan niitty ja metsälaitumet (*)
 58.a-c Ylälinnan metsäsaarekkeet ja reunavyöhykkeet (*)
 59. Linnantien pientareet (*)

Kohde 60. Alalinnan metsälaidun (*)

Alalinnan tilan ympärille sijoittuva vanha metsälaidun, jossa on runsaasti kaskikiviraunioita. Alue sisältää 2008 inventoidun metsälaitumen ja rajautuu Linnantiehen, Alalinnan tilakeskukseen, peltoon sekä ympäröiviin metsätalouksmetsiin. Metsälaidunalueita on laidunnettu viimeksi yli 30 vuotta sitten, mutta alueella on vielä runsaasti perinnebiotoopeille tyypillistä kasvillisuutta. Puu- ja pensaslajisto on monimuotoista, paikoin kuusi- ja paikoin koivuvaltaista, mm. pihlaja, raita, mänty, harmaaleppä, kataja, punaherukka, paatsama ja vadelma. Kenttäkerroksessa on runsaasti niittykasvillisuutta, mm. peurankello, nurmitädyke, päivänkakkara, poimulehdet, nurmirölli, nurmikaunokki, ahomansikka, matarat, särmäkuisma, pukinjuuri sekä huomionarvoinen aholeinikki. Kasvillisuudessa on myös lehtometsän piirteitä, mm. mustakonnanmarja, kaiheorvokki ja sudenmarja. Alueella on pari avoimempaa kohtaa, jotka ilmeisesti ovat olleet joskus peltokäytössä ja ovat kasvillisuudeltaan yksipuolisemmat. Alueen eteläosissa sekä pellon reunassa on sekä ladottuja että kasattuja kiviaitoja, alueen keskiosissa kivirauniota sekä koko alueella kasvikkivikasoja.

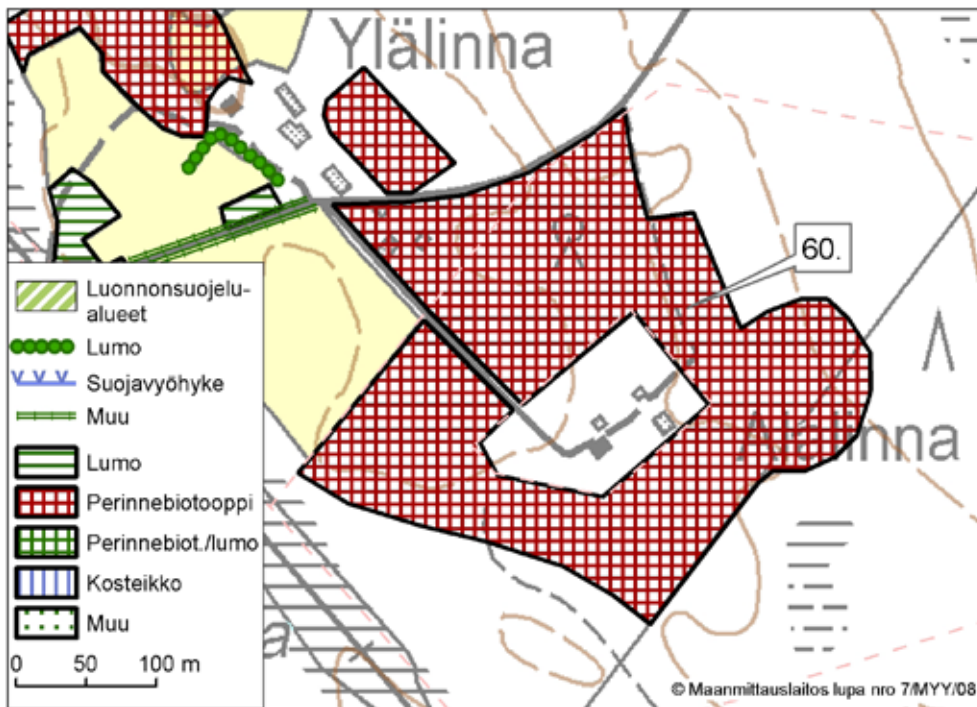
Ylälinnan tilan puolella, pellon laidalla sijaitsee kolmion muotoinen alue, joka rajautuu Linnantiehen, Alalinnalle menevään tilatiehen sekä Alalinnan metsälaitumeen. Tämä alue voidaan ottaa mukaan, jos mahdollista, laidunalueeseen. Tällä reuna-alueella on etelään aukeavaa, tilatien pellosto erottamaa, paahteista kivirauniota, jossa muutamia maisemakoivuja ja vanha haaparyhmä. Kiviraunion edessä tilatien pientareella on runsaasti niittykasvillisuutta, mm. pukinjuuri, ruusuruoho, päivänkakkara, metsäapila, kangas- ja metsämitikka, nurmikaunokki sekä huomionarvoiset ketoneilikka, ketokaunokki ja aholeinikki. Kiviraunioiden takana on nykyisin kuivaamona toimiva vanha riihi sekä vanha hirsinen lato sekä muita rakennuksia. Alueen puusto on monimuotoista ja aluskasvillisuudessa on runsaasti heiniä ja pe-

rinnebiotoopeille tyypillistä kasvillisuutta, vaikka aluetta ei ilmeisesti ole juurikaan laidunnettu tai niitetty.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sisältää inventoidun perinnemaiseman (P). Kaski- ja laidunhistoria, monimuotoinen lajisto ja huomionarvoiset lajit. Vanhat rakennukset.

Hoitosuositus: Laidunnuksen järjestäminen. Puuston harventaminen jättämällä sopivia puuryhmiä, joiden väliin jää aukeampia kohtia. Monimuotoista lehtipuustoa on hyvä suosia ja lahoppuit säästää. Vesakon raivaaminen, erityisesti avoimempien kohtien ympäriltä, jotta valoisuus lisääntyy ja niittykasvillisuus saa lisää tilaa. Kiviainosten, -raunioiden ja -kasojen säilyttäminen ja kunnossapitäminen mm. niiden päällä ja vieressä kasvavia puita ja pensaita raivaamalla, jotta ne eivät juurillaan rikkoisi rakenteita. Rehevämpikasvuisia kohtia ja ongelmakasveja (kuten vadelma, nokkonen, ohdakkeet, koiranputki) olisi hyvä laidunnuksen lisäksi niittää. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Perustamiseen ei-tuotannollisten investointien tuki ja jatkossa perinnebiotooppien hoidon erityistuki.

60. Alalinnan metsälaidun (*)

Kohde 61. Linnantien reunavyöhyke ja lato ympäristöineen

Peltolohkojen väliin jäävä kapea saareke, jossa on kivirauniota sekä muutamia puita ja pensaita, mm. pihlaja, kuusi, koivu, haapa ja pajut. Alue jatkuu Linnantien varressa reunavyöhykkeenä, jossa puusto on yksipuolisempaa kuusikkoa, ja edelleen metsän reunavyöhykkeenä, jossa on monimuotoista sekapuustoa ja pensaikkoa ja jossa sijaitsee hirsi-/lautarakenteinen lato. Ladon ympärillä on avointa ja rehevää heinä- ja niittykasvillisuutta.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti kylätien varrella, maisemallisesti näkyvällä paikalla.

Hoitosuositus: Tien varresta olisi hyvä harventaa kuusikkoa, jotta peltomaisema avartuisi tieltä katsottuna. Alueiden hoitaminen raivaamalla, monimuotoista puu- ja pensaslajistoa, marjovia lajeja sekä lahopuita säästäten. Ladon ympäristön avoimen alueen niittäminen. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 62. Särkkälän metsäsaareke ja pelto-ojien pientareet (a-b) (*)

Linnantien läheisyydessä pellon keskellä sijaitsevan metsäsaarekkeen sekä pelto-ojien pientareiden muodostama maisemallisesti kaunis kokonaisuus.

a) Pellon keskellä sijaitseva pieni puustoinen ja kivinen saareke, jossa on myös lato. Saarekkeen läpi kulkee sähkölinja. Puusto on monimuotoista ja nuorehkoa, mm. koivut, mänty, kuusi ja pajut. Kenttäkerroksessa avoimemmilla kohdilla on jonkin verran niittykasvillisuutta mm. päivänkakkara, nurmikaunokki, särmäkuisma, ruusuruoho, pukinjuuri sekä huomionarvoinen nurmitatar. Myös korkeampaa ja rehevämpää heinä- ja suurruohokasvillisuutta on runsaasti.

b) Pelto-ojat, joiden varsille on jätetty isompia koivuja sekä pajupensaita. Kenttäkerroksessa on pääasiassa heiniä ja suurruohoja, kuten koiranputkea ja mesiangervoa. Niittykasvillisuutta on paikoitellen, mm. särmäkuisma, siankärsämö, sarjakeltano, ahomansikka ja harakankello.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla, huomionarvoinen laji.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla, jotta maisema ei aivan pusikoidu, mutta monimuotoista puu- ja pensaskerrosta sekä marjovia lajeja on hyvä jättää mm. linnustoa varten. Avoimien kohtien niittäminen. Maisemapuita voi raivata esille. Alueita voi hoitaa myös laiduntamalla. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

Kohde 63. Särkkälän niitty (*)

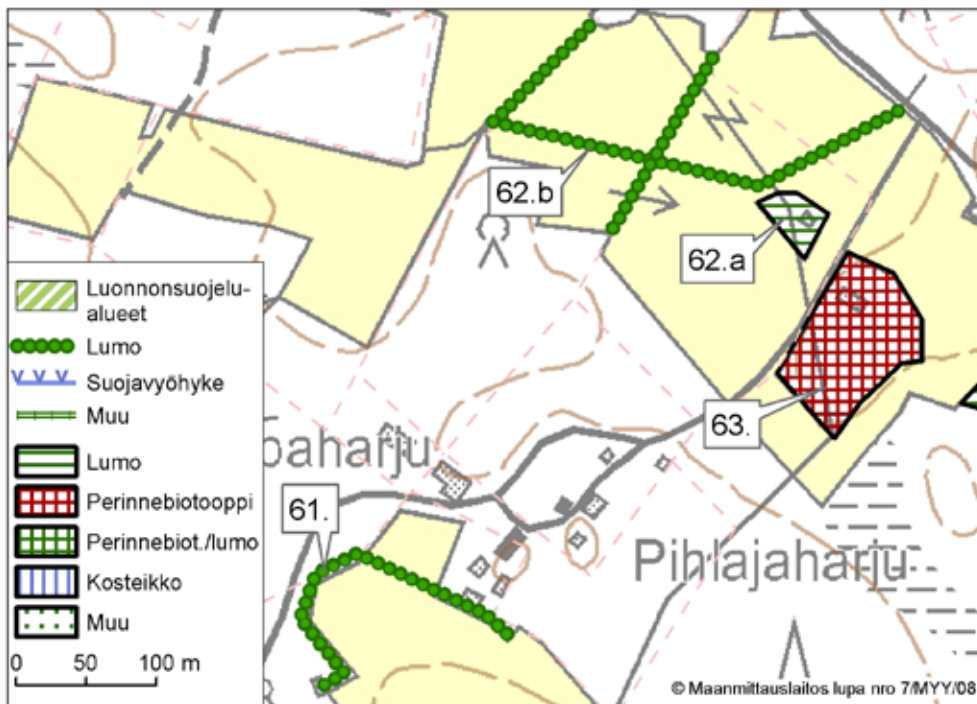
Maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva, peltoihin ja Linnantiehen rajautuva pienehkö laidunsaareke, jonka koillisreuna on 2008 inventoitua perinnemaisemaa. Koillisreunalla sijaitsee kallioinen niittykumpare, jonka kasvillisuus on rehevöitynyttä, mutta lajisto on edelleen monimuotoista ja melko edustavaa, mm. poimulehdet, siankärsämö, pukinjuuri, ruusuruoho, peurankello, silmäruohot, ahomansikka, huopakeltano sekä huomionarvoiset ketoneilikka, aholeinikki ja nurmitatar. Maanomistajan mukaan alueella on ollut joskus myös kissankäpäälää, joka todennäköisesti rehevöitymisen takia on alueelta hävinnyt. Kumpareen tien puoleisella reunalla on

vanha rakennus, jonka toisessa päädyssä on hirsinen riihi. Rakennuksen toinen pääty on lautarakenteista ja ilmeisesti myöhemmin rakennettua. Rakennuksen luona on kauniita pihlajapensaita. Toinen puoli saarekkeesta on kosteampaa ja kasvillisuus on rehevää alueelle tehdyn avohakkuun vuoksi. Koko alueen reunoilla on runsaasti mm. nuorta harmaaleppää, pihlajia, hieskoivuja ja tien varressa on koivuryhmä. Sopivalla hoidolla ravinteisuus ajan mittaan vähentynee ja maisemalliset sekä luonnon monimuotoisuus arvot palautunevat.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sisältää inventoidun perinnemaiseman (P), sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla, huomionarvoiset lajit.

Hoitosuositus: Saarekkeen aitaaminen erilleen peltolaitumista ja laiduntaminen ilman lisäravintoa. Laidunnus heti alkukesästä ja kun alue on syöty loppuun, siirretään eläimet välillä toiselle laitumelle. Eläinten jättämiä hylkylaikkuja ja ongelmasveja on hyvä laidunnuksen lisäksi niittää. Tarvittaessa vesakon raivausta. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Perinnebiotooppien hoidon erityistuki.

61. Linnantien reunavyöhyke ja lato ympäristöineen
 62.a-b Särkkälän metsäsaareke ja pelto-ojien pientareet (*)
 63. Särkkälän niitty (*)

Kohde 64. Särkkälän reunavyöhyke ja metsäsaareke (a-b)

Kyläteille näkyvällä paikalla sijaitsevat reunavyöhyke ja metsäsaareke latoineen.

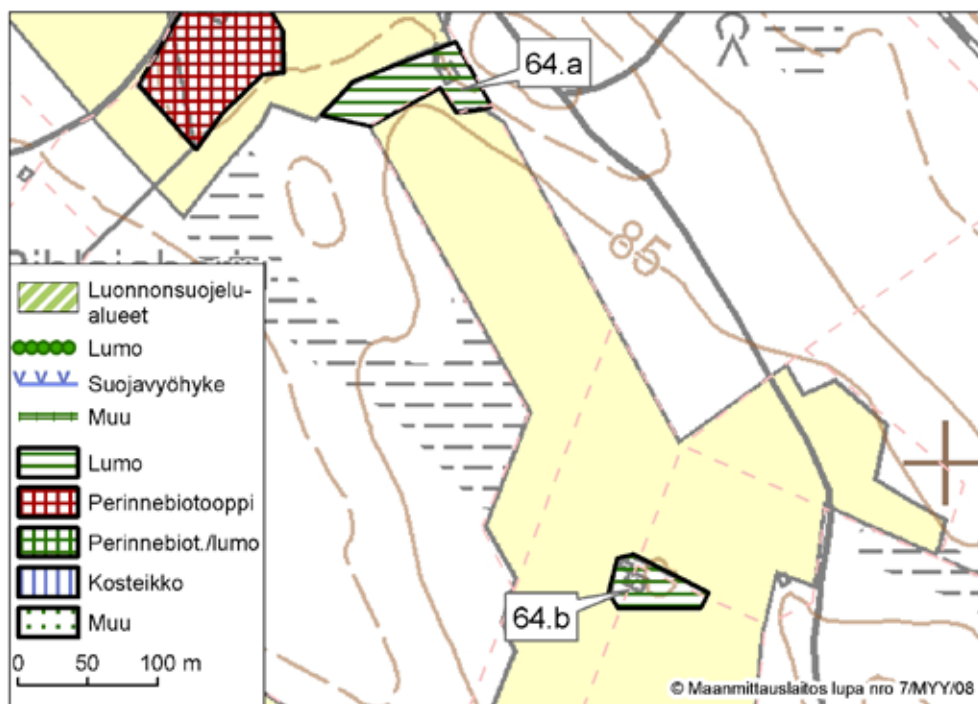
a) Peltojen väliin jäävä kannas sekä pellon reunavyöhykkeellä sijaitseva lato ympäristöineen. Puusto on hakattu kannakselta pois ja alueelle on jätetty muutamia maisemapuita. Puustossa mm. mänty, koivut, harmaaleppä ja pajut. Kenttäkerroksen kasvillisuus on korkea ja rehevää, mm. vadelma, heinät ja maitohorsma, ladon ympärillä kenttäkerros on matalampaa.

b) Pellon keskellä sijaitseva metsäsaareke, jolla lato sekä pelloilta nostetuista kivistä muodostuneita kiviraunioita. Puusto on monimuotoista, mm. haapa, tuomi, pihlaja, raita, pajut ja koivut. Kenttäkerroksessa mm. erilaiset heinät, vadelma, maitohorsma, piharatamo ja ranta-alpi sekä hieman niittykasvillisuutta, mm. siankärsämö, harakankello ja hiirenvirna.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla. Vanhat rakennukset.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla. Mahdollisuuksien mukaan alueita voi myös laiduntaa. Monimuotoisuuden lisääminen mm. marjovia lajeja ja lahopuita säästämällä. Peltojen välisen kannaksen puoliavoimena pitäminen, jotta maisema pysyy avarana. Maisemapuita voi ottaa esille raivaamalla. Raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

64.a-b Särkkälän reunavyöhyke ja metsäsaareke

Kohde 65. Lammintauksen reunavyöhykkeet sekä riihi ja ladot ympäristöineen (a-c) (*)

Peltojen monimuotoiset ja lajistoltaan rikkaat reunavyöhykkeet sekä niillä sijaitsevat ladot ja riihi ympäristöineen.

a) Reunavyöhykkeet ovat pienten peltolaikkujen väleihin jäävien kapeiden metsäsaarekkeiden sekä pellon ja metsän välillä sijaitsevien reunavyöhykkeiden muodostama monimuotoinen yhdistelmä. Puusto on mäntyvaltainen, myös mm. harmaaleppä, pihlaja, kuusi ja terttuselja. Reunavyöhykkeet sijaitsevat loivasti etelään päin laskevalla alueella ja erityisesti alueen pohjoisosat ovat aurinkoiset ja paahteiset. Alueella onkin runsaasti katajia sekä niitty- ja ketokasvillisuutta mm. pukinjuuri, ruusuruoho, huopakeltano, kissankello, ahomansikka, peurankello, aitovirna, nurmikaunokki, särmäkuisma ja aho-orvokki. Pohjoisosassa on vanha riihi, vanhan tilatien pohjaa sekä riihen lähellä suuri tuuheaoksainen maisemamänty. Eteläosa on sulkeutuneempaa ja kasvillisuus yksipuolisempaa, puustossa lähinnä koivuja ja harmaaleppää, mutta peltojen keskelle sijoittuvana saarekkeella on merkitystä mm. riistaeläimille ja linnustolle.

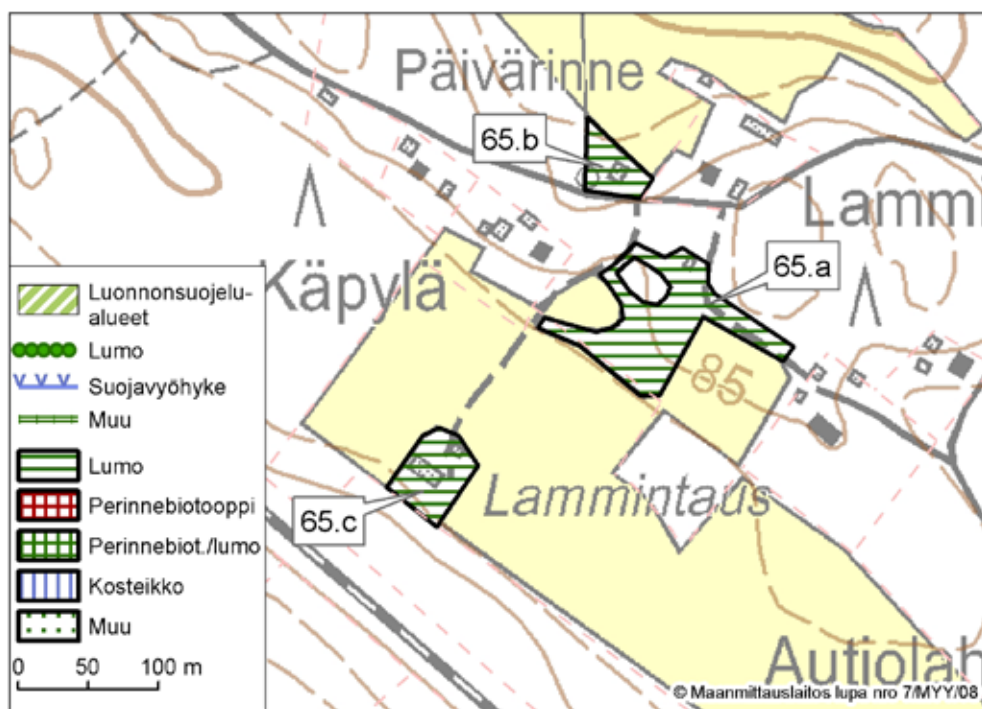
b) Kylätiehen, peltoon ja sähkölinjaan rajautuva reunavyöhyke, jossa on myös lato. Ladon ympärillä on avointa heinä- ja niittykasvillisuutta. Ladon eteläpuolella tien vieressä edustavaa niittykasvillisuutta on enemmän mm. ruusuruoho, nurmikaunokki, särmäkuisma, poimulehdet, päivänkakkara ja paimenmatara. Pellon puoleisella osalla on lähinnä vademapusikkoa ja ravinteisuutta ilmentävää kasvillisuutta, mm. koiran- ja vuohenputki, mesiangervo ja maitohorsma. Sähkölinjan reunalla on kivirauniota, jossa muutama suurempi koivu sekä muuta puustoa ja pensaita, mm. kataja, mänty ja punaherukka.

c) Pellon keskelle työntyvällä metsäsaarekkeella sijaitsee jo osittain romahtanut lato ja rehevää avointa heinä- ja mesikasvillisuutta sekä vademapusikoita. Alueella myös pajupensaita sekä muutamia koivuja.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Monimuotoiset alueet, vanhat rakennukset.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla, puustoa kannattaa raivata erityisesti aivan peltojen reunoilta sekä etelän suunnalta, jotta pientareitten niittykasvillisuus saa lisää valoa ja tilaa. Puustoa on hyvä tiheimmiltä ja puulajistoltaan yksipuolisemmilta kohdilta hieman harventaa. Rakennukset, maisemapuut, katajat ja lahoppuut on hyvä säästää ja niitä voi ottaa esille raivaamalla pienempää puustoa ja pensaita niiden ympäriltä. Mahdollisuuksien mukaan avoimien kohtien niittäminen. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

65.a-c Lammintaustaun reunavyöhykkeet sekä riihi ja ladot ympäristöineen (*)

Kohde 66. Kortteelan niityt (a-b)

Vuosikymmeniä sitten viljelykäytöstä poistuneet alueet, joita sen jälkeen on välillä niitetty ja joiden kasvillisuus on muuttunut niittymäiseksi. Niityt sijaitsevat kylätien läheisyydessä.

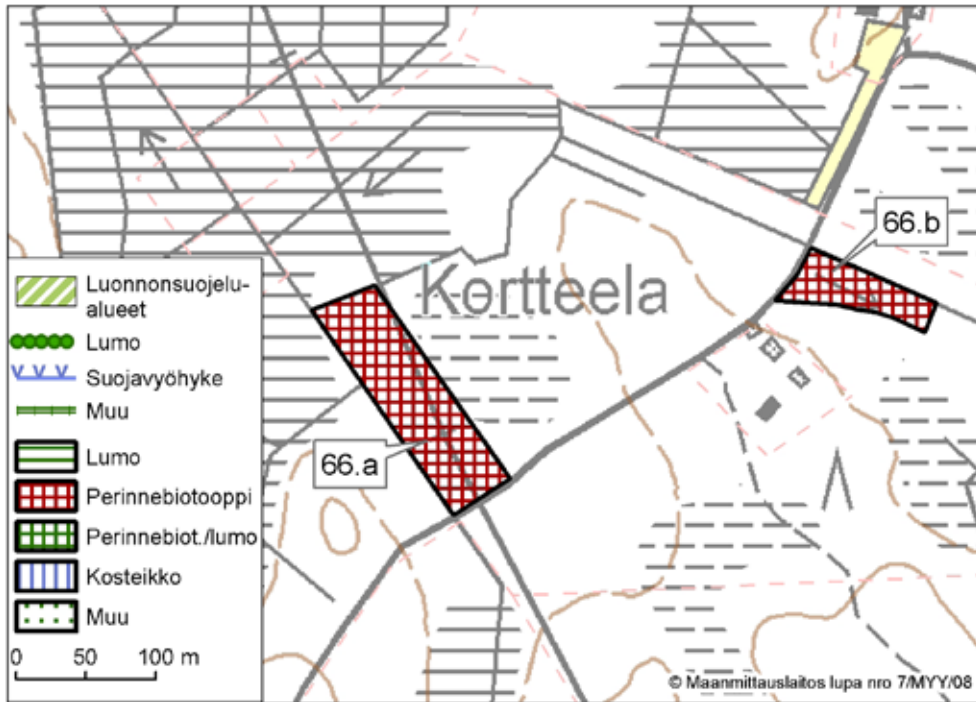
a) Sähkölinajan alla sijaitseva kostea niitty. Kasvillisuus on melko rehevää, kostean heinäniityn lajistoa, mm. nurmilauha, rönssyleinikki, jouhivihvilä, ranta-alpi, sian- ja ojakärsämö, maito- ja suohorsma, luhtamatara, suo-orvokki sekä ravinteisuutta ilmentävät nokkonen, mesiangervo, koiran-, vuohen- ja karhunputki. Niityn ja tien välissä on kaivettu allas, jonka ympärillä on sankkaa pajupensaikkaa sekä vadelmaa ja suurruohoja, kuten mesiangervoa ja maitohorsmaa.

b) Kylätiehen rajautuva niitty, jolla tuoreen heinäniityn rehevää lajistoa, mm. nurmilauha, sian- ja ojakärsämö, heinätahtimö, hiirenvirna, niittynätkelmä, alsikeapila, rönssy- ja niittyleinikki sekä ravinteisuutta ilmentävät nokkonen, maitohorsma, koiran-, vuohen- ja karhunputki sekä ohdakkeet.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Alueen ainoita perinnebiotooppeja.

Hoitosuositus: Hoitaminen laiduntamalla tai niittämällä. Vesialtaan ympäristön pitäminen raivaamalla puoliavoimena. Laidunnuksen tai loppukesällä tapahtuvan niiton lisäksi rehevämpiä kohtia ja ongelmakasveja (mm. nokkonen) on hyvä niittää, ensimmäisen kerran jo alkukesästä. Niitto- ja raivaustähteiden korjaaminen pois.

Rahoitusmuoto: Tarvittaessa perustamiseen ei-tuotannollisten investointien tuki.

66.a-b Kortteelan niityt

Alueen ulkopuolella sijaitsevat kohteet:

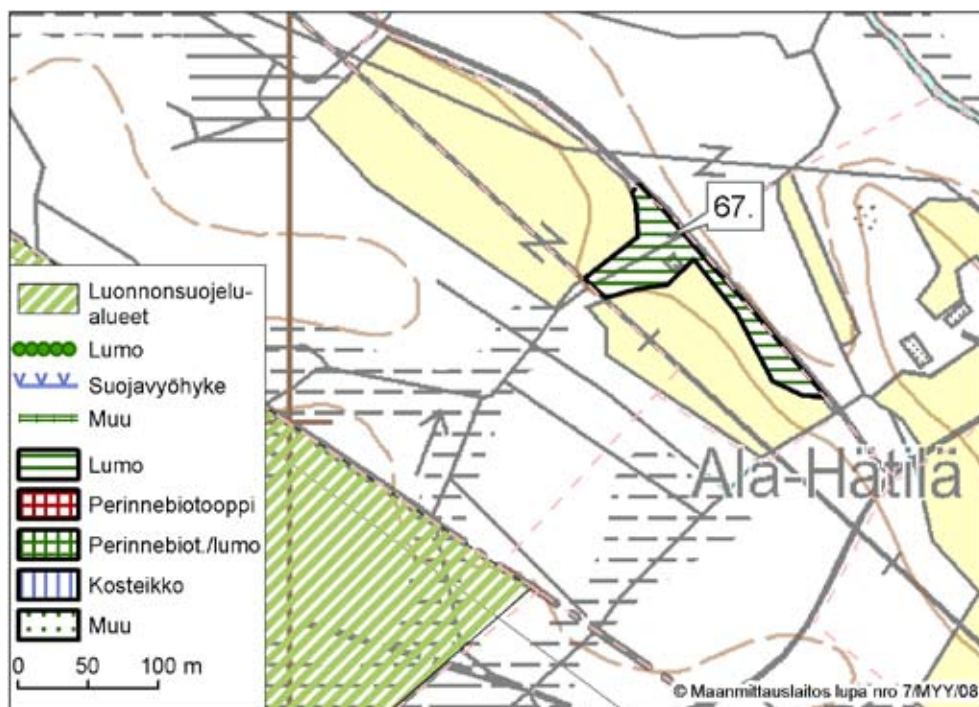
Kohde 67. Ala-Hättilän metsäsaareke

Peltojen keskellä sijaitseva metsäsaareke, joka jatkuu pellon ja tien välisenä kivisenä ja puustoisena reunavyöhykkeenä. Alueen keskellä sijaitsee lato, joka on metsästysseuran käytössä. Reunavyöhykkeitä on parikymmentä vuotta sitten viimeksi laidunnettu ja laidunnuksen merkkejä on vielä näkyvissä, mm. vanha portti, joka on jo lahonnut ja painunut maahan. Puusto on monimuotoista, mm. mänty, kuusi, koivut, pihlaja, harmaaleppä ja pajut. Kenttäkerroksessa on erityisesti ladon ympäristössä jonkun verran heinä- ja niittykasvillisuutta, mm. nurmitädyke, maitikat ja harakankello, muualla kenttäkerroksessa on lähinnä metsävarpuja. Maisema-arvoja on lähinnä vain metsästäjille, jotka käyttävät latoa. Lähellä sijaitsee myös riistapeltoja.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Monimuotoinen kasvillisuus.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla ja avoimia kohtia niittämällä. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois. Monimuotoisuuden lisääminen mm. marjovia lajeja ja lahopuita säästämällä.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

67. Ala-Hättilän metsäsaareke

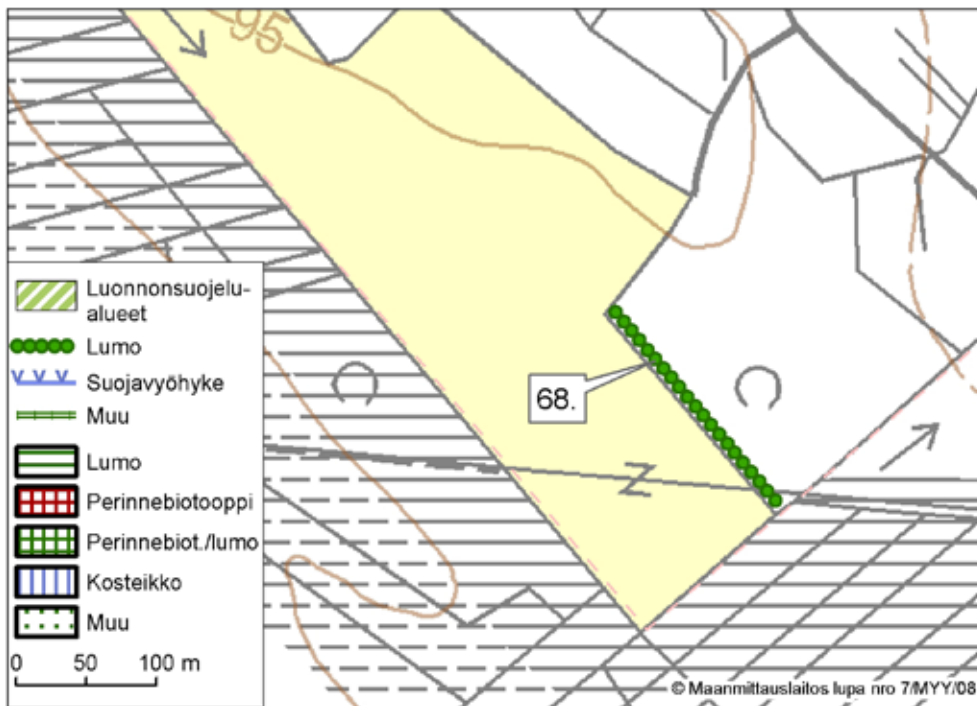
Kohde 68.Viholanniemen reunavyöhyke

Viholanniemessä metsien keskellä sijaitsevan isohkon pellon etelään päin avautuva reunavyöhyke. Reunavyöhykkeellä on monimuotoista puustoa ja pensastoa mm. isoja haapoja, koivut, kuusi, harmaaleppä ja herukkapensaita. Alueen alkuperäisestä käytöstä ei ole tietoa, mutta kenttäkerroksessa on niitty- sekä mesikasvillisuutta mm. mesiangervo, vuohen- ja koiranputki, saniaiset, ahomansikka, aitovirna, lillukka, nurmitädyke, maitikat ja koiranputki. Maisema-arvoja ei ole, sillä reunavyöhyke ei näy metsän keskeltä.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Monimuotoinen kasvillisuus.

Hoitosuositus: Hoitaminen raivaamalla. Erityisesti pellon reunasta voisi hieman raivata puustoa, jotta alueen valoisuus lisääntyy. Mahdollisuuksien mukaan avoimien kohtien niittäminen. Raivaus- ja niittotähteiden korjaaminen pois. Monimuotoisuuden lisääminen mm. lahopuut ja marjovia lajeja säästämällä.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

68. Viholanniemen reunavyöhyke

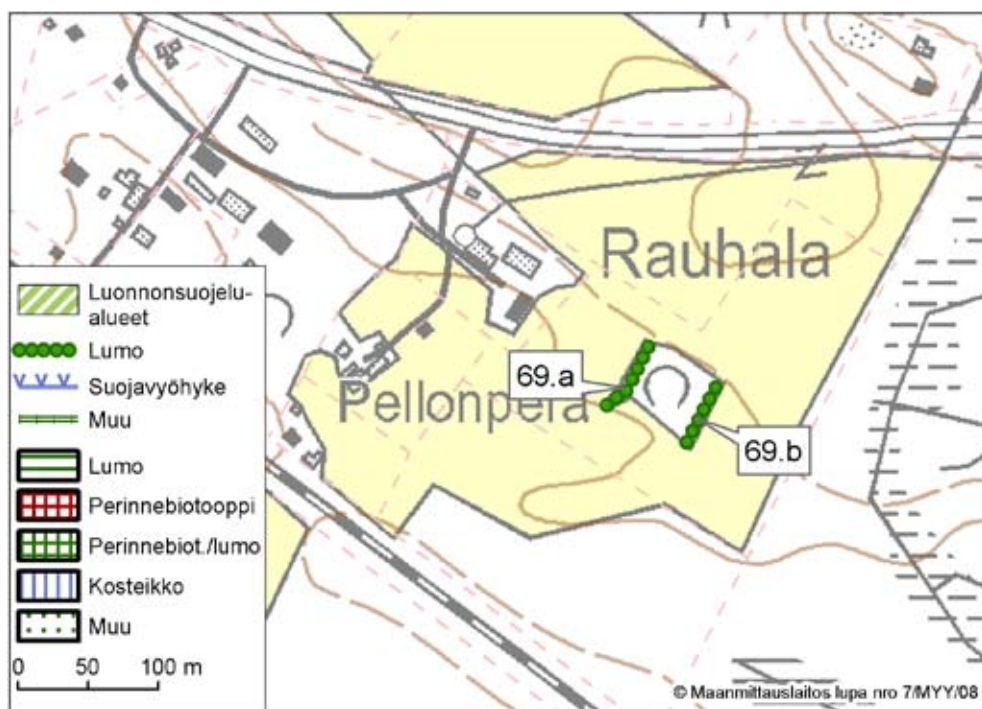
Kohde 69. Rauhalan kivisaarekkeet (a-b)

Rantasalmen puolella pellon keskellä sijaitsevat kivisaarekkeet, jotka sijaitsevat näkyvällä paikalla Joroistentien varrella. Saarekkeilla on pelloilta nostetuista kivistä muodostuneet suuret kivirauniot. Kasvillisuus on niukkaa, lähinnä vadelmapusikoita ja maitohorsmaa.

Arvoon vaikuttavat tekijät: Sijainti maisemallisesti näkyvällä paikalla.

Hoitosuositus: Hoitaminen pensaikkoa raivaamalla ja korjaamalla raivaustähteet pois.

Rahoitusmuoto: Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisen erityistuki.

69.a-b Rauhalan kivisaarekkeet

7 Tiivistelmä

Suomalaisen maaseudun ominaispiirteet ovat syntyneet vuosisatojen kuluessa. Luonnonympäristöt ovat muotoutuneet ihmisen toiminnan seurauksena maatalousympäristöiksi. Maatalousympäristöt ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä.

Perinnebiotoopeilla, kuten niityillä ja hakamailla, elää suuri joukko uhanalaisia kasvi- ja eläinlajeja. Yli neljännes maamme uhanalaisista lajeista on perinneympäristöjen lajeja. Pellon ja metsän väliin jäävä puoliavoin reunavyöhyke ylläpitää monimuotoista eliölajistoa. Kiviaidat ja hirsiladot tarjoavat suojaa ja elinympäristöjä monille lajeille. Myös erilaiset kosteikot ovat monimuotoisia elinympäristöjä.

Perinteiset maatalousympäristöt ovat edelleen tärkeä osa maaseutumaisemaa, mutta maataloudessa tapahtuneiden muutosten seurauksena ne ovat vähitellen jääneet käytön ulkopuolella ja paikoin jopa hävinneet. Samoin on käynyt monille perinteisille maaseudun rakennuksille ja rakenteille.

Maaseutumaisema ja maaseudun luonto koetaan arvokkaiksi ja säilyttämisen arvoisiksi asioiksi. Yhteiskunta haluaa edistää niiden säilymistä muun muassa maatalouden ympäristötuen erityistukijärjestelmän kautta.

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnittelussa eli LUMO-yleissuunnittelussa on tavoitteena maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden säilyminen sekä luonnon ja vesistöjen tilan parantaminen. Maatiloilta etsitään erityistukielpoisia kohteita, joilla on merkitystä luonnon monimuotoisuudelle. Maanviljelijöitä halutaan kannustaa tekemään työtä maaseutuympäristön säilymisen puolesta ja hakemaan tälle työlle korvausta erityistukien muodossa. Myös viljelijöiden, viranomaisten ja neuvojien yhteistyötä halutaan tehostaa. LUMO-yleissuunnitelma on tarkoitettu viljelijöiden, viranomaisten ja neuvojien käyttöön erityistukihakemuksia ja esimerkiksi maatilan luonnon monimuotoisuuskartoitusta varten, sekä kaikille asiasta kiinnostuneille.

Tiedotus on tärkeä osa LUMO-yleissuunnittelua. Yhtenä tarkoituksena on nimenomaan lisätä maanviljelijöiden tietoa maatalouden ympäristötuen erityistuesta, jotta he osaavat tukia hakea. Erittäin suuri merkitys on tilakäyntien yhteydessä tapahtuvalla tiedonvälityksellä. Myös laajemmalle yleisölle halutaan välittää tietoa maatalouden ympäristön- ja luonnonsuojelumahdollisuuksista.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmakaudella 2007-2013 haettavista maatalouden ympäristötuen erityistuesta LUMO-yleissuunnitteluun sisältyvät seuraavat erityistukityypit: luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen, perinnebiotooppien hoito, suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito, monivaikutteisen kosteikon hoito sekä pohjavesialueiden peltoviljely. Nämä kaikki vaativat hakemuksen lisäksi tarkemman suunnitelman.

Lisäksi vuoden 2008 alusta lähtien on ollut mahdollista hakea ei-tuotannollisten investointien tukea koskien perinnebiotooppien alkukunnostusta ja aitaamista sekä kosteikkojen perustamista. Näidenkin kohteiden jatkohoito tapahtuu maatalouden ympäristötuen erityistukien kautta. Perinnebiotooppien ja monivaikutteisen kosteikon osalta erityistukien ja ei-tuotannollisten investointitukien hakijana voi aktiiviviljelijän lisäksi olla rekisteröity yhdistys.

LUMO-yleissuunnitelma tehdään yhdelle rajatulle alueelle kerrallaan, vuonna 2008 Joroisselän etelä- ja länsipuolisille alueelle. Työtä on ollut ohjaamassa ohjausryhmä, johon kutsuttiin alueellisten tuottaja- ja neuvontaorganisaatioiden edustajat, kuntien ja valtion maaseutuviranomaiset, paikallisen maatalousväestön edustaja sekä suunnittelutyön käytännössä hoitavan valtion alueellisen ympäristökeskuksen edustajat.

Kirjallisuus

- Eskelinen, K. & Virnes, M. 1998. Joroisten seudun vesiensuojelusuunnitelma. Etelä-Savon ympäristökeskus, Mikkeli. Etelä-Savon ympäristökeskuksen moniste 11.
- Etelä-Savon rakennusperintö. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1984. Mikkeli. Etelä-Savon seutukaavaliitto, julkaisu 114.
- Hänninen-Valjakka, K. 1998. Etelä-Savon perinnemaisemat. Etelä-Savon ympäristökeskus, Mikkeli. Alueelliset ympäristöjulkaisut 87.
- Komi, A. 2002. Siirtokarjalaiset Joroisissa. RT-Print, Pieksämäki.
- Maa- ja metsätalousministeriön oppaat maatalouden ympäristötuesta 2007:
-Maatilan luonnon monimuotoisuuskartoitus.
-Maa- ja metsätalousministeriön oppaat maatalouden ympäristötuen erityistuesta 2007:
-Luonnon ja maiseman monimuotoisuus, Perinnebiotoopit.
-Monivaikutteisen kosteikon hoito.
-Pohjavesialueiden peltoviljely.
-Suojavyyhykkeen perustaminen ja hoito.
- Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitteluopas. 2002. Ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 591.
- Pakarinen, O. 1999. Kievari tarinoita. Kaakkois-Suomen tiepiiri, Jyväskylä.
- Pieksämäen ja Varkauden seudun eteläosan maisema-alueet. Täydennysinventointi 2000. 2002. Etelä-Savon maakuntaliitto, Mikkeli. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 51:2002.
- Puustinen, M. ym. 2007. Maatalouden monivaikutteisten kosteikkojen suunnittelu ja mitoitus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 21/2007.
- Ryhänen, S. 2008. Puruveden länsipuolisten maatalousalueiden luonnon monimuotoisuus Kerimäellä ja Punkaharjulla. Etelä-Savon ympäristökeskus, Mikkeli. Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja 1/2008. (verkkoj.)
- Sonninen, A. 1954. Rantasalmen historia. Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo, Pieksämäki.
- Taipale, K. & Saarnisto, M. 1991. Tulivuorista jääkausiin. Suomen maankamaran kehitys. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo.
- Yliniemi, I. 2006. Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma. Kuhmoisten Ruolahti ja Tehinniemi. Keski-Suomen ympäristökeskus, Jyväskylä. Keski-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2/2006.

Yhteystietoja

Etelä-Savon ympäristökeskus

Jääkärintie 14
50100 Mikkeli
p. 020 610 106
www.ymparisto.fi/esa

Etelä-Savon riistanhoitopiiri

Virastotie 3 as. 2
51901 Juva
p. 0440 452 830
www.riista.fi/etela-savo

Etelä-Savon TE-keskus

Mikonkatu 3 ja 5
50100 Mikkeli
p. 010 19 1450
www.te-keskus.fi/etela-savo

ProAgria Etelä-Savo

Mikonkatu 5
50100 Mikkeli
p. 020 747 3550
www.proagria.fi/etela-savo

Liite I

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden sanastoa:

Aho = Kaskimaille syntynyt niitty.

Haka, hakamaa = Harvapuustoinen luonnonlaidun, jonka kasvillisuus on pääasiassa niittylajistoa, joukossa voi olla myös metsälajistoa.

Kaski = Metsästä raivaamalla ja polttamalla muodostettu viljelysalue.

Keto = Kuiva tai kuivahko niitty.

Luonnon monimuotoisuus = Kaikkien eliölajien - eläimet, kasvit, sienet, mikroorganismit
- sekä niiden elinympäristöjen monimuotoisuus.

Metsälaidun = Laidunnettu metsä, jossa laidunnuksen jäljet selvästi nähtävissä. Kasvillisuus on enimmäkseen metsälajistoa, joukossa voi olla myös niittylajistoa.

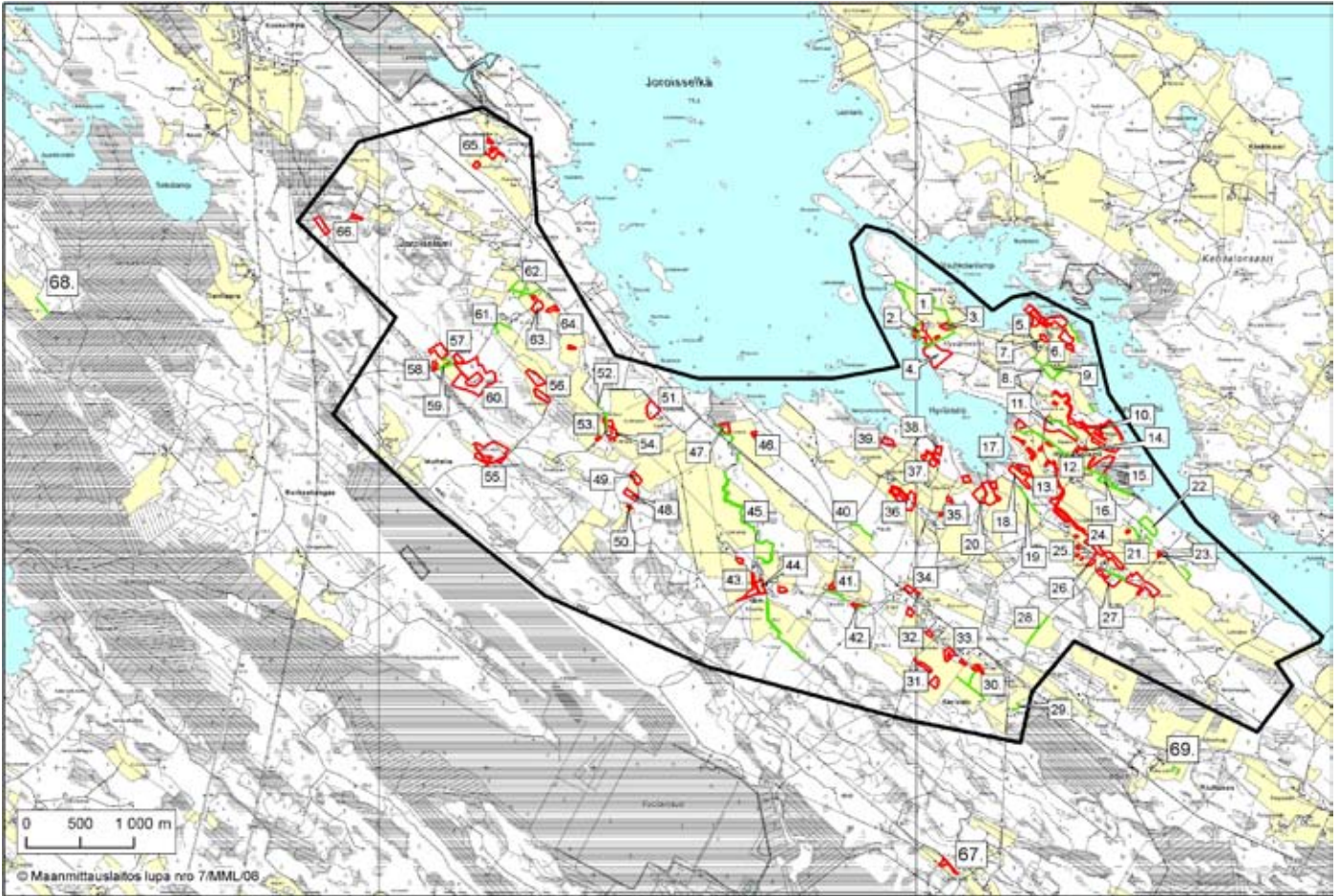
Niitty = Puuton tai hyvin vähäpuustoinen, luonnonvaraista heinä- ja ruohokasvillisuutta kasvava alue, jota hoidetaan niittämällä tai laiduntamalla.

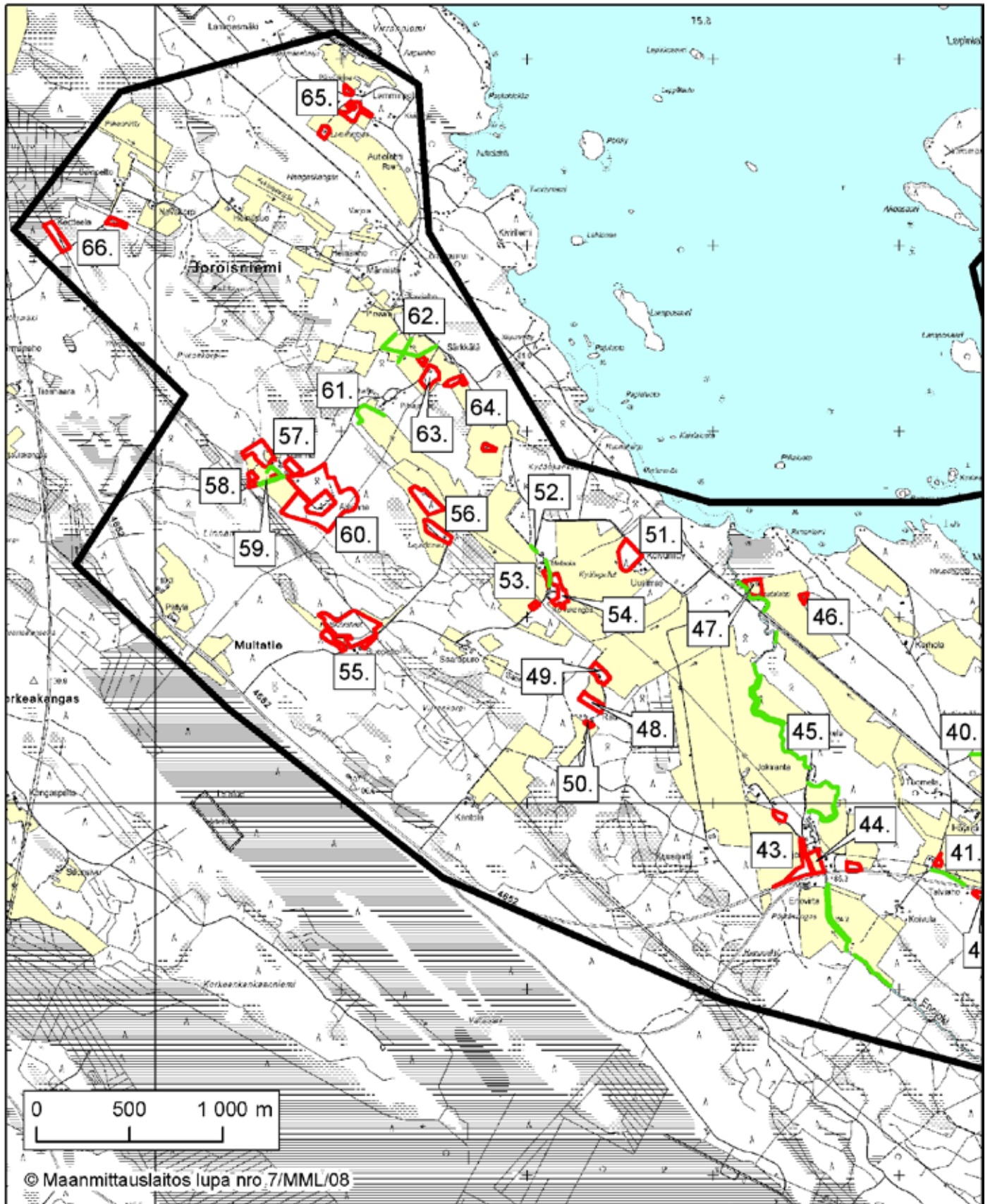
Perinnebiotooppi = Laidunnuksen tai niiton seurauksena syntynyt perinteisen maatalouden elinympäristö. Perinnebiotooppeja ei kylvetä, muokata eikä lannoiteta. Perinnebiotooppeja ovat erilaiset niityt, hakamaat ja metsälaitumet.

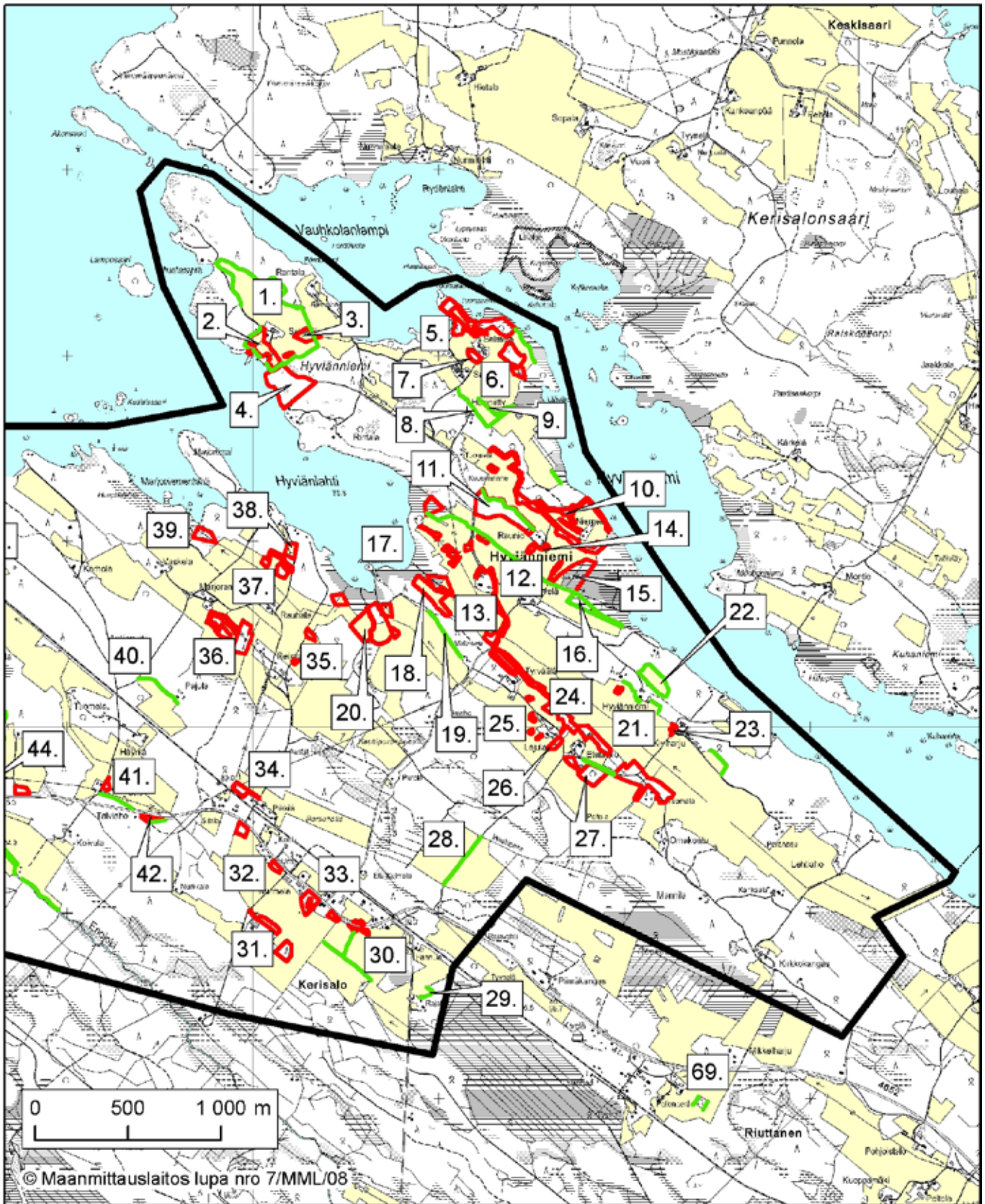
Perinnemaisema = Perinteisen maankäytön synnyttämä maaseudun maisema, johon kuuluvat myös rakennukset.

Reunavyöhyke = Kahden erilaisen elinympäristön rajalle syntynyt alue, joka voi sisältää piirteitä molemmista elinympäristöistä ja on siksi tärkeä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Esimerkiksi pellon ja metsän, pellon ja rannan väliset reunavyöhykkeet. Reunavyöhykkeet voivat olla avoimia, puoliavoimia tai puustoisia.

Liite 2 Yleiskartta kohteista

KUVAILEHTI

Julkaisija	Etelä-Savon ympäristökeskus			Julkaisu-aika Joulukuu 2008
Tekijä(t)	Hanna Huovinen			
Julkaisun nimi	Joroisselän etelä- ja länsipuolisten maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma, Joroinen			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja 06 / 2008			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut				
Tiivistelmä	<p>Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnittelussa eli LUMO-yleissuunnittelussa on tavoitteena maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden säilyminen sekä luonnon ja vesistöjen tilan parantaminen. Maatiloilta etsitään kohteita, joilla on merkitystä luonnon monimuotoisuudelle tai vesiensuojelulle ja joille voidaan hakea maatalouden ympäristötuen erityistukia. Maanviljelijöitä halutaan kannustaa tekemään työtä maaseutuympäristön säilymisen puolesta ja hakemaan tälle työlle korvausta erityistukien muodossa.</p> <p>LUMO-yleissuunnitteluun sisältyvät seuraavat maatalouden ympäristötuen erityistukityypit: luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen, perinnebiotooppien hoito, suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito, monivaikutteisen kosteikon hoito sekä pohjavesialueiden peltoviljely. Nämä kaikki vaativat hakemuksen lisäksi tarkemman suunnitelman.</p> <p>LUMO-yleissuunnitelma tehdään yhdelle rajatulle alueelle kerrallaan, vuonna 2008 Joroisselän etelä- ja länsipuoliselle alueelle Joroisissa.</p>			
Asiasanat	Etelä-Savo, Joroinen, Joroisselkä, maatalous, erityistuet, luonnon monimuotoisuus, perinnebiotooppi, kosteikko, LUMO			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Etelä-Savon ympäristökeskus			
	ISBN (nid.) 978-952-11-3308-4	ISBN (PDF) 978-952-11-3309-1	ISSN (pain.) 1796-1831	ISSN (verkkokj.) 1796-184x
	Sivuja 94	Kieli Suomi	Luottamuksellisuus	Hinta (sis.alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Etelä-Savon ympäristökeskus			
Julkaisun kustantaja	Etelä-Savon ympäristökeskus			
Painopaikka ja -aika	Teroprint Oy, Mikkeli 2008			

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnittelun eli LUMO-yleissuunnittelun tavoitteena on maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden säilyminen sekä luonnon ja vesistöjen tilan parantaminen. Maatiloilta etsitään kohteita, joilla on merkitystä luonnon monimuotoisuudelle tai vesiensuojelulle, ja joille voi hakea maatalouden ympäristötuen erityistukia. Maanviljelijöitä halutaan kannustaa tekemään työtä maaseutuympäristön säilymistä puolesta ja hakemaan tälle työlle korvausta erityistukien muodossa. LUMO-yleissuunnitelma tehdään yhdelle rajatulle alueelle kerrallaan, vuonna 2008 Joroisselän etelä- ja länsipuoliselle alueelle Joroisissa.

ETELÄ-SAVON
YMPÄRISTÖKESKUS

ISBN 978-952-11-3308-4 (nid.)

ISBN 978-952-11-3309-1 (PDF)

ISSN 1796-1831 (pain.)

ISSN 1796-184X (verkkok.)